

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

OBRAZOVANJE NA
HRVATSKOM JEZIKU

BROJ
648

Subotica, 11. rujna 2015. Cijena 50 dinara

IRIG - TURISTIČKI USPON

»SLUČAJ« VRSELJA

ZBRINJAVANJE OTPADA

INTERVJU
GRGUR STIPIĆ

POTREBNA
RADNICA

CV PREDATI U LOKALU

ŽIVOT POSLIJE
GUBITKA POSLA

POSTAVITE OGLAS

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

Svaštara ONLINE 20. godina sa Vama

POSLOVNI IMENIK

2760 Rezultata pronadjeno za Kuće - prodaja

V.I.P. pristup preko 6265

CHEVROLET

Subotica - trosobna kuća - odmah

Bezdan porodična kuća

Palic - kuća

Kuća u Kijajevu

Ada nova iz opštine

Ekskluziva

Subotica

Sipovo, Republika Srpska - Kuća na

Subotica, nova kuća kod polnice

Kuća u Aleksa Santicu Severna

EUR 102.82

USD 104.13

CHF 102.24

GBP 107.91

AGD 94.23

CAD 96.94

JPY 9.99

RUB 1.58

MKN 10.87

KWD 305.85

HUF 0.38

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

AKCIJA!

5G

internet

već od

649 din

KARADORDEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

IRIG

AKTUALNO

Kronologija »slučaja« Vrselja

Istraživački novinarski rad ili tendenciozna priča?.....7

TEMA

Obrazovanje na hrvatskom jeziku

U pet subotičkih osnovnih škola 27 prvašića.....8-9

Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u školama u Srijemu

Ne gubimo nadu i radimo i dalje..10-11

INTERVJU

Grgur Stipić, rukovodilac Odsjeka za poljoprivredu subotičke lokalne samouprave

Ne raspolažemo ni podacima o površinama, a treba ih izdavati.....12-13

SUBOTICA

Okrugli stol TERRA'S-a i Regionalnog Arhus centra u Subotici

Zauzet ozbiljniji pristup upravljanju otpadom.....18-19

ŠIROM VOJVODINE

Vlč. dr. Marinko Stantić, predsjednik Organizacijskog odbora *HosanaFesta***U susret jubilarom festivalu.....24**

Irig

Turistički uspon male općine.....26-27

KULTURA

Likovna kolonija u Moroviću

Svaka je kolonija nova akademija.....33

SPORT

Antun Berleković, aviomodelar iz Sombora

Ljubav duža od pola stoljeća.....55

Koga briga?

U novom broju našeg tjednika donosimo i jednu neprijatnu, aktualnu temu o životu nakon gubitka posla. Znamo da je gubitak posla jedan od najstresnijih događaja u životu ljudi, ali u našoj temi donosimo i mišljenja o tome što se može učiniti nakon gubitka posla i na koji se način mogu nadvladati, time izazvane, psihološke tegobe.

Jako je teško kada nam »nebo padne na glavu«, ali što se kaže – kada treba zvoniti na uzbunu, zvoni, makar i ne bio na dužnosti zvonara. Zvoniti glede ekonomske situacije u ovome podneblju je trebalo odavno, ali jedno je zvoniti, a drugo je rješavati probleme. Ruže ne cvatu ni mnogima koji su zaposleni, a važi i sljedeća stvar – najbolja mjera jedne epohe jest raspon između »patuljka« i »diva«. Tako je to oduvijek bilo, a izgleda da će tako i ostati. Jedno je sigurno – ako hoćeš pjevati u zboru, moraš se najprije priviknuti na dirigentovu palicu.

Nakon nedavne kontrole ekonomskog programa Vlade Srbije, a iz predostrožnosti zbog aranžmana sklopljenim s Međunarodnim monetarnim fondom, šef misije MMF-a **James Roaf** je na konferenciji za tisak izjavio kako će tijekom sljedećeg posjeta u studenome biti razmotreno u kojoj se mjeri trajno povećanje prihoda može iskoristiti za povećanje rashoda u idućoj godini, te naglasio kako su se građani u ovome podneblju navikli da se njihova osobna primanja usklađuju s rastom cijena, kako inflacija ne bi »pojela« povišice, ali da sada ovdašnji građani moraju svoja očekivanja prilagoditi novoj realnosti.

Jest premijer **Vučić** izjavio da će dogodne biti ostvaren gospodarski rast od 0,5 posto, što je potvrdio i MMF, ali trebamo imati u vidu da se time gospodarstvo još neće vratiti na razinu proizvodnje iz 2008. godine. Nije ni čudno što je Roaf izjavio i to da očekivanja građana ne trebaju biti prevelika glede podebljanja njihovih lisnica, ni u ovim aktualnim uvjetima niske inflacije u Republici Srbiji.

Ruže ne cvatu za sve ni u Belgiji, dakle niti tamo nije sve med i mlijeko, gdje proizvođači mlijeka ovih dana prosvjeduju zbog niskih cijena njihovih proizvoda. Mljekari traže da im se vrte subvencije i ograniči uvoz mlijeka, nakon što je belgijska vlada, a povinujući se propisima Europske unije, posljednjih godina postupno obustavila dotacije farmerima i otvorila tržište za uvoz jeftinog mlijeka iz inozemstva. To je naravno dovelo do pojeftinjenja mlijeka, a belgijski farmeri tvrde da im prijeti bankrot, ako se ponovno ne uvede stari sustav subvencija i carina na uvozno mlijeko.

Pozornost glede ekonomije izaziva i podatak da porast turističke potrošnje i potražnje za radnicima u hrvatskom turizmu ne prate i porasti plaća zaposlenih u tom sektoru, pa tako njihove plaće zaostaju za prosjekom u gospodarstvu na državnoj razini. Postoji i pokazatelj da je ove sezone u turizmu u Hrvatskoj radilo blizu 90 tisuća radnika, od kojih je tek oko 40 tisuća stalno zaposlenih, što pokazuje da je povećano samo sezonsko, ali ne i stalno zapošljavanje u turizmu.

Tko rano rani, dvije sreće grabi, kaže radnička bajka, a nekada se govorilo – život je borba, *Borba* košta dva dinara, a dva dinara košta i limunada. Nema danas više ni novina *Borba*, limunada nije više dva dinara, a nema više ni radija B92. I koga briga?

Pogotovo za bajke.

Z.S.

KRONOLOGIJA »SLUČAJA« VRSELJA

Istraživački novinarski rad ili tendenciozna priča?

Predsjednik Povjerenstva za mlade i pitanja mladih Hrvatskog nacionalnog vijeća **Mario Vrselja** našlo se fokusu medijske pozornosti kada je na internetskim stranicama Građanske Vojvodine *Autonomija* i Vojvođanskog istraživačko-analitičkog centra *Voice 3*, rujna objavljen tekst *Slučaj Vrselja: Od Nacionalnog stroja do Hrvatskog nacionalnog vijeća*, autora **Darka Špera**, a isti dan u udarnom terminu od 20 sati i 35 minuta na prvom programu RTV Vojvodine emitirana je i polusatna emisija *Zovi, samo zovi* od istog autora i s istom temom.

OD NACIONALNOG STROJA DO BLEIBURGA

Autor teksta i emisije početak priče o Mariju Vrselji vraća deset godina unatrag na događaje na novosadskom Filozofskom fakultetu kada je, u međuvremenu zabranjena, neonacistička organizacija *Nacionalni stroj* upala na antifašističku tribinu. Među njima je bio i Vrselja, ali,

Mario Vrselja

kako se konstatira i u samoj emisiji, Vrselja nije bio među 15 pripadnika *Nacionalnog stroja* koji su osuđeni zbog izazivanja nacionalne mržnje i netrpeljivosti ili ugrožavanja sigurnosti posjetitelja tribine. Svoje prisustvo na tribini Vrselja je u već spomenutom tekstu i televizij-skoj emisiji obrazložio riječima da je tamo bio kao student povijesti i da je bio spreman izaći iz dvorane kada je ušla grupa za koju je kasnije čuo da je *Nacionalni stroj*. Kako se dalje navodi, a što je dokumentirano i fotografijom, Vrselja je nekoliko mjeseci kasnije, nazočio i tribini na Filozofskom fakultetu *Što je htio Dimitrije Ljotić?*

Autor zatim priču o Mariju Vrselji vraća u ovu godinu, točnije u svibanj kada je Vrselja nazočio 70. obljetnici u Bleiburgu. Kako je Vrselja tada napisao na svom Facebook profilu, on je u ime povjerenstva za mladež položio vijenac u ime svih vojvođanskih Hrvata u austrijskom Bleiburgu »u spomen na naše stradale sunarodnike na 70. godišnjicu najveće tragedije u hrvatskoj povijesti«. Nedugo poslije objave na društvenim mrežama o posjetu

Marinko Jadrijević predsjednik MO DSHV-a Sjever-Jug

Izbornoj skupštinom za MO DSHV-a Sjever-Jug nastavljene su izborne aktivnosti koje se provode do Sabora stranke kada se bira novo vodstvo. **Marinko Jadrijević** je ponovno izabran za predsjednika MO DSHV-a Sjever-Jug na izornoj skupštini koja je održana u petak 4. rujna u Domu DSHV-a. Marinko Jadrijević je dugogodišnji član stranke, bio je vijećnik DSHV-a u Skupštini Grada Subotice. Za zamjenika predsjednika izabran je **Antun Lulić**.

U mjesni odbor izabrani su: **Marija Stipić, Petar Kalac, Dražen Petrekanić, Miroslav Pavluković i Lucija Juhas**. Na izornoj skupštini MO DSHV-a Sjever-Jug za člana predsjedništva DSHV-a izabran je Petar Kalac, a za člana predsjedništva subotičke podružnice predložen je Dražen Petrekanić, a Marija Stipić za Forum žena.

Članovima MO DSHV-a Sjever-Jug obratio se predsjednik stranke dipl. ing. **Petar Kuntić**, koji je rekao: »Vijeće DSHV-a je ranije raspisalo izbore u stranci za sve dužnosnike, da se ne uđe u izbornu utrku u isto vrijeme s izborima na razini države, pokrajine i grada, jer su svi upoznati da će izbori biti krajem ove ili početkom iduće godine. Uz njih, održat će se u studenom ili prosincu i izbori u Republici Hrvatskoj za novi saziv Sabora. Zato izbori u stranci trebaju biti okončani izbornom skupštinom koja će biti održana posljednjeg petka u listopadu ove godine, a do tada treba održati sve skupštine svih 32 mjesnih organizacija, a isto tako i izborne skupštine svih podružnica. Rezultati održanih izbora za savjete mjesnih zajednica su na političkoj sceni u Subotici pokazali kako je DSHV četvrta politička snaga, a i da DSHV ima stabilno biračko tijelo. Za predstojeće lokalne i pokrajinske izbore formirat ćemo hrvatsku izbornu listu na kojoj će se nalaziti i kandidati koji nisu članovi Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, i ako se svi angažiramo možemo postići još bolji izborni rezultat.«

U svom govoru predsjednik DSHV-a je između ostalog pozvao pripadnike hrvatske zajednice u Republici Srbiji da se mirno i

Bleiburgu, Vrselja je napustio Srbiju. Nakon povratka govorio je u emisiji *Zovi, samo zovi*. »Spomenuli ste Bleiburg, ali ja bih želio da kažem da je naša mladež položila vijence i na Jasenovcu, a prije nekoliko dana bili smo i na Tjentištu u BiH. Položili smo vijenac i na Sutjesci, tako da je za nas žrtva uvijek žrtva«, kazao je Vrselja. Iako se u tekstu i televizijskoj emisiji o Vrselji govorilo kao o dužnosniku Hrvatskog nacionalnog vijeća i članu Demokratskog saveza vojvođanskih Hrvata izjave članka ove dvije hrvatske organizacije nisu dane niti u tekstu objavljenom na internetskom portalu *Autonomija* niti u televizijskoj emisiji RTV Vojvodine. Dan kasnije izjave su u Dnevniku na hrvatskom jeziku RTV Vojvodine dali ravnatelj Zavoda za kulturu Vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov** i predsjednik DSHV-a **Petar Kuntić**, na koje je sutradan uslijedilo reagiranje Neovisnog društva novinara Vojvodine i VOIC-a. »Veoma smo začuđeni tezama predsjednika DSHV-a Petra Kuntića i ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislava Žigmanova. Umjesto da se oštro ograde od djelovanja Maria Vrselje, oni pokušavaju vrijeđati istraživački rad novinara Darka Špera da relativiziraju i smjeste u dnevno-političke i nacionalističke okvire«, navodi se osim ostalog u priopćenju NDNV-a.

MANIR MILOŠEVIĆEVSKOG VREMENA

Predsjednik stranke Petar Kuntić, nije želio za *Hrvatsku riječ* dati bilo kakvu izjavu

uz obrazloženje da je sve što je imao rekao u izjavi danoj Radio televiziji Vojvodine. A u toj izjavi Kuntić je rekao da je tematika ove emisije odavno raščišćena u DSHV-u. »Pitanje u vezi gospodina Marija Vrselje moglo se postaviti i prije deset godina, a nije, već upravo sada. S onim što se desilo u emisiji RTV Vojvodine aktualna vlast, ni pokrajinska ni republička, nemaju ništa i mislim da tu temu forsiraju mangupi iz naših hrvatskih redova, koji ne žele dobro ni ovoj postavi HNV-a, a ni izborima u DSHV-u«, kazao je Kuntić, dan poslije objave teksta i emitiranje emisije za dnevnik na hrvatskom jeziku RTV Vojvodine.

»Prvo, Mario Vrselja je zaslužio ne samo osudu već i sankcije zbog jednog dijela svojega, to valja istaknuti, samovoljnog i štetnog djelovanja. Drugo, slučaj Vrselja, osim što je bez većeg razloga sada izvučen iz 'naftalina', novinarskim je manirom miloševićevskoga vremena predstavljen javnosti. Jer, ne čuti drugu stranu – glasove institucije čiji je niže-razredni dužnosnik u TV emisiji i više je nego nekorektno. Inzistiranje, pak, na njemu kao 'negativnom junaku', a istodobno uopće u javnosti ne govoriti o drugim problemima hrvatske zajednice, na primjer udžbenicima na hrvatskom, ili o određenim postignućima, na primjer o uspjehu **Slavena Španovića**, osnažuje ionako već veoma negativnu sliku o Hrvatima u Vojvodini u javnosti. Toga bi trebao biti svjestan i autor emisije, kojemu je ovo inače prvi (sic!) novinarski uradak o Hrvatima u Vojvodini! U tom smislu, i više nego čudi nespremnost NDNV-a na

Tomislav Žigmanov

javno iznesenu kritiku – pa nisu oni valjda skupina bezgrješnika! – uz zabrinjavajuće prešućivanje elementarnih činjenica iz moje izjave u njihovu priopćenju – ona da je osuda Vrseljina djelovanja iznesena. Na koncu, ali možda i najvažnije – uključivanje u polemiku skrivenih igrača i dojavnika te onih koji su do jučer savjetovali hrvatske diplomate u Subotici o Hrvatima u Vojvodini, a sada su nakon odlaska **Dragana Đurića** ražalovani, na do sada u kulturi javnog općenja u Hrvata načinom i s tonom koji se ne bi postidjeli ni najservilnije novinarske slugе okrutnih diktatora, vjerojatno najbolje otkriva namjere medijskog tretiranja slučaja Vrselje«, kazao je za *Hrvatsku riječ* ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov.

Z. Vasiljević

dostojanstveno ophode prema sve većem broju migranata, te da u slučaju krize većih razmjera, posebice poslije 15. rujna, postupaju po naputku lokalnih, pokrajinskih i republičkih vlasti, a sve eventualne ekscese prijave u ured DSHV-a ili u ured HNV-a.

Izborne aktivnosti u Demokratskom savezu Hrvata Vojvodine (DSHV) nastavljaju se izbornom skupštinom za MO DSHV-a Centar 11. rujna, koja će biti održana u Domu DSHV-a s početkom u 19 sati.

Zlatko Ifković

Održani izbori u MO DSHV Sombor 1. i Sombor 2.

Izbornim skupštinama MO DSHV Sombor 1. i Sombor 2. održanim 4. rujna, pored velikog broja članova i simpatizera DSHV-a iz Sombora nazočili su i predsjednik DSHV-a **Petar Kuntić**, član gradskog vijeća Grada Subotice **Blaško Stantić**, pomoćnik gradonačelnika Grada Subotice **Siniša Babičković** i kandidat za novog predsjednika DSHV-a **Tomislav Žigmanov**, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. U svom obraćanju Žigmanov je naglasio važnost jačanja zajedništva u hrvatskoj zajednici u Republici Srbiji,

kontinuitet u radu DSHV-a te nužnost uključivanja mladeži u sve strukture naše zajednice.

Za novog predsjednika MO DSHV Sombor 1. izabran je **Josip Laslo**, a za zamjenika predsjednika mjesne organizacije Sombor 1. izabran je **Zoran Čota**, te članovi odbora **Josip Rudić**, **Ivan Medved**, **Ivan Dumenčić**, **Blago Bašić** i **Mata Mišanji**. Delegati za izbornu skupštinu DSHV-a su pored sedmočlanog vođstva MO DSHV Sombor 1. slijedeći: **Janoš Raduka**, **Stipo Gromilović**, **David Dožanin**, **Željko Bešlin**, **Zlata Medved**, **Stjepan Medved**, **Franja Kukuruzar** i **Kata Dujmović**.

Za novog predsjednika MO DSHV Sombor 2. izabran je **Antun Borovac**, a za zamjenika **Josip Džimić** te članovi odbora **Ivo Marjan**, **Krešimir Banaković**, **Ankica Zeljko**, **Katica Šomođvarac** i **Antun Palić**. Pored članova odbora izabrani su i delegati za izbornu skupštinu DSHV-a i to: **Gojko Zeljko**, **Ivan Golub**, **Boris Kalebčić**, **Zdenka Osterman**, **Janja Borovac**, **Kata Kovač**, **Ivan Genić** i **Tomislav Ambrušić**.

Za predsjedništvo Mladeži DSHV-a prijedložen je **Ivan Medved**, a za članice predsjedništva Forumu žena DSHV-a predložene su **Zlata Medved** i **Janja Borovec**.

Novoizabrano rukovodstvo MO DSHV Sombor 1. i Sombor 2. se nada da su problemi koji su se javljali u prošlosti iza njihovih leđa te da spremno dočekuju izbore na razini A P Vojvodine i lokalne samouprave Grada Sombora.

PRESS DSHV-a

OBRAZOVANJE NA HRVATSKOM JEZIKU

Piše i snimila: Tatjana Ljubić

U pet subotičkih osnovnih škola 27 prvašića

»Mi u Matku imamo veliki broj djece u hrvatskim odjeljenjima. Uvodimo i Montesori program polako u rad sa djecom«, kaže učiteljica Vesna Nimčević. Zadovoljna je jer je ove školske godine sve na vrijeme stiglo. »Stigli su udžbenici i roditelji su dobili bon od Hrvatskog nacionalnog vijeća da se mogu opremiti za školu«. * »Uloga roditelja u donošenju odluka o školovaju je ključna«, ističe ravnateljica tavankutske osnovne škole Matija Gubec Stanislava Stantić Prčić, koja smatra kako roditelji moraju osjetiti da pripadaju hrvatskoj zajednici

Još uvijek zaigrani i pomalo nemirni, 14 đaka prvašića meškolji se u školskim klupama, složenim u polukrug tako da svi sjede jedni pored drugih. Smiju se, veseli su i čini se da još uvijek ne shvaćaju školu posve ozbiljno. Vade blokove i voštane bojice, počinje sat likovnog. Crtaju kako su doživjeli svoj prvi dan škole, koji se dogodio tek prije nekoliko dana. Kako nešto nacrtaju, nose učiteljici kako bi ona to pogledala. »Super si nacrtao, ali nisi ipak bio sam prvog dana škole, pa docrtaj još i roditelje, prijatelje«, daje instrukcije nji-

hova učiteljica **Vesna Nimčević**. Devet dječaka i pet djevojčica započelo je ovu školsku godinu u odjeljenju na hrvatskom jeziku u subotičkoj školi **Matko Vuković**, jednoj od pet osnovnih škola na teritoriju Općine Subotica u kojima se izvodi nastava na materinjem, hrvatskom jeziku.

»Nije malo djece, sasvim je lijep broj. Mi u **Matku** imamo veliki broj djece u hrvatskim odjeljenjima. Uvodimo i Montesori program polako u rad sa djecom«, kaže učiteljica Nimčević. Zadovoljna je jer je ove školske

godine sve na vrijeme stiglo. »Stigli su udžbenici i roditelji su dobili bon od Hrvatskog nacionalnog vijeća da se mogu opremiti za školu. Meni je ovo četvrta generacija na hrvatskom nastavnom jeziku i ja sam prezadovoljna. I moje dijete sam upisala na hrvatsku nastavu. Ona je sada drugi srednje i ni jednog momenta se nisam pokajala«, zaključuje.

Ove školske godine 27 prvašića upisalo se u razrede na hrvatskom jeziku u Subotici. Od toga, u osnovnoj školi (OŠ) **Matko Vuković** 14 učenika, u OŠ **Ivan**

Milutinović 10, u OŠ **Sveti Sava** 2 a u OŠ **Matija Gubec** jedna učenica.

»Zajednica se jako malo bavi roditeljima i često roditelji ne znaju koje su sve mogućnosti nastave na hrvatskom i bude im prepreka što ne govore hrvatski. Ne znaju da nije poanta što ne govore hrvatski, jer je nastavni plan i program prilagođen«, objašnjava **Stanislava Stantić Prčić**, ravnateljica tavankutske osnovne škole **Matija Gubec**. Vitrine u hodnicima ove škole pune su suvenira i prikaza hrvatskih gradova s kojima surađuju, a u dvorištu im raste prava Gupčeva lipa, klon one pod kojom je 1573. **Gubec** poveo bunu, kažu u školi. Djevojčica koja je u toj školi započela prvi razred dijeli učionicu s još tri đaka, dječaka iz drugog razreda. »Baš dobro što je došla, falila nam je jedna djevojčica«, kaže njena učiteljica. Obzirom da radi u razredu koji je spojen, učiteljica dijeli i vrijeme između rada s djecom, pa dok veća djeca pišu, crtaju ili čitaju, radi s malom prvakinjom.

RODITELJI: NACIONALNI ODGOJ I KVALITETNIJA NASTAVA

S nastavom na hrvatskom jeziku započelo se prije 13 godina, 2002. Nismo uspjeli od Hrvatskog nacionalnog vijeća (HNV) dobiti podatke o ukupnom broju učenika koji su tijekom godina

pohađali i završili obrazovanje na hrvatskom jeziku, no trenutačno ima 349 đaka koji su u osnovnim i srednjim školama u Subotici na hrvatskoj nastavi. Roditelji koji se odluče upisati svoju djecu imaju vrlo slične razloge – nacionalni odgoj i rad u malim grupama.

»Mi smo od početka tako željeli, jer mi je muž hrvatske nacionalnosti, a ja sam Mađarica. Bitno nam je bilo što ima manje đaka i smatram da se učiteljica ipak može malo više posvetiti pojedinačno djeci kad ih ima manje. Ali nacionalni odgoj isto tako ima ulogu. Za sada u školi nema nikakvih problema«, kaže **Iboja Boroš**, mama prvašića iz *Matka*. Mama **Emina Kujundžić** i svoje treće dijete je upisala na nastavu na hrvatskom jeziku. »Hrvati smo i kršćani smo i bilo je logički. Imam još dvoje djece koja idu u 7. i 8. razred. U početku je bilo problema s udžbenicima, ali sad je to sve bolje. Svaki roditelj je odgovoran za odgoj svoje djece, pa tako i mi. Nama je na prvom mjestu kršćanstvo i usmjeravamo svoju djecu tamo gdje smatramo da ima najviše kršćana, tako ne mogu puno birati ni oko sportova, može tambura, folklor, jer smatramo da tamo ima najviše kršćana. Tako je i u školi«, kaže Emina, vjeroučiteljica u subotičkom vrtiću na hrvatskom jeziku *Marija Petković*.

Dok čeka da joj kćerke izađu iz škole i mama **Danijela Molnar** objašnjava kako vidi velike prednosti rada u malim odjeljenjima. »Ja sam prezadovoljna što je malo odjeljenje. Oni se u dvorištu igraju s drugom djecom, ne osjete razliku što ne idu u srpski razred ili bilingualni. Svi se oni igraju i družu zajedno. A kada rade u učionici, mislim da je super da ih je malo. Kod starije kćerke ih ima 8 u razredu, učiteljica kaže da bi bilo optimalno da ih je 10«, kaže Danijela. I njena djeca su pohađala vrtić *Marija Petković* i logički je bilo, kaže, da nastave s obrazovanjem na hrvatskom jeziku. No, ne upišu sva djeca iz ovog vrtića, iako je na hrvatskom, daljnje obrazovanje u hrvatskim razredima. »25 prvašića je izašlo iz vrtića *Marija Petković*. Mislim da su

bilingualni razredi odnijeli puno. Neće ljudi da pričaju o tome zašto neće da upišu dijete u hrvatske razrede. Neki roditelji su rekli da neće, jer će biti malo djece, pa će morati spajati dva odjeljenja. Sad, da li su to pravi razlozi, ne znam«, zaključuje Danijela.

Jedno od rješenja koje bi privuklo više djece, odnosno više roditelja da upišu svoje prvašiće na nastavu na hrvatskom jeziku, jeste ponuda sadržaja koji drugi vrtići nemaju. »Imamo vrtić *Marija Petković* po Montessori metodi. Zašto toliko djece ide u taj vrtić? Ne samo zbog toga što je hrvatski, nego zato što je Montessori program. Ja sam predlagala ranije da se napravi jedna gradska škola koja bi bila Montessori škola. Tada ni Beograd nije imao Montessori školu, a Zagreb jeste. Onda su mi rekli – to je puno novaca. Pa ne može biti puno novaca ako znamo da će donijeti dobre rezultate. I više bi se roditelja nakon vrtića montessori upisivalo u hrvatski razred, nevezano za nacionalnu pripadnost«, kaže ravnateljica Stantić.

BEZ NACIONALNE JEZGRE U UDŽBENICIMA

U školama se radi se po planu i programu nastave u Srbiji. To znači da su udžbenici prevedeni sa srpskog na hrvatski jezik. Izdaje ih *Kreativni centar* i oni su po svemu, osim po jeziku, identičnu udžbenicima koji se koriste u srpskim razredima. No, manjine koje imaju nastavu na svom jeziku imaju mogućnost dodavanja 30 posto nacionalne jezgre u školski program. Međutim, tih 30 posto se još nije napisalo, pa učitelji, kažu, improviziraju. »Mi smo se sad već uohodali, ali nismo skroz zadovoljni. Voljeli bi da se udžbenici malo bolje odrade. Jeste da su oni prevedeni i mi ih možemo koristiti u nastavi, ali smatramo da ima nedostataka koji bi se mogli popraviti. Mi, učitelji, imamo slobodu da možemo tih 30 posto prilagoditi, pa onda ubacujemo različite nacionalne sadržaje, primjerice simbole Hrvatske, upoznajemo djecu s prirodnim ljepotama Hrvatske, pjevamo hrvatske dječje pjesme na glazbenom...«, kaže učiteljica Nimčević. A kako rješavaju

probleme oko gramatike, koja je nešto različita za ova dva jezika? »Nastavnik pojasni da se nešto na hrvatskom kaže na jedan način, a na srpskom na drugi.«

NACIONALNOST I VJERA NIJE UVJET ZA UPIS NA NASTAVU NA HRVATSKOM JEZIKU

Iako se najčešće roditelji kojima je nacionalni identitet važan dio odgoja odlučuju na upis u hrvatske razrede, a djeca najčešće idu na katolički vjeronauk, to nije uvijek slučaj, niti je to uvjet. Tako je u školi *Matko Vuković* jedna učenica pohađala građansko obrazovanje umjesto vjeronauka, a u tavankutoj osnovnoj školi u hrvatsko odjeljenje upisala se učenica koja pripada baptističkoj crkvi i nije Hrvatica, ali roditelji planiraju njezino daljnje školovanje u Hrvatskoj, pa su je upisali. Ipak, to su iznimke. A da je uloga roditelja u donošenju odluka o školovanju ključna, ističe i ravnateljica Stantić, koja smatra kako roditelji moraju osjetiti da pripadaju hrvatskoj zajednici. »Važno je da roditelj zna što hoće i zato mislim da je jako važno s roditeljima raditi. Daleko više. Jer od njih sve zavisi. Hoće li to biti neki izleti gdje će se roditelji upoznati, pričati, ili platiti im odlazak u kazalište, pa da se taj roditelj osjeti da negdje pripada i da je nekome potreban. Netko će se možda zadovoljiti ulaznicama za tamburaški koncert. Mi smo radili radionice za roditelje i to su takvi efekti da čovjek ne može vjerovati.«

Zajedničke aktivnosti s roditeljima rade i u školi *Matko Vuković*. »Mislim da se roditelji plaše da će djeca biti izdvojena, da će ih drugačije gledati, ali mi u *Matko Vuković* školi imamo jako pozitivno iskustvo. Kod nas djeca jako lijepo funkcioniraju sa srpskim odjelima, imamo zajedničke aktivnosti i roditeljima stvarno poručujem da se ne trebaju plašiti jer su djeca bogatija što više jezika znaju, a neće ništa propustiti niti će im bilo što manjkati na nastavi na hrvatskom jeziku«, zaključuje učiteljica Nimčević.

HRVATSKI JEZIK S ELEMENTIMA NACIONALNE KULTURE U ŠKOLAMA U SRIJEMU

Učenici u Sotu

Ne gubimo nadu i radimo i dalje

Svake godine veći je broj djece koja završe osnovnu školu nego one koja krenu u prvi razred. Ono što mi je drago je to što nastavu ove godine pohađa i 9 djece iz mješovitih brakova (srpsko-hrvatski brakovi), kaže Dario Španović

Nastava iz predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, kada su u pitanju škole u Srijemu, počela se odvijati najprije u Srijemskoj Mitrovici. Koncem 2008. i početkom 2009. godine novoosnovana hrvatska stranka Hrvatska srijemska inicijativa u suradnji s HKC-om Srijem pokrenula je rad na afirmiranju roditelja da se putem ankete izjasne o upisivanju svoje djece na fakultativni predmet Hrvatski jezik s elementima

nacionalne kulture. Nastava za predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u ovom srijemskom gradu nije uvedena u srednje škole, tako da se nastava za srednjoškolce koja je uvedena u listopadu 2011. godine održava u Hrvatskom domu ili župnom domu za mladež. U šidskoj općini, Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture uveden je u područnom odjelu Osnovne škole Sremski front u Sotu krajem prvog polugodišta 2012.-2013. godine. Kako su tada nadležni u

toj školi naveli, nije moglo prije zbog administrativnih i pravnih procedura oko samog uvođenja tog predmeta. Početkom te školske godine deset učenika u Sotu iskazalo je interesiranje za izučavanjem ovog predmeta.

SVE JE MANJE DJECE U ŠKOLI

U pet srijemskomitrovačkih osnovnih škola za pohađanje fakultativnog predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne

kulture u školskoj 2015.-2016. godini prijavilo se 87 učenika. Kako ističe profesor nastave hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture u Srijemskoj Mitrovici **Dario Španović**, ovaj broj je skoro identičan broju djece upisanih prošle godine, mada se može primijetiti blago opadanje u odnosu na 2009. godinu kada je uveden taj predmet: »Razlog opadanja je taj što je sve manje djece u školi pa se to odražava i na broj hrvatske djece. Svake godine veći je

broj djece koja završe osnovnu školu nego one koja krenu u prvi razred. Ono što mi je drago je to što nastavu ove godine pohađa i 9 djece iz mješovitih brakova (srpsko-hrvatski brakovi), gdje su roditelji izrazili želju upisati djecu na predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, kako bi djeca učila o jeziku i kulturi nacije kojoj im majka pripada. Ovo je veoma pozitivna stvar jer će svakako u budućnosti pridonijeti razvitku multikulturalizma i razumijevanju drugih kultura», rekao je Dario Španović, profesor predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u Srijemskoj Mitrovici. Kako je najavljeno prošle godine, jedan od glavnih ciljeva HKC-a *Srijem-Hrvatski dom* bio je da se od ove školske godine predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture uvede u srednje škole. Prema Španovićevim riječima, djeca koja su završila osnovnu školu i ponovno izrazila želju za izučavanjem ovog predmeta nastavu ipak će pohađati u Hrvatskom domu ili župnim prostorijama, jer nažalost predmet još uvijek nije uveden u srednje škole. Želju za nastavkom pohađanja ovog predmeta za sada ima 32 učenika iz srednje škole. A kao i prethodnih godina, profesor Španović navodi kako je i ove školske godine u planu ekskurzija djece *Upoznaj domovinu*.

Djeca iz Srijema na ekskurziji u Dubrovniku

U rujnu 2009. godine je predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture uveden u sve osnovne škole u Srijemskoj Mitrovici. 2009.-2010. predmet je pohađalo 70 učenika, 2010.-2011. godine 86 učenika, 2011.-2012. 102 učenika, a veliki broj osmaša koji su u svibnju 2012. kao i 2013. godine završili školu, doveo je do smanjenja učenika školske 2012.-2013. i 2013.-2014. godine. Tako je nastavu 2012.-2013. godine pohađalo 84 učenika, a 86 učenika u školskoj 2013.-2014. godini.

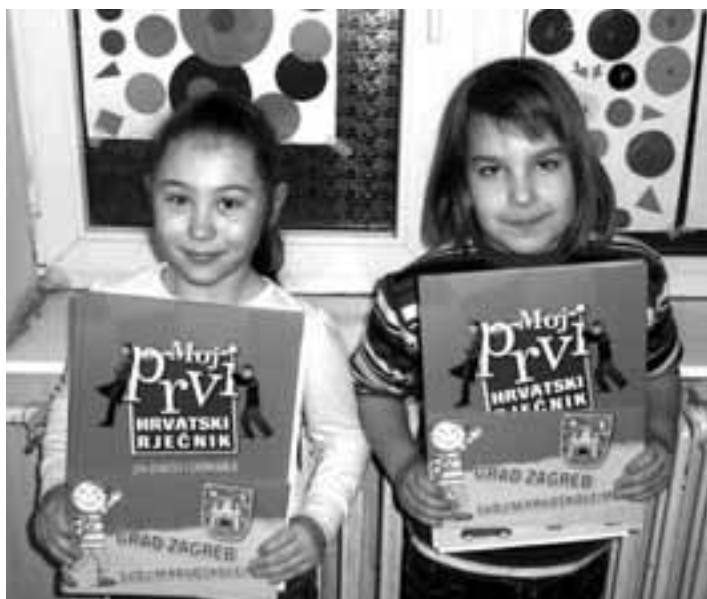
SOT BEZ PRVAŠIĆA

Već tri godine voditeljica nastave Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u područnom odjelu Osnovne

škole *Sremski front* u Sotu je **Ana Hodak**. Kako nam tijekom razgovora navodi, početkom ovog tjedna održan je prvi sat s učenicima koji su izrazili želju za izučavanjem ovog predmeta. Kako kaže, u ovoj školskoj godini nijedan prvašić ne izučava fakultativnu nastavu na hrvatskom jeziku: »Prije tri godine krenuli smo s 10 učenika da bi ove godine došli do samo njih 6. Prošle godine iz škole je otišlo 3 učenika, a došao jedan prvašić. Ove godine otišlo je njih dvoje, ali nismo dobili nijednog prvašića. Nažalost ovo samo pokazuje kako nas je na ovom području sve manje i da naše obitelji polako nestaju. Ali i pored toga ne gubimo nadu i radimo i dalje. Djeca su bila vrlo aktivna i zadovoljna u prethodnim godinama, a nadam se da će tako biti i ove godine. Do sada nismo imali udžbenike i iskreno se nadam da ćemo ove godine od Hrvatskog nacionalnog vijeća

dobiti makar 1 udžbenik na 2 učenika kako bismo lakše radili. Do sada sam im donosila materijale koje sam sama pripremala, iz kojih smo skupa radili. Moram naglasiti da su iako malobrojna, djeca bila aktivna i sudjelovala i na smotri recitatora, Danu materinjeg jezika, uskršnjoj izložbi i *Hrckovom maskenbalu*. Trudit ćemo se da tako bude i ove školske godine«, kaže Ana Hodak. Prošle godine u razgovoru za *Hrvatsku riječ* direktorica Osnovne škole *Sremski front* u Šidu **Vesna Kuzminac** istaknula je kako postoji volja i želja da se predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture počne izučavati u ovoj školi i u starijim uzrastima, od 5. do 8. razreda. Prema saznanju poduzeti su koraci da se to i uradi, anketa je provedena među roditeljima, ali nije zadovoljen cenzus od 10 učenika. Što se tiče Batrovaca, predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture još uvijek nije uveden, kao ni u Staroj Binguli, mjestu srijemskomitrovačke općine. Potrebno je pokrenuti inicijativu i iako se navodi kako je vrlo mali broj djece u tim mjestima, trebalo bi i njima pružiti priliku za izučavanjem ovog predmeta. Možda bi interesiranje bilo veće od očekivanog.

Suzana Darabašić

Prvašići iz Srijemske Mitrovice

GRGUR STIPIĆ, RUKOVODILAC ODSJEKA ZA POLJOPRIVREDU SUBOTIČKE LOKALNE SAMOUPRAVE O BUDUĆEM ZAKONU O POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU

Ne raspolažemo ni podacima o površinama, a treba ih izdavati

Razgovor vodio: Zlatko Romić

*Podaci koje smo dobili iz Ministarstva za izradu ovogodišnjeg programa zaštite, uređenja i izdavanja zemljišta razlikuju se u odnosu na one koje smo tražili od Republičkog geodetskog zavoda nekoliko mjeseci ranije * U zakonu je predviđena mogućnost kreditiranja na kratko razdoblje u kom je nemoguće da poljoprivrednik koji po ovim uvjetima ima do 30 hektara može kupiti još 20, jer je praktično nemoguće isfinancirati takav kredit u tako kratkom razdoblju * Nacrtom zakona nije jasno definirano što ukoliko se na iste parcele za besplatni najam javi više poljoprivrednika, odnosno: na koji način i po kojim kriterijima opredijeliti poljoprivrednika koji će to zemljište raditi?*

Iako će praktični dio primjene budućeg Zakona o poljoprivrednom zemljištu najvećim dijelom pasti na leđa lokalnih samouprava, njihove predstavnike nitko od predlagača teksta nije zvao niti na jednu javnu raspravu koje su od 29. srpnja do 18. kolovoza bile održavane u Nišu, Beogradu i Novom Sadu. Pa ipak, rukovodilac Odsjeka za poljoprivredu u Subotici **Grgur Stipić** upoznat je sa sadržajem teksta, prije svega zahvaljujući suradnji s Regionalnom gospodarskom komorom i udrugama poljoprivrednika. Ni on, međutim, ne zna odgovor na pitanje kako to da je država iz cijelog procesa pripreme Zakona isključila one na koje će se ubuduće najčešće oslanjati.

»Na to pitanje teško mogu dati odgovor, jer stvarno imamo dobru suradnju s kolegama u Ministarstvu poljoprivrede koji operativno rade na poljoprivrednom zemljištu u državnom vlasništvu. Međutim, sigurno bi svrsishodno bilo da su lokalne samouprave bile uključene u izradu tog nacrtu, napose stoga što su one i do sada bile uključene u raspolaganje državnog zemljišta, a i dalje će biti, i to mnogo više, s obzirom na to da se radi o prodaji i o davanju na korištenje većih površina«.

HR: Gdje vidite najveće probleme u primjeni budućeg zakona?

To je svakako centralizirana baza podataka s čim mi, u stvari, neraspolažemo. Naime, da bismo to znali moramo, skupa s Ministarstvom, imati pristup svim podacima. Rješenje za to bio bi Fond, Agencija ili Direkcija za poljoprivredno zemljište koji bi imali sve podatke. Toga u ovom nacrtu nema tako da mi

trenutačno na teritoriju Grada Subotice raspolažemo različitim podacima o poljoprivrednom zemljištu u državnom vlasništvu. Konkretno, podaci koje smo dobili iz Ministarstva za izradu ovogodišnjeg programa zaštite, uređenja i izdavanja zemljišta razlikuju se u odnosu na one koje smo tražili od Republičkog geodetskog zavoda nekoliko mjeseci ranije. Sama ta činjenica govori o tome da mi nemamo pravi podatak s čim raspolažemo. Ako ćemo kao lokalna samouprava opredjeljivati 30 posto površina za investicije ili one koje su za prodaju, mi moramo znati jesu li te površine predmet restitucije i jesu li obradive. Što se programa tiče, mi to već godinama radimo i znamo o kom se zemljištu radi i to na temelju podataka koje smo dobivali iz katastra i sklopljenih ugovora, jer sami poljoprivrednici prigodom ulaska u posjed evidentiraju neusuglašenost između podataka u katastru i faktičkog stanja na terenu. Mi smo godinama radili određene korekcije zemljišta koja su pod ugovorima geodetskim mjerenjem i te površine usklađivali s faktičkim stanjem na terenu. Dakle, i ovdje se vidi da je problem u podacima, jer ukoliko bismo, na temelju mjerenja, imali izravnu mogućnost mijenjanja površina u katastru ne bi se iz godine u godinu ponavljala ista slika. Dakle, mi jedne godine uradimo ugovore koji su na snazi o smanjenju površina ili konstatiramo da one nisu obradive u cijelom dijelu ugovora, a sljedeće godine od katastra dobivamo neizmijenjene podatke, jer nisu provedeni kroz knjige kako bi se moglo jasno evidentirati. Tako na koncu svake godine ispada da imamo više zemljišta po podacima u odnosu na one koje se može obrađivati. To konkretno znači da mi imamo 16.500 hektara poljoprivrednog zemljišta koje nudimo u najam, oko 2.500 koje se ne može dati u najam poput zaštićenih zona, pružnih pojaseva, rješenja o restituciji koja nisu provedena itd. Međutim, stvarno obradivog zemljišta za koje su poljoprivrednici zainteresirani imamo oko 12.000 hektara. To

znači da, ukoliko ovaj zakon bude usvojen, mi ne možemo računati s 20 ili 16 tisuća hektara po podacima katastra nego bi bilo logički da računamo s 12 tisuća hektara obradivog zemljišta. Dakle, to je neophodno provesti kroz knjige kako bismo imali jasnu sliku što možemo opredijeliti za 30 posto investicija, a što za najam ili prodaju.

HR: Na javnim raspravama ukazivano je i na potencijalnu mogućnost zloupotreba prodaje državnog zemljišta.

Prije svega, i sami poljoprivrednici će imati vrlo male

mogućnosti za kupovinu zemljišta. U zakonu je, naime, predviđena mogućnost kreditiranja na kratko razdoblje u kom je nemoguće da poljoprivrednik koji po ovim uvjetima ima do 30 hektara može kupiti još 20, jer je praktično nemoguće isfinancirati takav kredit u tako kratkom razdoblju.

HR: Ali je moguće lokalnom političaru ili dužnosniku.

O tome nisam razmišljao, ali... da. Moguće je. Ipak, ne mogu reći da je zakon pisan s tom namjerom nego se iz ovoga može izvući takav zaključak. Međutim, vrlo jasno se može reći da je za obič-

nog poljoprivrednika pod ovim uvjetima nemoguće doći do tih 20 hektara.

HR: U koliko vam mjeri pomaže prijedlog novog zakona kada je riječ o besplatnom najmu zemljišta koje nije bilo izdavano najmanje tri godine unazad?

U tekstu se na više mjesta o tome govori, ali nigdje nije obrađeno na koji način se obavlja opredjeljivanje poljoprivrednika koji će to zemljište uzeti. Dakle, u nacrtu bi trebao stajati isti postupak koji se radi i za najam zemljišta, odnosno neki blaži uvjeti za sudjelovanje na nadmetanju, gdje bi poljoprivrednici mogli doći do zemljišta. Teško je lokalnoj samoupravi, bez ikakvih kriterija, opredijeliti određenu osobu da na korištenje dobije zemljište koje do sada nije bilo izdavano.

HR: A što je vaš prijedlog? Ili: jeste li imali plan, s obzirom na to da i u okolini Subotice postoje parcele koje se godinama ne izdaju, jer za njih nema zanimanja?

Kako je tu uglavnom riječ o parcelama koje se nalaze u zonama zaštite, naša ideja je bila da se u ovaj posao uključi i organska proizvodnja. Činjenica je da organsku proizvodnju ne treba povezivati sa zonama zaštite, ali se reducirana proizvodnja i nekorištenje zaštitnih sredstava i umjetnih gnojiva vrlo lako može uskladiti s bioprihvatljivom proizvodnjom koja bi mogla biti na tim površinama. Druga ideja vezana je za stočarsku proizvodnju, jer se te površine mogu koristiti kao košnice. Međutim, i tu postoji problem katastarskih podataka i stvarnog stanja, pa bi prvo trebalo uraditi preparcelaciju i jasno vidjeti, sukladno Zakonu o zaštiti prirode, koji se dijelovi površina na koji način mogu koristiti. U takvom slučaju mi bismo kao lokalna samouprava mogli raspisati javni poziv za korištenje tog zemljišta. Međutim, opet nacrtom zakona nije jasno definirano što ukoliko se na iste parcele javi više poljoprivrednika? Odnosno: na koji način i po kojim kriterijima opredijeliti poljoprivrednika koji će to zemljište raditi?

SLJEDEĆE GODINE CENTAR ZA UKLANJANJE ŽIVOTINJSKIH LEŠEVA

Subotica, ali i mnoge druge lokalne samouprave imaju problem i s uklanjanjem životinjskih leševa. Radi li se nešto nešto na tom planu?

Ovaj problem nije karakterističan samo za Suboticu nego faktički za cijelu državu, jer su ga samo četiri lokalne samouprave riješile izgradnjom centra za sakupljanje sekundarnih proizvoda životinjskog podrijetla. Što se prijelaznog rješenja tiče kod nas, neophodno je, sukladno zakonima o zoohigijeni, veterini i komunalnim djelatnostima, na razini lokalne samouprave izgraditi centar za skupljanje. To bi praktički bio logistički centar, gdje bi se ti sporedni proizvodi životinjskog podrijetla skupljali i razvrstavali mjesečno ili tjedno, ovisno o njihovoj količini. Pod razvrstavanjem se podrazumijeva kontrola eventualne zaraze, odnosno njihovu preradu i mogućnost dalje uporabe za, primjerice, zoološke vrtove ili azile za pse. Ostali dijelovi tih sporednih proizvoda se šalju u kafilerije na uništenje. Subotička lokalna samouprava nije napravila takav centar, s jedne strane, ali ni na republičkoj razini nije riješeno pitanje uništavanja i kafilerija, te stoga u zemlji imamo svega jednu kafileriju, i to onu u Somboru. Međutim, trebam i to reći da je subotička lokalna samouprava u postupku izrade projektne dokumentacije do građevinske dozvole. Riječ je o projektu koji se radi skupa s lokalnim samoupravama u Sjenici, Dimitrovgradu i Sjenici, a koji financira Vlada Kraljevine Norveške i računamo da će se taj centar u Subotici izgraditi negdje sredinom sljedeće godine. Prijedlog lokacije je na postojećem stočnom groblju za što smo i dobili rješenje od Uprave za veterinu i u ovom momentu taj posao radi Čistoća i zelenilo. Grad je za početak za te namjene namijenio deset milijuna dinara, a izgradnja samog objekta, po riječima projektanta iz Ekološkog centra Stanište, je oko sedamdeset tisuća eura. Nakon toga ići će njegovo opremanje, nabava vozila koje je prilagođeno za skupljanje tih proizvoda. U svakom slučaju, mi ćemo u okviru tog projekta aplicirati i na sredstva u okviru Europske unije.

ŽIVOT NAKON GUBITKA POSLA

Nezaposlenost – kako se s njome nositi

Iako je posao koji obavljamo dio našeg identiteta, ne smijemo stavljati znak jednakosti između sebe i radnog mjesta. Primarne trebaju biti naše sposobnosti i vještine. Tako je naš identitet ono što nosimo sa sobom čak i kada ostanemo bez radnog mjesta. Kao i onda kada stalno razvijamo svoje sposobnosti i svjesni smo koliko vrijedimo, gubitak posla je, kao i svaki drugi gubitak u životu, veoma stresan i zahtijeva razdoblje oporavka. To razdoblje daleko je lakše onima koji imaju neku bazičnu sigurnost i socijalnu podršku, prije svega to su stabilna obiteljska situacija i neopterećenost kreditima i drugim ozbiljnijim financijskim izdacima. Većina, nažalost, nema vremena za psihološki oporavak od stresa, što pronalaženje novog posla čini dodatno teškim.

UTJECAJ KRIZE

Loša gospodarska situacija u zemlji ograničila je broj raspoloživih radnih mjesta. Ljudi su danas primorani prihvatiti poslove za male, neadekvatne novčane naknade i bez ikakve socijalne zaštite. Psihologinja **Nada Vereš** u svakodnevnom je kontaktu s ljudima koji radi različitih životnih poteškoća, pa tako i radi gubitka posla, kod nje traže psihološku podršku. O posljedicama gubitka posla govori sljedeće: »Gubitak posla je jedan od najstresnijih događaja u životu ljudi i svakako ostavlja traga na cijelu obitelj. Meni se kao psihologu javljaju ljudi koji ne mogu psihološki prevazići gubitak posla.

Osjećaju strah, anksioznost, nesigurnost. Mnogima je odlazak na posao značio i socijalne kontakte, pa se nakon gubitka posla vremenom nađu u socijalnoj izolaciji. Također, nezaposlenost i nedostatak sredstava za život dovodi do poremećaja partnerskih odnosa. Problem je u tome što nova, duboko frustrirajuća situacija mijenja odnose u korijenu, pa treba napraviti nove prioritete. Kada izgube posao žene su često izložene ekonomskom nasilju, jer joj suprug uskraćuje novčana sredstva, samostalno kontrolira obiteljski proračun i optužuje je za neracionalno trošenje. Kada muškarac izgubi posao, budući da mi živimo u društvu u kojem su još uvijek uvriježena tradicionalna patrijarhalna shvaćanja odnosa u obitelji, događa se da uslijed nemogućnosti pronalaženja novog posla, dolazi do pojave alkoholizma i obiteljskog nasilja. Takvi muškarci gube samopouzdanje, jer je njihov položaj hranitelja obitelji ugrožen. Gubitak posla najviše pogađa ljude srednjih godina. Iz iskustva kojeg imam iz razgovora s ljudima, poslodavci one od 40 godina i naviše percipiraju kao spore i neefikasnu radnu snagu. Ti ljudi prinuđeni su na povremene, slabije plaćene poslove, najčešće ispod njihove

*Kada netko ostane bez posla, u jednom trenutku shvati koliko ga posao zapravo definira i koliko je prijeko potreban za samorealizaciju, egzistenciju i još mnogo toga * No, mora se shvatiti kako nezaposlenost ne mora nužno biti smak svijeta ili sramota*

vih profesionalnih sposobnosti i kvalitete. Nemaju vremena za djecu, obitelj i svoja zadovoljstva. Nalaze se u konstantnoj neizvjesnosti i pod velikim stresom, što nerijetko dovodi do suicidalnih razmišljanja, osjećaja besmisla i besperspektivnosti.

JE LI GUBITAK POSLA DOISTA KRAJ SVIJETA?

Kada netko ostane bez posla u jednom trenutku shvati koliko ga posao zapravo definira i koliko je prijeko potreban za samorealizaciju, egzistenciju i još mnogo toga. No, mora se shvatiti kako nezaposlenost ne mora

nužno biti smak svijeta ili sramota. Nažalost, kod nas je to još uvijek tako, pa je nekoliko osoba koje su u međuvremenu ostale bez zaposlenja odbilo javno govoriti o tome, iako je postojala želja za očitovanjem njihovog neposrednog iskustva.

Vrijeme s kojim se raspolaže u životnom razdoblju kad se ostane bez posla pomaže shvaćanju stvarne osobnosti i spoznajni mjesta na ovom svijetu. Stručnjaci koji se bave problemom nezaposlenosti savjetuju što se može učiniti u vrijeme nakon gubitka posla i na koji način situaciju okrenuti u svoju korist.

Prema podacima Evidencije nacionalne službe zapošljavanja Filijale u Subotici za prvu polovicu 2015. godine, u Subotici je registrirano 9.462 nezaposlenih. Od toga je 2.128 osoba do 30 godina, a starijih od 50 godina je 3.302. Zastupljenost žena na evidenciji u Subotici je 47 posto. U 1. i 2. stupnju stručne spreme bilježi se 4.388 osoba, tj. 46 posto. U 3. i 4. stupnju 4.049 osoba, što je 45 posto, dok je u 6. i 7. stupnju evidentirano 1.025 osoba.

Faze kroz koje osoba prolazi nakon gubitka posla:

1. Šok faza u kojoj osoba nije potpuno svjesna što joj se dogodilo.
2. Negiranje problema – osoba ne može povjerovati da je izgubila posao i neko vrijeme ne prihvaća realnost.
3. Osjećaji stida i bijesa – bijes i neprijateljstvo posljedica su uvjerenja da je osobi nanijeta nepravda. Drugi način prolaska kroz ovu fazu je nalaženje krivca u sebi, te osoba osjeća stid.
4. Prihvatanje – u ovoj fazi osoba počinje tragažiti novi posao. Koliko će faze trajati ovisi od osobe do osobe.

bi zaista htio raditi, a da o tome uopće ne razmišlja. Sada ste u prilici definirati svoje želje, otkriti svoje potencijale i krenuti u potragu za poslom koji bi zaista željeli raditi. Sadašnja situacija je prilika da analizirate svoja iskustva i izgradite stav o tome na što više ne biste pristali. Loša iskustava donijela su mudrost. Sada ćete biti pametniji u pregovaranju i odabiru posla, suradnika i šefova, ali i u raspolaganju s vlastitim vremenom i međuljudskim odnosima. Ovo vam je odlična prilika za dodatne edukacije i istraživanja svojih hobija i strasti. S vremena na vrijeme u gradu se organiziraju besplatni tečajevi i edukacije, a možete i sami razvijati vještine koje posjedujete. Nikad ne podcjenjujte ljudsku potrebu dijeljenja vlastitog iskustva i savjeta drugima. Kada ste zaposleni često

je posao prvi i jedini prioritet. To je donekle razumljivo jer na poslu boravimo trećinu dana, a o obvezama razmišljamo nekada cijeli dan. Kada se odmaknete od ovog »prvog prioriteta« shvatite da u životu postoje i drugi prioriteti, te počnete mijenjati percepciju. Promjeni se odnos prema novcu. Nauči se kvalitetno živjeti i s manje novca nego ranije. Ono što je najvažnije, odnos s prijateljima i obitelji se iskristalizira. Odnosi s nekim ljudima se prodube, a neki vas napuste, što nije loše. Nova situacija prigoda je upoznati nove ljude. Do sada ste se kretali u uskom krugu ljudi s posla, a sada ste u prilici sresti ljude koje inače nikada ne biste upoznali. Otvaraju se novi horizonti koji će pomoći u potrazi za poslom. Vrijeme u kojem se nalazite naučit će vas tko ste i kamo želite ići. Hoćete li tražiti isti ili potpuno drugi tip posla, ostati ili otići u neki drugi dio svijeta? Možete pokrenuti neki svoj posao, u tu svrhu dobro se treba raspitati, a vremena za obilazak institucija imate.

Nakon ovog optimističnog osvrta na frustrirajuću situaciju nezaposlenosti, okrenimo se realnosti, jer smo svakoga dana svjedoci odlaska velikog broja mladih i stručnih ljudi, koji su godinama kod kuće tražili posao, a kojima nije pružena šansa. Sigurna sam da mnogi i danas razmišljaju o odlasku u zemlje u kojima im za zaposlenje neće trebati drugi uvjeti osim njihovih radnih i stručnih sposobnosti.

Aleksandra Prčić

POSVETITI SE SAMOM SEBI

Vrijeme nakon gubitka posla treba iskoristi samo za sebe. U prvi mah će vam se činiti kako najednom imate puno vremena. Međutim, vrijeme od starta treba organizirati jer se u protivnom

može dogoditi da ništa ne »stižete« napraviti. Važno je »počastiti« sebe s nekim stvarima za koje ranije niste imali vremena i koje ste dugo odlagali. Razmislite što zaista želite raditi. Automatizam i rutina posla dovodi do toga da čovjek često ne radi ono što

Temeljem članka 11. stavak 1. alineja 2. Odluke o osnutku Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice (Službeni list općine Subotica, broj 27/04, 5/05, 26/09 i Službeni list Grada Subotice, broj 26/09 i 27/09-ispr. i 32/11) i 16. stavak 1. alineja 5. Pravila Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice (pročišćeni tekst) broj I-02-25/2010 od 08. 11. 2010. godine, Upravni odbor Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice dana 9. 9. 2015. godine raspisuje

NATJEČAJ ZA DODJELU SREDNJOROČNIH KREDITA ZA POTICANJE I UNAPRJEĐENJE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE NA PODRUČJU GRADA SUBOTICE

CILJEVI DODJELE SREDSTAVA

Osnovni ciljevi dodjele sredstva su sudjelovanje u osiguravanju financijskih sredstava za poticanje poljoprivredne aktivnosti i efikasnosti poslovanja u području poljoprivrede.

NAMJENA, UVJETI I KRITERIJI DODJELE SREDSTAVA

Sredstva po ovom natječaju dodjeljivat će se za:

- **financiranje kupnje poljoprivrednog zemljišta i sadnog materijala.**

Pravo korištenja sredstava Fonda ima fizička osoba koja ispunjava sljedeće uvjete:

- da je nositelj, odnosno član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva koje je upisano u Registar poljoprivrednih gospodarstava s aktivnim statusom;
- da nema nepodmirenih dospjelih i nedospjelih obveza prema Fondu za razvitak poljoprivrede Grada Subotice i
- da ima prebivalište na području Grada Subotice najmanje posljednjih pet godina i nekretninom na području Grada Subotice.

Mjerila i kriteriji dodjele sredstava prema Programu Fonda čine:

da sudionik natječaja ima status osiguranika poljoprivrednika kod Republičkog Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje i da je podmirio dug na temelju doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika;

da sudionik natječaja ima status osiguranika poljoprivrednika kod Republičkog Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje i

da sudionik natječaja nema status osiguranika poljoprivrednika kod Republičkog Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje.

Prioritet u raspodjeli sredstava Fonda imaju osobe koje se prvi put javljaju na natječaj Fonda.

U slučaju većeg odaziva podnositelja zahtjeva Upravni odbor Fonda zadržava pravo svakom podnositelju zahtjeva postotno umanjiti iznos dodijeljenih sredstava, tako da ukupno dodijeljena sredstva budu sukladna važećem financijskom planu Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice za 2015. godinu.

PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA DODJELU SREDSTAVA:

Sudionici natječaja za dodjelu sredstava osim **zahtjeva** u propisanoj formi, koji dobivaju u uredu Tajništva za poljoprivredu i zaštitu okoliša Gradske uprave Grada Subotice (Gradska kuća, II. kat, ured br. 200/3) podnose i sljedeće dokumente:

- predugovor o kupnji poljoprivrednog zemljišta;
- originalni predračun za predmet kreditiranja u dinarskom iznosu (napomena: Fond neće prihvatiti izmjene predračuna tijekom trajanja natječaja)
- poslovni plan;
- list nekretnina za nekretninu na koju se može staviti hipoteka u korist Fonda u vrijednosti jedan i pol puta većoj od odobrene vrijednosti kredita, ne stariji od 15 dana
(napomena: podnositelj zahtjeva ne mora biti i vlasnik nekretnine koja će se staviti pod hipoteku);
- potvrda o aktivnom statusu u Registru poljoprivrednih gospodarstava;
- potvrda nadležnog tijela o podmirenom dugu na temelju doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika, odnosno dokaz o stečenom statusu osiguranika kod Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika;
- za one podnositelje koji su status osiguranika kod Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika stekli u 2015. godini, potreban je dokaz o stjecanju statusa osiguranika kod Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika;
- preslik osobne iskaznice (za podnositelja zahtjeva, za vlasnika i svakog suvlasnika nekretnine).

UVJETI KREDITIRANJA

- maksimalni iznos odobrenih sredstava je 1.500.000,00 dinara (jedanmilijunpetstotinatisuća);
- rok otplate kredita: 4 (četiri) godine;
- kamatna stopa: 2% na godišnjoj razini;
- primjena devizne klauzule;
- period mirovanja otplate kredita (grace period) je 12 (dvanaest) mjeseci uz obračun interkalarne kamate od 2%;
- anuiteti za povrat odobrenih sredstava obračunavaju se i plaćaju kvartalno.

Instrumenti osiguranja kredita su:

HIPOTEKA I. REDA upisana u korist Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice - podnositelj zahtjeva kojemu je odobren kredit (Korisnik kredita) mora dostaviti procjenu vrijednosti poljoprivrednog zemljišta izdanu od strane ovlaštenog procjenitelja ili avalirana mjenica s mjeničnim pismom/ovlaštenjem i preslikom zahtjeva za registriranje mjenice, Izvješće o bonitetu za procjenu kreditne sposobnosti mjeničnog jamca (avalista) BON-KS, OP obrazac, karton deponiranih potpisa i registracija iz APR-a mjeničnog jamca (avlista), odnosno bjanko vlastita mjenica s mjeničnim pismom/ovlaštenjem i izjavom o posjedovanju zemljišta - za iznos odobrenog kredita do 500.000,00 (petstotisuća) dinara.

Trošak konstituiranja instrumenta osiguranja snosi Korisnik kredita prije potpisivanja ugovora o kreditu.

Natječaj Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice otvoren je od 14. rujna 2015. godine do 29. rujna 2015. godine.

Natječaj se objavljuje u listu *Subotičke novine*, *Magyar Szó*, *Hrvatska riječ*, u Službenom listu Grada Subotice i na službenoj internet-stranici Grada.

Odobrena sredstva Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice koriste se isključivo na temelju predračuna, odnosno predugovora i uplaćuju se na račun prodavača.

Zahtjev za dodjelu sredstava sa svim prilogima dostaviti na adresu: Fond za razvitak poljoprivrede Grada Subotice, 24000 Subotica, Trg slobode br. 1, s naznakom »ZA NATJEČAJ« ili osobno predajom u Gradskom uslužnom centru u prizemlju Gradske kuće u Subotici, Trg slobode 1, radnim danom od 7,30 do 14,30 sati.

Nepotpuni i nepravodobni zahtjevi neće biti razmatrani.

Sve dodatne informacije dostupne su u uredu br. 200/3 na II. katu Gradske kuće (**Ivan Budinčević**) osobno, ili telefonom: 626 739 od 7,30 do 14,30 sati.

Odluka Upravnog odbora Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice o dodjeli srednjoročnih kredita je konačna.

Predsjednik Upravnog odbora Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice
Ivan Crnjaković

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, na osnovi članaka 14 i 29 Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST
O DONIJETOJ ODLUCI O POTREBI IZRADE STUDIJE
O PROCJENI UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt *UPRAVLJANJE OTPADNIM VOZILIMA*, koji se planira u postojećem objektu na katastarskoj čestici 11336/2 K.O. Donji grad, Subotica (46.07539° 19.67809°), nositelja MOMIR VASILJEV PR DEMONTAŽA OLUPINA, POPRAVKA MOTORNIH VOZILA I TRGOVINA VASILJEV SUBOTICA.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/IV-08-501-249-2015.pdf

OKRUGLI STOL *TERRA'S* - A I REGIONALNOG *ARHUS CENTRA* U SUBOTICI

Zauzet ozbiljniji pristup upravljanju otpadom

Koju će cijenu građani plaćati za zbrinjavanje smeća?

Izražavajući zadovoljstvo zbog velikog odziva na okrugli stol koji je *Udruženje TERRA'S* sa Regionalnim *Arhus centrom* iz Subotice organiziralo u četvrtak, 3. rujna, koordinatorka **Snježana Mitrović** je izjavila kako je u pripremi ovog skupa nailazila na probleme i nerazumijevanje od strane onih od kojih to nije očekivala, ali i na suradnju od nekih od kojih se tome najmanje nadala. »Žao mi je što je došlo do izmjena današnjih obveza gradonačelnika Jenő Maglaia, koji je sam izrazio želju nazočiti ovome skupu. Stoga smo se dogovorili da mu dostavimo izvješće i dogovorimo sastanak idućeg tjedna na koji će pozvati predstavnike Regionalne deponije, JKP-a *Čistoća i zelenilo*, Tajništva za zaštitu životnog okoliša, kao i civilnog sektora. Cilj susreta će biti da se utvrde konkretne aktivnosti s rokovima i akterima za njihovo provođenje u oblasti upravljanja otpadom u našem gradu, imajući u vidu ogroman posao koji nas očekuje, na što nevladin sektor odav-

no ukazuje i pokazuje kako se treba raditi«, izjavila je u uvodu Snježana Mitrović i dodala, da je za građane najvažnije pitanje njihova uloga, ali i cijena koju će plaćati za zbrinjavanje smeća. Čitajući zaključke s prošlogodišnjeg sličnog skupa, napomenula je da niti dvije godine od najavlivanja nisu usvojeni novi zakoni iz ove oblasti.

ZAOSTAJANJE ZA STANDARDIMA EU

Dragana Ljumović, samostalna savjetnica u Odjelu za upravljanje otpadom u Ministarstvu poljoprivrede i zaštite životnog okoliša, ukazala je da je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom prošao javnu raspravu i da je u fazi usvajanja. Izmjenama se, između ostalog, preciziraju obveze lokalne samouprave u uređenju i organiziranju upravljanja komunalnim otpadom, obveze u rješavanju divljih i nesanitarnih deponija (evidencija i sanacije), kao i izrada pro-

jekata sanacije i rekultivacije za postojeće nesanitarne deponije – smetlišta. U ime AP Vojvodine nazočnima se obratila **Sonja Atlas Čulibrk**, samostalna stručna suradnica u Pokrajinskom tajništvu za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu životnog okoliša, koja je izjavila da je jedan od najvećih problema zaštite životnog okoliša u Vojvodini, ali i najvećeg zaostajanja (organizacijskog i financijskog) za standardima EU, upravo upravljanje otpadom. Razlozi su: nizak stupanj separacije i reciklaže, kao i iskorištenja materijalnih i energetskih potencijala otpada. Zatim, porast divljih deponija, te neadekvatno rješenje za konačno odlaganje svih vrsta otpada, posebno opasnog i industrijskog. U Vojvodini je planirano 9 regionalnih centara: Subotica, Indija, Sombor, Vršac, Srijemska Mitrovica, Pančevo, Kikinda, Zrenjanin i Novi Sad. Najavljujući **Gordanu Gavrilović**, voditeljicu Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj Gradske uprave Subotica, Snježana Mitrović je

kritizirala lokalnu samoupravu što nije radila godišnje izvješće o implementaciji Lokalnog plana upravljanja otpadom do 2020. godine, na što je Gavrilović odgovorila da je ovaj dokument izrađen u skladu sa Zakonom i Strategijom, te je usvojen 2011. u lokalnom parlamentu. Naglasila je da se aktivnosti provode, ponekad ne u predviđenim rokovima, a jedan od razloga je nedostatak financijskih sredstava zbog uklanjanja Fonda za zaštitu životnog okoliša.

DISKUSIJA

Nakon uvodnih izlaganja uslijedila je veoma konstruktivna, ali na momente i žustra diskusija. Predstavnik Regionalnog deponija *Srijem – Mačva* **Ivan Artukov** ukratko je izvijestio o njihovom iskustvu u procesu probnog rada. U pitanju je javno komunalno poduzeće koje je formirano od strane Srijemske Mitrovice i Šapca, gdje je već zatvoren gradski deponi. Nemaju još završen centar pripreme za

reciklažu, te i dalje odlažu neselektirani otpad u dvije kasete projektirane na 25 godina popunjavanja. S civilnim sektorom provode aktivnosti na edukaciji stanovništva. Ukazao je da ih još mnogo posla očekuje, ali i pozvao Subotičane da ih posjete i na njihovom iskustvu uče u cilju bržeg ostvarivanja dobrih rezultata. Zamjenik direktora JKP Čistoća i zelenilo **Veselin Šuković** je rekao da se nitko ozbiljno ne bavi otpadom, posebno opasnim. Smeta mu što sami ne osjećamo potrebu da uredimo ovu oblast, već nas na to tjeraju preko usklađivanja s direktivama EU. Priopćio je da je već dogovoreno da Čistoća umjesto transfer postaje, izgradi centar za selektiranje otpada. S tim u svezi se Snježana Mitrović

razini. U javnosti često dolazi do zabune po pitanju nadležnosti, jer se miješa izdavanje dozvola operaterima za upravljanje neopasnim otpadom (kao povjereni posao lokalnoj samoupravi, koji se odnosi prije svega na upravljanje otpadom za koji operateri sklapaju ugovore s pravnim osobama) i upravljanje komunalnim otpadom iz domaćinstava, što je izvorni posao lokalne samouprave, uređen Zakonom o komunalnim djelatnostima.

OPASNI OTPAD

Da postoji problem s odlaganjem opasnog farmaceutskog otpada, potvrdila je **Jasmina Vukša**, šefica *Apoteka Subotica*,

Dereg je istakla problem, ne samo s farmaceutskim, već svim vrstama opasnog otpada i postavila pitanje privremenog odlaganja do pronalaženja trajnog rješenja, jer je to u nadležnosti lokalne samouprave. Uključujući se u diskusiju, savjetnica na programu zaštite životnog okoliša u Misiji OEBS u Srbiji **Olivera Kuzman Zurovac** je naglasila značaj permanentnog informiranja i edukacije građana. Iskustvo razvijenijih zemalja, koje imaju uređen sustav upravljanja otpadom, pokazuje da nisu stali s kampanjama i provode ih svi: od države, gradova, do dijelova grada kao što su naše mjesne zajednice i udruge građana. Izrazila je žaljenje što, i pokraj poziva Stalne konferencije općina i gradova,

i na utvrđivanju kaznenih, ali i poticajnih mjera. Ovo je podržala Snježana Mitrović podsjećajući na kampanju sakupljanja baterija pokrenutu od bivše članice Gradskog vijeća Subotice, kada su podijeljene plastične posude, a da nije određeno mjesto za odlaganje. Ovakvo neznanje i površnost su nedopustivi i nanose više štete nego koristi.

I **Darija Šajin** iz *Arhus centra* iz Novog Sada je ukazala na važnost edukacije stanovništva i uključivanja civilnog sektora. Također, osvrnula se na to da je neophodno vratiti Fond za zaštitu životnog okoliša. Iz takse »zagađivač plaća« sredstva se moraju uložiti u infrastrukturu, edukaciju i zdravlje ljudi.

PROJEKTI PREPORUKE

Centar za edukaciju i održivi razvoj CEKOR, je uradio niz pilot projekata, analiza i preporuka iz oblasti otpada, kao i Udruženje TERRA'S i Arhus centar, ali lokalna samouprava i komunalna poduzeća to nisu prepoznali kao smjernice za svoj rad. Tim prije je od velikog značaja najavljeni sastanak s gradonačelnikom Subotice, Jenő Maglaijem.

zapitala - hoće li onda Subotica imati dva takva centra, jer je prvobitno bio predviđen samo na Regionalnom deponiju, ali i hoće li građani plaćati dva računa za usluge u svezi s otpadom?

Tajnik Tajništva za zaštitu životnog okoliša GU Subotica **Žika Reh** je rekao da, iako lokalna samouprava radi na mnogim segmentima implementacije lokalnog plana upravljanja otpadom, kao što su osiguranje opreme za unapređenje sustava upravljanja i obrazovne aktivnosti iz ove oblasti (koje se dijelom realiziraju u suradnji s civilnim sektorom, po natječaju), potpuna implementacija u ovom trenutku nije moguća, jer su po mnogim pitanjima lokalnim samoupravama »vezane ruke« zbog neriješenog pitanja s upravljanjem opasnim otpadom i posebnih tokova otpada, što mora biti riješeno na državnoj

objašnjavajući da se u cijenu lijeka treba dodati i trošak za sakupljanje i odlaganje, jer cijeli taj proces košta. Za razliku od vlastitog farmaceutskog otpada, koji ljekarna dobrim upravljanjem i vođenjem računa o zalihama i rokovima trajanja može svesti na minimum, količina otpada koji donose građani je nepredvidiva i njegova količina može biti znatno veća. Također, imaju problem što za njegovo zbrinjavanje nije osiguran skladišni prostor, niti financijska sredstva. Subotičani su već navikli i znaju gdje mogu odnijeti lijekove kojima je istekao rok trajanja, jer se provodi kontinuirano informiranje i kampanja. Direktorica Centra za edukaciju i održivi razvoj CEKOR **Nataša**

nitko iz Gradske uprave Subotice nije sudjelovao na studijskom putovanju u Stockholm, gdje su se upoznali s njihovim načinom zbrinjavanja otpada.

NUŽNOST SURADNJE

Bojana Novaković iz Ekološkog kluba grada Srijemske Mitrovice podsjetila je na neophodnost suradnje svih aktera u sustavu upravljanja otpadom s civilnim sektorom, kao što je to slučaj u njihovom gradu. Mišljenja je da se mora izraditi kvalitetan program prilikom pokretanja kampanja, s konkretnim aktivnostima, uputama o ulozi građana, da se radi na njihovom informiranju i edukaciji, a paralelno s tim

Sudionici okruglog stola su mišljenja da je ovo bio jedan od najotvorenijih i najkonkretnijih skupova uz želju da ovo bude na neki način prekretnica da se krene u pravom smjeru na uspostavljanju sustava upravljanja otpadom. Inače, skup je realiziran u okviru projekta *Primjena Zakona o Arhuskoj konvenciji u praksi* sufinanciranog od strane Pokrajinskog tajništva za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu životnog okoliša, Grada Subotice, Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OEBS), Misija u Srbiji, a dok je skup trajao objavljeni su konačni rezultati, te je podrška stigla i od Ministarstva poljoprivrede i zaštite životnog okoliša.

S. M.

Pomažete li djeci u učenju?

DUŠICA ŽERAVICA,
službenica, Šid

Uvijek sam tu

Moja djeca su srednjoškolci, ali i pored toga što su već stariji, nastojim im pomoći koliko god mogu. Smatram da su radne navike kod djece najbitnije i kada se one steknu ne bi trebalo biti problema. Točnije, svako dijete bi trebalo redovito učiti kako bi uspjelo svladati predviđeno gradivo. Mislim da na satima posebice predmeta prirodnih znanosti, nekada nije dovoljno vremena da se djeci objasni, pa kada dođu kući i treba ju uraditi postavljene zadatke, nastane problem. Koliko god je to u mojoj moći nastojim pomoći svojoj djeci, a ukoliko ne mogu spremna sam uvijek platiti za dodatne sate kako bi uspjeli svladati predviđeno gradivo. Moj stariji sin pohađa gimnaziju, četvrta je godina, dok je mlađi sin u drugom razredu ekonomskog smjera. Oba smjera iziskuju dosta učenja, ali jednostavno je nekada nemoguće, posebice kada pred kraj tromjesečja ili polugodišta krenu kontrolni zadaci, svladati sve predmete. Uvijek sam tu i da ih kontroliram, podsjećam da moraju učiti. Mnogi su mišljenja kako su djeca nekada bila dosta samostalnija, što donekle i jest točno. Ali vremena su se promijenila. Školstvo više nije kao prije i čini mi se kako su se nekada profesori i nastavnici više trudili oko djece i nastojali da djeca u školi više nauče. Naravno da su se generacije izmijenile. Djeca danas više vremena provode uz računala, mobitele, a sve manje uz knjige. Kako god, važno mi je da mi djeca svladaju predviđeno gradivo i dobiju pozitivnu ocjenu i zato sam uvijek tu da im pomognem jer im je u ovom periodu roditeljska podrška najvažnija.

S. D.

MIRJANA ŠARČEVIĆ,
knjigovođa, Subotica

Zadovoljni

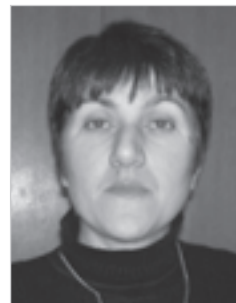

Naša obitelj ima tri školarca. Trudimo se od početka ih osamostaljavati da sami rade zadaću i pakiraju školsku torbu. Marija ide u četvrti razred i s njom nemamo problema oko učenja. Od prvog dana je bila samostalna, stekla je radne navike i tako nastavila. Voli čitati i pisati sastavke. Svu zadaću uradi samostalno, ali je treba podsjećati da počne s radom. Mi je samo povremeno iskontroliramo. David ide u treći razred, s radošću ide u školu, ali zadaću ne voli raditi. Kad se vrati iz škole inzistiramo da se sve što je učiteljica zadata uradi odmah, jer to zna potrajati. Radi zadaću, ali dosta dugo i s puno komentara. Prije je u vrtiću volio raditi radne listove i radovao se njima, sada kao da je opalo interesiranje za učenje. Voli matematiku i engleski, a često mu treba pomagati oko pisanja sastavaka. To mu jednostavno ne leži. Kristina nam je prvašić. Voli školu i za sada joj nije problem uraditi domaću zadaću. Za sada učimo čitati raspored sati i pakirati torbu, ali vjerujem da ćemo do kraja tjedna to savladati. Trudimo se da sva zadaća bude urađena dok su mlađi u vrtiću ili spavaju, kako ih ne bi remetili. Nastojimo djecu što više učiti samostalnosti, jer svaki učenik treba sam voditi računa o svojim školskim obvezama. Stariji školarci, osobito kćer Marija, pružaju dobar primjer našoj najmlađoj kćeri koja je tek pošla u školu, dok sinovljevo odugovlačenje s domaćima je također efektivno za primjer kako sve to može izgledati malo teže i duže. Ipak, zadovoljni smo našom djecom, a sada su njih troje školarci i neće biti više privilegiranih među njima.

N. S.

BILJANA MILIVOJEVIĆ,
ekonomistica, Sombor

Djeca nisu samostalna

Imam dva đaka u osnovnoj školi. Mlađi je sin krenuo u treći, a stariji u peti razred i moja pomoć oko zadaće još uvijek im je potrebna. Djelom je to i moja krivica, jer djeca nisu samostalna i navikla su oslanjati se na mene, ali mislim i da je program preopsežan i da djeci danas treba svakodnevna pomoć oko zadaće. S mlađim sinom više radim, dok stariji sada treba manje moje pomoći, ali ipak na kraju kada uradi zadaću ja sve prekontroliram. Djeca koja idu u dnevni borakak imaju pomoć učiteljice iz boravka oko zadaće, ali s obzirom da moja djeca nisu u boravku, sve što treba od zadaće radimo kod kuće. Na sreću mogu im pomoći, jedino starijem sinu sada ne mogu pomoći oko francuskog jezika, koji je u petom razredu dobio kao drugi strani jezik.

Ima danas i puno djece koja idu na dodatne sate i to ne da bi imala neke vrhunske, već prosječne ocjene. Ne znam što je u pitanju. Je li gradivo preopsežno, ili ne paze na satima, ili roditelji nemaju vremena raditi s njima, ili je to jednostavno neko pomodarstvo? U vrijeme našeg školovanja bilo je onih kojima su roditelji pomagali, ali većina nas bila je samostalna u izradi zadaće, jer smo bili svjesni kako moramo sami raditi, jer roditelji u većini slučajeva nisu bili toliko obrazovani da su mogli pratiti gradivo i pomagati djeci. Mislim da su današnja djeca svjesna da se mogu pomoći na pomoć roditelja, pa se zato i ne trude dovoljno znajući da su mama ili tata uvijek tu priskočiti. Tu možda griješimo i mi roditelji, jer nam djeca nisu samostalna.

Z. V.

RAZGOVOR POVODOM IZBORA U DSHV-U

BRANKO IVKOVIĆ, PREDSDJEDNIK MO DSHV-A MALA BOSNA

Slušati glas naroda

Branko Ivković je ponovno izabran za predsjednika MO DSHV-a Mala Bosna na izbornoj skupštini koja je održana 14. kolovoza. Branko Ivković je od osnutka član stranke, a za vrijeme obnašanja prvog mandata predsjednika MO DSHV-a Mala Bosna, izborna lista Hrvatska lista – Demokratski savez Hrvata u Vojvodini na izborima za Skupštinu MZ Mala Bosna ostvarila je izbornu pobjedu. Poslije izbora razgovarali smo o 25 godina djelovanja stranke, ciljevima i planovima ove mjesne organizacije, o novim koalicijskim partnerima...

Na izbornoj skupštini izabrani ste da i drugi mandat vodite MO DSHV-a Mala Bosna. Koji je program vašeg rada u narednom periodu?

U našem malom mjestu je program rada dosta jednostavan – na izborima za nacionalno vijeće imali smo pet elektora, znači prikupili smo 500 ovjerenih potpisa, što u malom mje-

stu ispod tisuću upisanih birača nije tako lak posao. Na posljednjim izborima za Skupštinu MZ ostvarili smo izbornu pobjedu. Hrvatskoj zajednici u Maloj Bosni sloge i zajedništva nedostaje. Uz dobru volju obje struje i malo popustljivosti s obje strane mislim da bi lako mogli postići zajedništvo i bili bi mnogo jači.

Moj program se sastoji od dvije stvari – jedna je čisto ekonomske i egzistencijalne prirode, da moramo biti čvršći i odlučniji na zbrinjavanju naših članova i simpatizera, ali ne na taj način da ih politički zapošljavamo nego da im pomognemo da i sami samostalno ostvare neke svoje male biznise. Odavno pokušavamo stvoriti neku mini industrijsku zonu, to je H.V. Partner za sada jedini prepoznao i investirao u bivšu Agro-kombinatovu farmu gdje je i zaposleno dvadesetak ljudi, a očekujemo da će i ostali naši mještani tako nešto slično u budućnosti otvarati, pa će i radnih mjesta biti više.

A naša mala zajednica ne može opstat bez kulture, zato je jako važno da se ponovo aktivira naše društvo HUK Lajčo Budanović koje je u prethodnih desetak godina jako lijepo djelovalo, a pogotovo smo bili ponosni na manifestaciju *Mladost pleše* gdje nam je u goste dolazilo i po desetak društava iz Hrvatske i Srbije. Moramo sačuvati hrvatski jezik u školi, naše društvo i zaposliti što više ljudi.

U narednom periodu vlast u Mjesnoj zajednici Mala Bosna uz DSHV obnašat će Srpska napredna stranka (SNS) i Liga social-demokrata Vojvodine (LSV). Na kom programu je formirana koalicija?

Pa da, u pravu ste, aktualna vlast će biti iz sve tri stranke koje su sudjelovale na izborima, to je odluka koja će nadam se opravdati očekivanja i nastaviti gdje se stalo, mada sada mjesne zajednice imaju jako male ovlasti, također nikakav raspored prihoda. U preraspodjeli vlasti SNS-u je pripalo mjesto predsjednika Skupštine MZ, tu dužnost će obnašati **Dragan Vujević**, od njega članovi DSHV-a očekuju da bude mnogo agilniji i aktivniji, što je i obećao. Zamjenik predsjednika će biti **Bela Đukić** u ime Lige, inače bivši dugogodišnji član DSHV-a. Dužnost predsjednika Savjeta će obnašati **Branko Vujić** iz DSHV-a, zamjenik predsjednika **Antun Nađheđesi** i član Savjeta **Vinko Stantić** također su iz DSHV-a. Kako smo »zauzeli« kompletan Savjet mislim da neće biti konfrontacija i lakše će se moći raditi za dobrobit svih mještana ... Pa mi ovo »trojstvo« ne zovemo koalicijom, više je to zajedničko sudjelovanje u vlasti, koje će obmorati biti na istom, ravnopravnom nivou. Konačno, isti su nam i ciljevi – zadržati mlade, zaposliti ih bez obzira na nacionalnu ili vjersku pripadnost, jer odlazak sa svojih imanja je masovan, a odlaze svi – i Srbi, i Mađari, i Hrvati.

Od osnutka ste u DSHV-a, ocijenite tih 25 godina djelovanja stranke.

Dotaknuli ste malo osjetljiviju točku, da, ja sam član DSHV-a od početka. Kad sam postao član imao sam nepunih 29 godina, u tom periodu radio sam sve i svašta, od dijeljenja novina, obnašao razne dužnosti u MO i u podružnici, bio izaslanik na svim izbornim skupština-

ma, i sad čuvam sve identifikacijske kartice za uspomenu, kao i prvu knjižicu i bedž, znaš onaj okrugli, prvi, i ti ga imaš koliko se sjećam, zar ne? Pa DSHV je kao i svaka druga stranka tijekom 25 godina imao i uspona i padova, ali voljom hrvatskog naroda na ovim prostorima je opstao, broji zavidan broj članova u odnosu na hrvatsku manjinu u Vojvodini. Kažem naroda namjerno, jer da nije bilo njega ne bi opstao četvrt stoljeća, sjetit će se čitatelji mnogih stranaka na srpskoj političkoj sceni koje su bile veće, moćnije, a sad ih više nema nigdje, zato se narod mora uvijek uvažiti, slušati njegov glas i u njegovom interesu raditi. To je moj savjet svim predsjednicima i dužnosnicima, tko izgubi povjerenje naroda biva zaboravljen.

Kada možemo očekivati boljitak za hrvatsku zajednicu u Srbiji? Što treba poduzeti?

Boljitak za našu zajednicu u Srbiji doći će tek kad se dvije države, i Hrvatska i Srbija, pomire, priznaju jedna drugoj sve... i dobro i loše, i kad razne stranke i lobiji prestanu koristiti obje nacionalne manjine, i srpsku u Hrvatskoj i hrvatsku u Srbiji, za neke svoje ciljeve. Do tada se ne nadam boljitku, samo povremenoj stihijskoj pomoći. Da bi do tog brže došlo mi se moramo pomiriti i ujediniti, samo tako možemo nešto postići, imati neku moć i ukazati na probleme, ovako kad ode jedan predstavnik grupe bilo u Beograd, bilo u Zagreb, ne shvaća ga nitko ozbiljno. Moramo se odreći sitnih prepirki, sitnih interesa i fotelja i raditi, bez rada nema boljitka.

Zlatko Ifković

Nestala su krila za vjetar

Vjetrenjača u Malom Bajmoku je desetljećima čamila, ali je zgrada ipak do danas opstala. Jedina je u našem kraju od 11 vjetrenjača, koliko ih je na području grada bilo krajem devetnaestog stoljeća. Podignuta je još 1867. godine. Prof. **Stevan Mačković** na temelju arhivskih dokumenata navodi kako je Gradsko vijeće dalo dozvolu za podizanje ovog mlina na pogon vjetra mlinarima **Ferencu Futóu** i **Andrášu Mezeiu**, na temelju projekata inž. **János Skultety**. Zatim se narednih godina vlasnici smjenjuju. Prvih desetljeća dvadesetog stoljeća zakupci su bili mlinari iz obitelji **Mikuška**.

Stara fotografija vjetrenjače nastala je prije pola stoljeća. Uočljivo je koliko se i okruženje ovog, i tada starog zanatskog objekta, u međuvremenu izmijenilo. Naraslo je naselje, a na nekadašnjem sajmištu nastao je nadaleko poznat tržni centar koga zovemo Buvljak. Vjetrenjaču nikada nisu okruživale takve gužve, kao što su ovih desetljeća na Buvljaku.

Bilo je različitih inicijativa za očuvanje ovog objekta, spomenika jednog vremena i načina života naših prethodnika. Jer, samo je ova zgrada vjetrenjače u Subotici opstala kroz sav dvadeseti vijek. Međutim, ona nije obnovljena kao turistička destinacija za posjetitelje.

NEKAD
i
SAD

K. K.

11. rujna 2015.

JKP traže povećanje cijena

Subotička javno-komunalna poduzeća *Vodovod i kanalizacija*, *Čistoća i zelenilo* i *Pogrebno* zatražili su od Skupštine grada davanje suglasnosti na Odluku o korekciji cijena svojih usluga. Novi cjenik JKP-a *Vodovod i kanalizacija* za korisnike u individualnom i kolektivnom stanovanju predviđa povećanje cijene čiste vode za skoro 5 posto, odvođenje otpadnih voda za oko 18 posto, a pročišćavanje otpadnih voda za 21,5 posto. Za korisnike usluga u poslovnom prostoru, cijene čiste vode i odvođenja otpadnih voda se ne mijenjaju, a cijena pročišćavanja otpadnih voda se umanjuje za oko 2,8 posto.

JKP *Čistoća i zelenilo* korekciju cijena usluga upravljanja komunalnim otpadom planira povećati u visini od 4,2 posto projektirane inflacije u ovoj godini.

JKP *Pogrebno* je posljednje povećanje cijena imalo koncem rujna prošle godine, linearno na razini do 5,5 posto. Sada se traži korekcija

cijena pogrebnih usluga uz povećanje od 4,2 posto, za svaku stavku cjenika pojedinačno. Po uputi osnivača, odnosno Grada, povećanje cijena se ne može planirati prije isteka 12 mjeseci od posljednjeg povećanja.

Manje mjesta u studentskom domu

Posle zatvaranja desnog krila Studentskog doma *Ivo Lola Ribar* ukupni kapacitet Studentskog centra Subotica je 699 mjesta, što je za 131 mjesto manje u odnosu na prošlu godinu. Visina mjesečne stanarine u domu se nije mijenjala posljednje tri godine, te za studente na proračunu i dalje iznosi 1430 dinara.

11. rujna 2015.

Za brucoše je natječaj otvoren do 15. rujna, dok studenti starijih godina za mjesto u domu mogu konkurirati do 31. listopada. Brucoši će se također prvi useliti već oko 1. listopada, dok će stariji sobu dobiti krajem studenoga. Cijena smještaja za mjesec dana za studente koji su na proračunu iznosi 1430 dinara. Zbog smanjenja smještajnog kapaciteta, uslijed zatvaranja desnog krila Doma *Ivo Lola Ribar*, tek nakon raspodjele mjesta za studente na državnom proračunu, bit će poznato hoće li biti preostalih slobodnih mjesta za smještaj po ekonomskoj cijeni.

Ekonomska cijena smještaja također nije mijenjana, te iznosi 6.000 dinara. Za tri obroka studenti na proračunu će i dalje dnevno izdvajati 172 dinara, dok će za ostale tri obroka koštati 450 dinara.

Zavičajni dani

U Velikoj vijećnici Gradske kuće u subotu, 5. rujna, otvoreni su drugi po redu *Zavičajni dani* u organizaciji Saveza srpskih udruženja Sjevernobačkog okruga. Manifestacija će trajati do subote, 12. rujna, a na programu su književne večeri, *Konferencija beba*, nastupi folklornih ansambala, koncerti *Jandrinog jata*, *Dušana Svilara* s *Ex-Yu bendom* i grupe *Legende*.

Novi red vožnje autobusa

Najznačajnije promjene su u redu vožnje linije 3, gdje su pojedini polasci prilagođeni potrebama putnika za presjedanjem na druge linije gradskog prometa, zatim na liniji 6c, koja će prometovati na izmijenjenoj trasi linije, odnosno od ponedjeljka 7. rujna linija 6c će prometovati do Jadrana umjesto do Strossmayerove ulice, a na liniji 16 će subotom i nedjeljom u poslijepodnevnom satima polasci biti realizirani na pola sata, umjesto dosadašnjih sat vremena.

Također, linija 6c će prometovati na novoj trasi linije s novim redom vožnje. Naime, od ponedjeljka 7. rujna linija 6c će prometovati od *Siemensa* do *Lifke* kao i do sada ali će se nakon toga kretati Trgom žrtava fašizma preko *Zmaj Jovine* ulice do Jadrana, gdje će joj biti krajnje stajalište. U povratku od *Jadrana* autobus će se kretati ulicama *Maksima Gorkog* i *Matije Gupca* (po završetku radova na vodovodnoj mreži) do stajališta *Lifka*, odakle nastavlja prema poduzeću *Siemens Somborskim* putem.

Shodno tome da je ovim linija 6c produžena, doći će do korekcije polazaka. Linija će i dalje prometovati radnim danima u vršnim periodima opterećenja, s tim da će broj polazaka biti manji.

VLČ. DR. MARINKO STANTIĆ, PREDSJEDNIK ORGANIZACIJSKOG ODBORA HOSANAFESTA

U susret jubilarnom festivalu

Vjerujem da svake godine od 15 skladbi bude desetak odličnih pjesama, koje nadahnjuju mlade. Te pjesme mogu se čuti na radio postajama, u školama prilikom nekih svečanosti.

Jubilarni, 10. po redu Festival hrvatskih duhovnih pjesama *HosanaFest* pod sloganom *Snagom ljubavi* bit će održan u Subotici 20. rujna. Ove godine mjesto održavanja festivala biti će dvorana Tehničke škole *Ivan Sarić*, a početak je u 20 sati. Uoči ovogodišnjeg festivala razgovarali smo s velečasnim **Marinkom Stantićem**, župnikom u Somboru, koji je predsjednik Organizacijskog odbora *HosanaFesta*.

Koliko je ove godine pristiglo skladbi na natječaj, a koliko će ih biti u natjecateljskom dijelu?

Natječaj za prijam skladbi bio je otvoren od prvog veljače do prvog travnja i na natječaj je pristiglo 28 skladbi. Natjecateljski žiri odabrao je 14 skladbi, ali će na festivalu biti izvedeno 15 skladbi, s obzirom na to da pravo izravnog sudjelovanja imaju pobjednici s prošlogodišnjeg *HosanaFesta*, koji se predstavljaju s novom skladbom. Sudionici ovogodišnjeg festivala dolaze iz tri države – Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije, odnosno iz Sarajeva, Zenice, Osijeka, Zagreba, Omiša i Subotice.

Ideja o pokretanju festivala nastala je u Somboru, sada već prije deset godina, na Danu mladih Subotičke biskupije. Tema tog susreta bila je – Kad ti je Bog na prvom mjestu sve je ostalo na pravome mjestu. Spoj glazbe i vjere činio se dobrim načinom da se mladima pomogne da to ostvare. Poslije deset godina, je li ta ideja ostvarena?

Nama je bio cilj osnovati festival za melodije koje vole mladi, ali s tekstovima koji imaju duhovnu tematiku, dakle s tekstovima koji se razlikuju od onih koje slušamo na radio postajama ili u svjetovnom miljeu. Ono što nam je bio cilj i ostvarili smo. Vjerujem da svake godine od 15 skladbi bude desetak odličnih pjesama, koje nadahnjuju mlade. Te pjesme mogu se čuti na radio postajama, u školama prilikom nekih svečanosti.

Koliko je, za ovih deset godina, bilo sudionika *HosanaFesta* i koliko je festival

doprinio povezivanju katoličke hrvatske mladeži?

Zahvaljujući *HosanaFestu* naš domaći sastav *VIS Proroci* iz Subotice počeo je svoju glazbenu karijeru, upoznali su mnoge nove prijatelje, kao sastav postoje i danas, sudjeluju i na drugim festivalima. Skupina *Matheus* iz Bizovca je svojim sudjelovanjem na *HosanaFestu* izišla iz okvira svoje župe i sudjelovanje na našem festivalu otvorilo im je mnoga nova vrata. Na kraju i ja sam, kao predsjednik Organizacijskog odbora, sklopio mnogo prijateljstava.

Na svakom festivalu imamo oko stotinu ili više sudionika. To ne znači da ih je za ovih deset godina bilo oko tisuću, jer su neki izvođači bili sudionici više festivala.

S obzirom na to da ste predsjednik Organizacijskog odbora, na Vama je mnogo toga. Je li teško organizirati jedan ovakav festival?

Posla se ne bojim, ali mi je problem kada se ljudi ne drže dogovora. To usporava i otežava rad Organizacijskog odbora. No, i pokraj svih teškoća, sve uvijek bude dobro i sudionici i posjetitelji *HosanaFesta* ne primjećuju da li smo nešto odradili u posljednji čas.

Festival hrvatskih duhovnih pjesama *HosanaFest* postoji deset godina, a nešto mlađa je Humanitarno-teparijska zajednica za pomoć ovisnicima *Hosana*, čiji ste Vi voditelj. Zbog problema u financiranju zajednica u Starom Žedniku više ne prima štíćenike. Ima li tu nekih pomaka i naznaka da bi se problem financiranja mogao trajno riješiti?

Festival je stariji od zajednice *Hosana*, koja je osnovana 2009. godine. Nismo u mogućnosti da primamo štíćenike u našu kuću u Starom Žedniku, ali nastavljamo rad na prevenciji. Usprkos tome što ne primamo štíćenike, razgovaramo sa svima onima koji imaju probleme s ovisnošću i upućujemo ih u zajednicu *Zemlja živih* u Čeneju. Sudjelujemo i na tribinama, a posljednje u

nizu tribina na kojima je sudjelovala uprava Zajednice *Hosana* bile su u Srednjoj medicinskoj školi *Dr. Ružica Rip* u Somboru i u Crvenki i Svcu.

Mi se još uvijek nadamo da će se naći nekakvo rješenje za zajednicu *Hosana*. Od našeg posljednjeg razgovora novo je jedino to što smo razgovarali s predstavnicima Pokrajinskog tajništva za socijalna pitanja, koji su podržali rad Zajednice i koji su obećali da će se potruditi da osiguraju sredstva, čime bi se dugoročno riješilo pitanje financiranja.

Imali smo i obećanje od Grada Subotice glede financijske potpore zajednici *Hosana*. Moje mišljenje je da političari, smjelo ću to reći, ne vide interesa u zajednici *Hosana*, a kada ne vide neki svoj interes neće se ni zauzeti za neku stvar koja je objektivno dobra.

Zlata Vasiljević

Brkina kuhinja u Tavankutu

Specijaliteti kuhinje bunjevačkih Hrvata predstavljeni su u gastronomskoj televizijskoj emisiji koja se emitira na RTS-u svake nedjelje pod nazivom *Brkina kuhinja*. Već

za predstavljanje kuhinje bunjevačkih Hrvata autor emisije se odlučio za *grašak čorbu sa čipkanim valjuškima, baratfilu s pekmezom od šljiva, te paradajčkom čorbu i nasuvo s kruvom svetog*

šest sezona **Ivan Gladić**, voditelj ove emisije, putuje po cijeloj Srbiji, pa i izvan njezinih granica, te predstavlja gastronomske delicije iz Slovenije, Hrvatske, Turske, Tajlanda... Ekipa *GastroNomada* s **Lepim Brkom** je na putovanjima kroz razne krajeve i kulture snimila više od 200 epizoda o različitim kulinarским specijalitetima. Emisija *Brkina kuhinja* realizira se u producerskoj kući *Advance Media*.

Među brojnim predloženim jelima

Ivana (rogačom). Emislija je snimana na Etno-salašu *Balažević*, te u dvorištu HKPD-a *Matija Gubec* u Tavankutu. Glavna kuharica u ovom projektu bila je **Hilda Heinrich**, koja je kao autorica *Bunjevačkog kuhara*, koji je urađen i čeka izdanje, i predložila pojedina jela za ovu emisiju. **Branka Vujić** je pokraj kuhanja prezentirala i slamar-sku umjetnost, kao jedan od brendova ovoga sela.

I. D.

TJEDAN U BAČKOJ

Tko i što kome smeta

Prva ovogodišnja premijera Narodnog kazališta u Somboru bit će predstava koja se bavi, do prije dvadesetak godina, jednom od zabranjenih tema, a to su logori koji su u Vojvodini postojali poslije Drugog svjetskog rata i u kojima su stradale tisuće podunavskih Nijemaca. Konkretno, riječ je o komadu *Heimatbuch Kaće Čelan*, a priča je smještena u logor u Gakovu kraj Sombora u koji su dovođeni vojvođanski Nijemci poslije Dugog svjetskog rata i u kome je stradalo njih oko osam i pol tisuća. Peaizvedba ovog komada bila je 1988. godine u Subotici, a na njemačkom jeziku je premijerno izvedena 2006. godine u Direnu, u Njemačkoj. Priča je to o stradanju obitelji **Drah i Šmit**, odnosno o tragičnoj ljubavi između šesnaestogodišnje zatočenice **Roze Drah** i četrdesetjednogodišnjeg komandanta logora **Dragiše Pavlovića**. Premijera je zakazana za polovicu listopada. I tek što je ova vijest objavljena stigli su i prvi (negativni) komentari na ovaj pothvat somborskog kazališta. Kako to i biva u današnje vrijeme, za to je iskorišten jedan od sajtova koji je objavio najavu premijere. Tako se iz komentara može pročitati da se na ovakav način perfidno provlači tema njemačke žrtve i srpskog terora, da za jedan od spomenika stradalim borcima u Drugom svjetskom ratu nema novca, a za ovakvu predstavu ima, da bi prije ovakve priče trebalo napraviti tisuće priča o stradanjima u njemačkim logorima...

Na sreću, ovakvih ili sličnih komentara nema na vijest da će somborska predškolska ustanova *Vera Gucunja* u jednom od svojih objekata (a riječ je u kući koju su gradu darovale **Anica Danić** i njena kći **Mirna Dražić**) biti organizirana dvojezična nastava na srpskom i njemačkom jeziku.

Na sreću, negativnih komentara nije bilo ni nakon potpisivanja protokola o suradnji Grada Sombora i Nacionalnog vijeća njemačke nacionalne zajednice. A grad od formaliziranja već postojeće suradnje s njemačkom manjinom u Somboru očekuje pomoć prilikom lobiranja za Sombor, kako u Njemačkoj tako i u Austriji. Na sreću, tako nešto nikome u ovom gradu ne smeta.

Na sreću, nikome ne smeta ni to što naša djeca imaju mogućnost boraviti u kampovima na njemačkom jeziku i pohađati zanimljive radionice u njemačkoj udruzi u Somboru. Ne smeta nikome što je nekoliko somborskih škola uključeno u projekt učenja njemačkog jezika koji učenicima, nakon polaganja ispita, omogućava upis na sveučilišta na njemačkom jeziku. Vjerujem da će tako i ostati, i da će oni glasovi s početka ovog teksta ostati usamljeni primjeri i da će odlučiti doći u kazalište i pogledati predstavu, o kojoj bi tek onda i mogli suditi.

Z. V.

IRIG

Turistički uspon male općine

Općina Irig smještena na južnim padinama Fruške gore najmanja u Vojvodini nalazi se na glavnoj magistralnoj cesti Novi Sad – Šabac, u blizini Novog Sada i Rume. Prostire se na površini od 226 km² na kojoj živi oko 12.000 stanovnika različitih nacionalnosti u 12 naseljenih mjesta. Ovo malo mjesto zauzima 25 posto Nacionalnog parka Fruška gora, a nalazi na najvećoj nadmorskoj visini od svih općinskih centara u Vojvodini. Irig ima velike turističke potencijale. Mnogi kulturno-povijesni spomenici, crkve, izletišta na Fruškoj gori, Banja Vrdnik, jezera, brojne turističke manifestacije, vinogradi, vinarije – zahvaljujući ovim potencijalima postoje velike šanse za razvoj ruralnog, vjerskog, kupališnog, manifestacijskog, vinskog i seoskog turizma. Veliki broj stanovnika bavi se voćarstvom i vinogradarstvom, i upravo je porast zainteresiranih za bavljenje ovom djelatnošću bio razlog da se u srednjoj školi u Irigu, koja je po prvi put počela s radom prije šest godina, uvedu obrazovni profili koji će omogućiti djeci da se stručno osposobe za zanimanja koja su neophodna za razvoj navedenih oblasti.

ŽUPA IRIG

Podaci govore kako je u Irigu 1776. godine živjelo 110 katolika i tada je pokrenuto pitanje osnivanja župe. 1803. godine materijal za izgradnju crkve je bio pripremljen, u proljeće je počela gradnja, a završena je 1805. godine. Godine 1817. u Irigu je utemeljena župa Svih svetih u vrijeme biskupa **Emerika Rafayya**. Pod ovu novonastalu župu spadaju naselja Vrdnik, Šatrinci i Maradić. Crkva je 1939. godine obnovljena, a tijekom Drugog

Turistički potencijali općine, prirodne ljepote, razne turističke manifestacije, dobar su razlog da posjetite ovo malo lijepo mjesto u Srijemu i probate vina iz iriških podruma

svjetskog rata kao i većina drugih crkava i ova je bila oštećena. 1979. godine slijedi nastavak radova na crkvi. Župna crkva je obnovljena i 1987. godine kada su na stropu crkve izrađene slike: Presveto Trojstvo i Srijemski fruškogorski klesari, mučenici. Župna crkva Svih svetih u Irigu svoju 200. obljetnicu postojanja proslavila je 5. studenoga 2005. godine na dan Svih svetih srijemskih mučenika, kada je ponovno bila obnovljena. Župnik župe Svih svetih u Irigu **Blaž Zmajić**, koji je i najstariji župnik u Srijemu, o životu župljana u Irigu kaže: »U Irigu danas ima oko 1.100 vjernika. Što se tiče prisutnosti vjernika u crkvi, u zadnje vrijeme taj broj opada. Opada interes, jer danas se teško živi a još uvijek je prisutan strah kod ljudi. Najviše vjernika dolazi u crkvu na blagdan Svih svetih. Puno me ljudi ovdje poštuje, jer sam 35 godina ovdje, većinu sam djece krstio,

vjenčavao. Zadužen sam za rad s djecom i na ovim prostorima radim s oko 80 djece.«

NASTAVAK TRADICIJE

Kada šecete Irigom nemate osjećaj da ste u Srijemu, jer je skoro svaka ulica na uzvišenju. Upravo to i krase ovo mjesto, jer su prizori Fruške gore prelijepi. Posjetila sam jednu od dviju većih vinarija – **Mačkov podrum Save Jojića**, koji nastavlja tradiciju svojih predaka koji su se još 1836. godine počeli baviti vinogradarstvom. Vinogradarstvo i vinarstvo mu je jedina aktivnost. U posjedu ima oko 30 hektara vinograda i već godinama se bavi proizvodnjom grožđa i vina: »Cijela Fruška gora je pogodna za gajenje voća i vinograda. Grožđe se na ovim prostorima gaji stoljećima. Karlovačkim mirom 1699. godine na ovim prostorima je značajno porasla

proizvodnja vina i u to vrijeme kao i danas, glavni centri za proizvodnju grožđa i vina u Srijemu su Srijemski Karlovci, Irig i Erdevik. Fruška gora i Irig kao općina predstavljaju jedan ozbiljan potencijal u proizvodnji grožđa, ali još veći u proizvodnji kontinentalnog voća«, ističe Sava Jojić. U ovoj vinariji proizvodi se godišnje preko 100.000 vina, registrirani su kao obiteljska tvrtka gdje radi cijela obitelj, ali je zaposleno i 19 ljudi. U vrijeme berbe angažiraju se sezanci. Kako ističe Jojić, ova godina je bila iznimno dobra za vinogradare. Ovih dana počela je berba grožđa i prema očekivanjima, ona će biti završena do kraja sljedećeg mjeseca: »Što se tiče količine, prinosa, mi smo tu ograničeni na neke tehnološke standarde i propise s obzirom da je prisutno dosta sorti grožđa u iriškim podrumima u proizvodima zemljopisnog podrijetla. Određeno je da je to

10.000 kilograma crvenog grožđa po hektaru i 12.000 kilograma bijelog grožđa po hektaru. Očekujemo zdravo grožđe s dosta šećera i alkohola,

bira obrazovnih profila uzeli smo u obzir činjenicu kakva je naša općina i u kom pravcu se razvija. Turizam je bio na prvom mjestu. U početku smo

U Irigu se mnogi bave vinogradarstvom i vinarstvom

više nego prethodnih godina, te dobru kvalitetu i kvalitetno vino«, kaže Jojić.

DOM ZA 30 DJECE

Razvoj turizma i grana koje su vezane poljoprivredne djelatnosti, u proteklih nekoliko godina, bio je razlogom za uvođenje obrazovnih profila u srednjoj školi *Borislav Mihajlović Mihiz* u Irigu, – vinar-vinogradar, kulinarski tehničar, turistički tehničar. Ono što je za svaku pohvalu i što

imali obrazovni profil turistički tehničar, a kako uz to idu i ostala zanimanja uveli smo smjer vinar-vinogradar, kuvar i konobar. Budući smo došli do saznanja da nema dosta kulinarskih tehničara u Vojvodini otvorili smo i taj smjer. I evo danas Irig i Novi Sad su jedina mjesta u Vojvodini gdje postoji taj četverogodišnji smjer. Imamo 200 učenika od kojih su njih 120 iz okolnih mjesta. S obzirom na činjenicu da je broj djece iz godine u godinu sve veći, imamo u planu izgraditi Dom

PUDARSKI DANI

U Irigu se tradicionalno od 1993. godine, svake godine trećeg vikenda u rujnu organizira manifestacija *Pudarski dani*. Ova manifestacija je posvećena pudaru – čuvaru vinograda, vina i grožđa. Manifestacija traje tri dana, popraćena je raznovrsnim zanimljivim događanjima kao što su: berba grožđa, pudarski fruk, izbor gospodara Pudarskih dana, defile fenjera od bundeva, maskenbal ulicama Iriga, dječja tržnica i prodaja srijemskih kolača, revija *Dijete i pas*, koncert za mlade, razne izložbe likovnih i literarnih radova na temu grožđa, vina, pudara, kao i razna natjecanja, a sve popraćeno bogatim kulturno-umjetničkim programom. Ove godine manifestacija Pudarski dani u Irigu počeo će 16. rujna.

se pokazalo dobrim, je sve veći broj zainteresirane djece za ova zanimanja, ne samo iz Iriga, nego i drugih gradova: »2009. godine u Irigu je počela s radom srednja škola. Prilikom oda-

učenika sa smještajnim kapacitetom za 30 djece«, rekao nam je **Tihomir Stojaković**, ravnatelj srednje škole *Borislav Mihajlović Mihiz* u Irigu.

Suzana Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Put u nezvjesnost

Školska je godina počela. Prekretnica za mnoge Šmališane, posebice prvašice kojima predstoje, nakon bezbrižnih dana djetinjstva, radne obveze. Velika je prekretnica i za srednjoškolce, koji su izabrali svoja buduća zanimanja ili pak škole koje će im pružiti dobru osnovu za daljnju visoku obrazovnu. Ovih dana dijelim sudbinu i brigu s onim roditeljima koji su svoju djecu upravo zbog izbora budućeg životnog opredjeljenja, poslali u drugi grad kako bi upisali onu školu koju doista vole. Sigurna sam kako je mnogo lakše kada znate da vam dijete pohađa školu koju doista voli, smatrajući da će tako bolje učiti, raditi na sebi, obrazovati se, usavršavati, kako bi po završetku škole bilo osposobljeno za to zanimanje. Moram priznati kako sam osobno bila u nedoumici koliko je pametno u današnje vrijeme odvesti dijete u nepoznati grad iz obiteljskog doma, i nekako sam se potajno nadala da će se predomisliti i ipak upisati školu u svom mjestu. Ali to se nije dogodilo. Naravno da zvuči sebično, ali je upitno koliko će se trud i rad moći, ali i svakog drugog djeteta nakon završenog školovanja isplatiti. Točnije, kolika će biti cijena njihova ranog odvajanja od doma, obitelji, ako ih nakon toga bude čekalo razočaranje i nedostatak posla za to zanimanje. Imam tu sreću da mi je dijete odabralo poziv za koji se kaže kako ima perspektivu, čak i jamče zaposlenje, ali što je u današnje vrijeme jamstvo? Ohrabril me je to što je dijete zadovoljno školom, uvjetima, školskim prijateljima, profesorima, mogućnostima obavljanja stručne prakse, što mislim da je jako dobro i utješilo me što sam vidjela kako moje dijete nije jedino koje je došlo u nepoznato mjesto – ima dosta učenika koji su došli iz okolnih mjesta u Srijemu. Očekivala sam po dolasku u školu kako ću čuti riječi ohrabrenja, međutim shvatila sam da se od te djece očekuje puno više odgovornosti i ozbiljnosti nego što oni po mojoj procjeni posjeduju. Uspoređujući moje generacije, ali i nešto starije s današnjim generacijama petnaestogodišnjaka, jasno je kako smo bili samostalniji i zreliji. Možda im ipak treba pružiti priliku da se tako nauče samostalnosti i možda je to dobar način. To su samo neke moje pretpostavke i očekivanja, da ne kažem i riječi utjehe. Ali strah i dalje postoji. Izgleda da nama roditeljima kojima djeca pohađaju školu u drugom gradu, ne preostaje ništa drugo nego da se pomirimo s tim, da pojačamo nadzor i tješimo se kako je odvajanje od doma jedan od načina da naša djeca postanu zreliji, odgovorniji, samostalniji i stručni ljudi.

S. Darabašić

Fotografije: Augustin Juriga

BICIKLOM NUZ POLJA LIJEPE NAM BAČKE

Je li to ljubav, baš?

Samo polja strnjike zlatne, sunca zaručnici, kukuruzi, ptice, nebo, zemlja. Sunce. Mjesec. Tragovi rađanja, postojanja, nestajanja opominju. Zebnja. Čovjek u trpnji snažan traje. Je li to ono što nas veže? Čvrsto. Neraskidivo. Trajno. Ljubav je to, baš!

Žito, suncokret, kukuruz

žito, suncokret, kukuruz
krivina lijevo
kukuruz, suncokret, žito
krivina desno
bagremovi i salaš u daljini
znak za pružni prijelaz

bokternica
rampa spuštена
neda dalje
a vri radost u osjetu povratka

na brigu isprid salaša
pod nacikom
mater podbočena
pra uvratinama uzvitlanu
jedinca žedna
dugo čeka

momačko kolo, sablja i gajde
u vrtlogu povijesti
borba i bijeg
borba i pobjeda
jarak, križ, bulke crvene

davno prolivena krv
u žitu povijenome
živi u vrelini svojoj
neizbrisivo u sjećanju traje
miris zemlje, goluba let
u tijelu, u struji

Bačka zemlja rađa
i dalje, jer
proljeće nitko zaustaviti
ne može

odriješen je dremljiv dan
ljetu tromo svlači prošlost
u znojnu nagost
i u vidik se ruši
klopka prizora dječaka
koji vozi bicikl
zaštićen od velikog svijeta
u danima školskog raspusta

rampa još uvijek spuštена
stojim
strpljivo čekam
lijevo žito
desno kukuruz
naprijed put
k dječastvu
k majci

II.
otac je umro koncem travnja
mater je u crnini,
ni poslije šest tjedana
i svete mise
crninu već četiri godine
skinula nije

vlak polagano prolazi
brijegu
salašu hitam
tog osjeta, te blagosti
ruke i pogleda materinog željan

na avliji pod orom astal
za užnu gra i lakumići
mater spominje iščezla vremena,
božićnjake, polnočke
i velike snjegove,
suše, nadničare
i rad u arendu,
žedničke salaše
i bika Luju
i zapitkuje izokola,
mater čeka kad će
ženit sina

što reći
kako kazati
da je svatova bilo
da je otišla
zauvijek otišla
da unuka nema
da je za njom praznina
tišina
jedino ostala
kao vjetar u praznome salašu

Z. Sarić / M. Kopunović

Nanino prelo na Aurea festu

POŽEGA – U subotu, 5. rujna, u sklopu *Aurea festa* u Požegi održan je festival *Zlatne žice Slavonije*. Među 18 novih pjesama našla se i pjesma *Nanino prelo* koju je izveo ansambl *Hajo*. Tekst i glazbu potpisuje **Tomislav Vukov**, a aranžman **Marinko Piuković** i Tomislav Vukov. Za ovu pjesmu snimljen je i spot koji potpisuje *Dinovizija*.

HKPD Jelačić na Europskim danima židovske kulture

NOVI SAD – Povodom tradicionalnog obilježavanja manifestacije *Europski dani židovske kulture*, u novosadskoj je sinagogi u nedjelju, 6. rujna, priređen svečani koncert na kojem je nastupio i mješoviti pjevački zbor Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Jelačić* iz Petrovaradina.

Višeglasno izvođeci božićni himan *Od istoka sunčanoga* vojvođanskog skladatelja **Stanislava Prepreka** i svjetovnu skladbu *Moja diridika* **Emila Kosseta**, zbor HKPD-a *Jelačić* predstavio je nacionalni, vjerski i kulturološki identitet hrvatske zajednice u Vojvodini, te se na taj način pridružio i ostalim izvođačima, umjetnicima, glazbenim ansamblima i pjevačkim zborovima drugih nacionalnih zajednica u gradnji »mostova« među različitim kulturama, što je bio i slogan (*Mostovi*) ovogodišnjeg programa proslave.

U okviru manifestacije bila je postavljena i izložba *Prvih sto godina novosadskih Židova*.

P. P.

Smotra dječjih pjevača i zborova

SUBOTICA – XI. smotra dječjih pjevača i zborova u organizaciji HGU *Festival bunjevački pisama* održat će se danas, 11. rujna, s početkom u 19,30 sati u Velikoj vijećnici Gradske kuće.

Večeri i noći Ilije Žarkovića Žabara

GOLUBINCI – HKPD *Tomislav* iz Golubinaca uz potporu Općine Stara Pazova i MZ Golubinci od 11. do 13. rujna organizira manifestaciju *Večeri i noći Ilije Žarkovića Žabara*. Prve će večeri u prostorijama HKPD-a *Tomislav* u 20 sati biti organizirana poetska večer na kojoj je gost pisac **Đoka Filipović**. Sljedećeg će dana u dvorištu OŠ 23. oktobar u 20 sati početi tamburaška večer na kojoj će se predstaviti Omladinski tamburaški orkestar HKPD-a *Tomislav* i *Ladan špricer*, a posljednjeg dana manifestacije, 13. rujna, na istom je mjestu također u 20 sati rock večer na kojoj sudjeluju sastavi *Asteroidi*, *Srce*, *DMV*, *DI DA NE DA*, *Izlet u kosmos*.

Godišnji koncert Bodroga

MONOŠTOR – KUD Hrvata *Bodrog* Monoštora priredit će nedjelju, 13. rujna, godišnji koncert *Igranka kod Adoša*. Bit će prikazano vrijeme s polovice prošloga stoljeća kada se slobodno vrijeme provodilo na sokaku i igrankama, gdje su se rađale i prve ljubavi. Sudjelovat će srednja i dječja plesna skupina, ženska pjevačka skupina *Kraljice Bodroga*, muška pjevačka skupina KUD-a Hrvata *Bodrog*.

Godišnji koncert bit će održan u Domu kulture, a početak je u 18 sati.

Z. V.

Rujanski kazališni klik

OSIJEK – I ovu će, 109. kazališnu sezonu 2015.–2016. HNK u Osijeku otvoriti već poznati kazališni klik, dajući tako posjetiteljima priliku da vide ponajbolja kazališna ostvarenja u regiji. U subotu će, 12. rujna, gostovati Istarsko narodno kazalište iz Pule s predstavom *Virginia Woolf*, prema filmskom uprizorenju djela **Edwarda Albeeya**; 14. rujna gostuje Narodno kazalište iz Tuzle s predstavom *39 stuba* prema romanu **Johna Buchana** režiji **Nine Kleflin**; 15. rujna rezerviran je za gostovanje Narodnog kazališta iz Subotice s komedijom **Michaela Frayna** *Iza kulisa* u režiji **Snežane Trišić**. Rujanski klik završit će gostovanje Taetra *Exitu* srijedu, 16. rujna, predstavom *Balon* **Mate Matišića** režiji **Mislava Brečića**.

S. Ž.

Znanstveni kolokvij u ZKVH

SUBOTICA – XXXIX. znanstveni kolokvij Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata na temu *Može li proučavanje obiteljske povijesti i danas biti aktualno?* bit će održano u utorak, 15. rujna, s početkom u 18 sati u prostorijama Zavoda (Laze Mamužića 22). Uvodničar je **Lajčo Perušić**, autor knjige *Tragovima predaka – Povijest loze Perušić* (Zagreb, 2014.).

NATJEČAJ

Radi poticanja suvremenog književnog stvaralaštva na hrvatskom jeziku u Vojvodini i djelatnog pomaganja stvaranjem primjerenih uvjeta rada na završavanju novih književnih djela, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i ove godine raspisuje Natječaj za besplatni sedmodnevni boravak i rad književnika u Tavankutu tijekom 2015. godine.

Boravak će biti organiziran na Etno salašu *Balažević* u Tavankutu, a podrazumijeva smještaj, ishranu, prostor za rad, računalo i internetsku vezu. Zavod osigurava i putne troškove. Vrijeme boravka u Tavankutu bit će naknadno dogovoreno s književnicima.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata ove će godine osigurati mogućnost i uvjete rada na završavanju književnih djela za dvoje književnika.

Na natječaj se mogu javiti književnici iz Vojvodine koji su do sada objavili najmanje jednu knjigu na hrvatskom jeziku ili na nekom njegovom dijalektu, koji imaju rukopis visoke zgotovljenosti, što autor potvrđuje relevantnom recenzijom, i koji prihvaćaju uvjete boravka.

Prijavu s kratkom biografijom, adresom stanovanja, brojem telefona i pratećom dokumentacijom (recenzija, objavljena knjiga) zainteresirani trebaju poslati do utorka, 15. rujna 2015. godine, na adresu: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Laze Mamužića 22, 24000 Subotica, s naznakom »za natječaj«.

Stručno povjerenstvo Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata donijet će odluku o izboru sudionika za sedmodnevni besplatni boravak i rad u Tavankutu do 22. rujna 2015. godine i o tome odmah obavijestiti sve prijavljene kandidate.

JURIGA I SARIĆ U GALERIJU FORMA

U zrcalu ili krhotine odsutnosti

»Postoji nešto u projektu **Viktora Jurige** i **Zvonka Sarića** što me čini tužnim. Kažem u projektu, a ne fotografijama, jer ono što je pred nas postavljeno nadilazi skup tehnoloških obrazaca kojim se obično obilježava fotografsko umijeće. Zapravo, ono što se podastire našoj pažnji htjelo bi da izbjegne sjaj tog umijeća, da iskorači ispred njega, da njemu predhodi i da ga sublimira. A ono što predhodi i ono što prekoračuje, ono što sublimira, to je zapravo misao. Misao čista, misao tužna.

Mirko Sebić je naglasio da se autori obraćaju jednom mjestu koje ima svoju društvenu povijest.

»Dakle, ne samo jednoj arhitektonskoj tvorevini kasne moderne, koja od šezdesetih godina stoji u centru Subotice. Ne višekatnoj zgradi. Na njihovim bilješkama postoji samo niz mjesta unutar nečega. Unutar nečega, što se nekad zvalo Radnički dom, pa Radnički univerzitet, pa Otvoreni univerzitet. Ali ta imena postaju samo zvukovi u praznom prostoru nečega. Čega? To nešto što ne možemo da imenujemo iako smo mu nadijevali

Otkud tuga koja nema svoj konkretni povod u varljivom slikovnom prizoru ili sceni ili prepletu scena? Otud što nam niz ovih radova govori samo o jednom – o odsutnosti. Kako se može govoriti o odsutnom, kako se može fotografirati nešto što nije prisutno? Možda je baš ovdje mjesto da se sjetimo one rečenice **Rolanda Barthesa** iz poznatog eseja nazvanog – *Svijetla komora*. On kaže: ono nešto pomalo jezivo što postoji u svakoj fotografiji: povratak je umrlag. Kao da se fotografiji obraćamo, jer znamo da je ono što će uslijediti samo jedno svjedočanstvo o odsustvu. Jer ne radi se o uskrснуću, niti o oživljavanju, niti o ovjekovječenosti, već o povratku nečeg što živo nije i živjeti više ne može, što je dakle definitivno odsutno. Neki pra-nedostatak oko koga se vrti naša izvorna žudnja – žudnja kao takva«, rekao je **Mirko Sebić** na otvorenju izložbe zajedničkog vizualnog projekta **Viktora Jurige** i **Zvonka Sarića** *U zrcalu*, u novosadskoj galeriji *Forma*.

imena, iako smo ta imena upisivali u protok dana, godina i decenija, iako smo uz ta imena vezivali razne ideološke i druge konstrukte. Dakle, neimenljivo i nemušto jeste konačni, krajnji znak odsutnosti. Ali usprkos tomu mi bi da gledamo. Mi moramo da mislimo i izmislimo. Da izmislimo geometriju, da povučemo linije, da stvorimo prave, oštre i tupe uglove. Jedino kad ostanemo sami, jedino kad više nemamo kud, jedino tada sebi priznajemo da usprkos svim našim naporima ove linije ostaju geometrija praznine.

Zrcalo je naša sudbina i mi mu dajemo glas. Pa makar da se radi i o razbijenom zrcalu mi ćemo se ogledati u krhotinama. Čak i tako još uvijek možemo vidjeti nešto. Ali što je to što vidimo, jesmo li to mi? Na ovim fotografijama zrcala su krhotine nedostatka – odsutnog. I sada smo mi na potezu, sada mi moramo donijeti konačnu odluku što ćemo vidjeti na tim krhotinama.«

Izložba je otvorena 8. rujna, a može se pogledati do 20. rujna.

KULTURAMA

Reality

Tri najveće televizijske kuće u državi u svojim udarnim terminima prikazuju reality programe, pa su tako sati i sati programa posvećeni poznatim i manje poznatim osobama iz javnog života, koje dane i mjesece pred brojnim kamerama provode u dobrovoljnoj izolaciji određenog objekta. Sama ideja i svojevrsni TV brand koji je poom osvojio cijeli svijet nastao je 1997. godine tzv. brainstormingom **Johna de Mola** iz tvrtke Endemol, a prvu televizijsku premijeru formata Big Brother (inspiriranog glasovitom **Orvelovom** knjigom 1984.) iz kojeg je proizašla istoimena svjetska franšiza doživjela je 1999. godine u Nizozemskoj. Od tada, fenomen Velikog brata i njegovih familijarnih TV inačica se nezaustavljivo širi malim ekranima obarajući rekorde gledanosti.

U posljednjem ljetnom mjesecu, kada se vrijeme počinje mijenjati nagore (ružnije i hladnije), televizijska shema najjačih televizijskih kuća zasniva se na dobitnoj komercijalnoj formuli. Nekoliko sati reality programa prošaranog obiljem reklama. I ostatak cijelog dnevnog (i noćnog) programa ostaje samo kao nužna popuna vremena između blokova udarnog realityja.

No, ljudi to jednostavno vole gledati, a zakon tržišta je vrlo jednostavan. Profit diktira uvjete.

Naravno, mnogo je onih koji su protiv reality programa, u tijeku je potpisivanje peticije koja već broji više od 100.000 potpisa, ali prosvjed određenog dijela društva neće promijeniti mnogo. Reality će i dalje vladati udarnim terminima, pa tko voli neka gleda, a tko ne voli neka sebi bira što mu je volja. Konačno, daljinski upravljač je izmišljen još 1956. godine (**Robert Adler Zenit** space comand) i dileme ne bi trebalo biti. Odluka je samo na gledatelju.

Gledanje televizije nije kultura (pa čak ni gledanje tzv. kulturnih programa), ali izravno utječe na nju. Što se više gleda u programske sadržaje na malom ekranu to se recipročno manje ima vremena za kulturne sadržaje poput čitanja knjiga, posjećivanja kulturnih događanja (kazalište, izložbe, koncerti i sl.). A nedostatak kulture dovodi do brojnih socijalnih poremećaja i reflektira se potom u brojnim društvenim situacijama. Svakodnevni prizori iz reality programa to najbolje potvrđuju.

Pa tko voli, neka izvoli.

Svatko je gospodar svoga daljinskog upravljača.

D. P.

HKD ŠID NA FESTIVALU MELODIJE RUSKOG DVORA U ŠIDU

Čuvari identiteta

U subotu, 5. rujna, u dvorani Kulturno-obrazovnog centra u Šidu održan je osmi po redu festival *Melodije ruskog dvora* koji se svake godine organizira u organizaciji KPD-a *Đura Kiš* iz Šida. Na ovom sada već tradicionalnom festivalu osim rusinskih kulturno-umjetničkih društava koja se predstavljaju svojim skladbama i kompozicijama, ove godine predstavio se i HKD *Šid* skladbama tamburaškog orkestra i pjesmama u izvedbi **Milana Kordića** i **Slavice Živković**, potom SKUD *Jednota* iz Šida, dok se u revijalnom dijelu svojim kompozicijama predstavio i orkestar *Ravnica* iz Subotice. Ovaj festival je natjecateljskog karaktera, tako da je osim stručnog žirija i publika

imala mogućnost glasovati za favorite. HKD *Šid* nije ušao u užu konkurenciju, ali je pobrao velike simpatije gledatelja i dobio buran pljesak.

Inače, suradnja hrvatske udruge iz Šida i rusinskog Kulturno-prosvjetnog društva *Đura Kiš* traje od prvog dana osnutka hrvatske udruge u Šidu.

Ovaj festival je namijenjen nacionalnim manjinama i prigoda je da se kulturno-umjetnička društva predstave široj javnosti u najboljem svjetlu. »Osim gostujućih orkestara rusinskih kulturnih društava iz Srbije i Hrvatske, s nama su večeras i naši prijatelji iz slovačkog i hrvatskog kulturno-umjetničkog društva. U našoj

udruzi ima Rusina, kao i predstavnika svih ostalih nacija. To mi je posebno drago, jer se tako vidi koliko ostale nacije cijene i poštuju kulturu jedne nacionalne manjine kao što je rusinska. Težimo održati našu kulturu i tradiciju preko pjesama, njegovanja običaja, jezika, Crkve. Isto tako želimo da se to omogući i ostalim nacionalnim manjinama, kako bi očuvali svoje nacionalne identitete«, rekao je **Zlatko Manjkov**, predsjednik KPD-a *Đura Kiš* iz Šida.

Šarolik i bogat kulturno-umjetnički program oduševio je mnogobrojne posjetitelje te večeri, a sudionicima pružio priliku za ugodno druženje i učvršćivanje buduće suradnje.

S. D.

RUJANSKI SUSRETI U NOVOM TRAVNIKU

Tavankučani kod Starog hrasta

Članovi folklornog odjela HKPD-a *Matija Gubec* proteklog su vikenda gostovali u Bosni i Hercegovini na tradicionalnim *Rujanskim susretima*. Kulturno-umjetničko društvo *Stari hrast* je od 2000. godine organizator ove renomirane smotre folklora u Bosni i Hercegovini, koja se organizira pod pokroviteljstvom općine Novi Travniki te Ministarstva prosvjete i kulture Srednjo-bosanskog kantona. Svi sudionici smotre su članovi društava iz Bosne i Hercegovine, a osim domaćih društava sudjeluju i društva izvan Bosne i Hercegovine. Ove godine na smotri su sudjelovali KUD *Mak Trnovec* iz Varaždina, te HKPD *Matija Gubec* iz Tavankute.

Prvog dana smotre, 4. rujna, gostujuća društva su nastupila u Travniku s tamošnjim

KUD-om *Borac*. Sutradan je organiziran doručak sudionika s gradonačelnikom **Refikom Ledom**, a u večernjim satima je održana središnja manifestacija smotre. Deset društava Bosne i Hercegovine zajedno s domaćinom i društvima izvan Republike BiH, prošli su ulicama Novog Travnika i nakon toga u Domu kulture prezentirali kulturu svoga kraja. Zajednička

večera i druženje je uslijedilo nakon smotre. Posljednjeg dana smotre sudionici su prisustvovali svetoj misi, nakon čega je prezentirana povijest i život Hrvata Novog Travnika te je otvoren V. sajam eko proizvoda, gdje su se predstavile i tavankutске slammarke. U kulturnom dijelu programa gostujuća društva su zaplesala zajedno s drugim posjetiteljima.

Članovi HKPD-a *Matija Gubec* i ovaj put stekli su nove prijatelje, za što je svakako najzaslužnija predsjednica društva *Stari hrast* **Tanja Mlakić** iz Novog Travnika koja je izjavila: »Jako smo sretni što smo na našu tradicionalnu smotru doveli i jedno bunjevačko društvo, sretni smo što smo imali prigodu družiti se s vama i uživati u vašim plesovima«.

I. D.

LIKOVNA KOLONIJA U MOROVIĆU

Svaka je kolonija nova akademija

Umjetnik nosi sa sobom svoj svijet i taj svijet projektira gdje god da je, kaže Šandor Kerekeš

Proteklog je tjedna u Šidu i Moroviću boravilo je 15 slikara, koji su u prelijepom ambijentu drvenog Morovića na dvjema rijekama, stvarali svoja djela. Ovo je treća po redu likovna kolonija koja se organizira u organizaciji Hrvatskog kulturnog društva Šid i Likovne udruge Cro Art iz Subotice, nakon kojih je ostalo preko 60 djela hrvatskoj udruzi iz Šida koja će trajno svjedočiti o uspješnoj suradnji ovih dviju udruga.

UVIJEK OSTAJU RADOVI

Prethodne dvije godine likovna kolonija se održavala u župnom dvorištu u Šidu, dok je ove godine izmještena u Morović. Kako organizatori ističu, značaj suradnje dviju hrvatskih udruga je veliki. »Ovo je prije svega jedan vid okupljanja ljubitelja likovne umjetnosti, ali isto tako jedan od lijepih načina druženja. S obzirom da je Šid poznat po velikom slikaru **Savi Šumanoviću**, vjerujem da mnogi likovni stvaraoci rado dođu ovdje i rijetko tko dođe a da ne posjeti našu galeriju. Vjerujem da će se ova suradnja nastaviti i ubuduće i da će slikari iz našeg grada ponijeti samo lijepe dojmove«, rekao je **Josip Pavlović**, predsjednik HKD Šid. Suradnja između likovne udruge iz Subotice i hrvatske udruge iz Šida počela je prije tri godine: »Uvijek je Cro Art došao sa sedam ili osam slikara, kako bi sudjelovao u stvaranju lijepoga. Nakon tri godine ostalo je oko 60 radova da svjedoče o suradnji

»Ljudi koji slikaju«

dviju udruga, o talentu slikara«, rekao je **Josip Horvat**, predsjednik Likovne udruge Cro Art iz Subotice..

INSPIRATIVAN SRIJEM

Petnaest sudionika boravilo je tijekom tri dana u šidskoj općini, i to sedam članova Likovne udruge Cro Art iz Subotice: **Tomislav Marjanović, Šandor Kerekeš, Katica Seleši, Kata Šetrov, Marta Ožvar, Kristijan Sakulić i Miodrag Mišo Boroš**, jedan sudionik stigao je iz Tovarnika Republike

Hrvatske, **Anto Nikolić**, a sedam likovnih stvaralaca bilo je iz Šida: **Ivan Grozdanovski, Dorotea Cvijanović, Sanja Prodanović, Nataša Miljanović, Miloš Ostojić, Božidar Stojković i Snežana Đorđević**. Bila je to prigoda da posjetitelje umjetnike pitamo kakve će dojmove ponijeti iz Srijema, posebice iz Morovića: »U Srijemu nisam prvi put. U šidskoj općini, točnije u Gibarcu, na crkvi svetog Ivana Nepomuka sam radio restauraciju. Sada sam na poznatom teritoriju, a Šid me veseli jer se ponovno susrećem sa slikama Save Šumanovića. U

ovom divnom susretu nas likovnih umjetnika ovdje u Srijemu, mogu reći kako se lijepo osjećam i da je sve vrlo inspirativno«, kaže **Kristijan Sekulić**, iz Novog sada član Likovne udruge Cro Art. Među likovnim stvaraocima koji su boravili u Moroviću bilo je i onih koji ovdje u Srijemu borave svake godine: »Već treći put sam ovdje. Morović je lijep, ali fizički uvjeti i termini ne mijenjaju puno stvaralački duh. Umjetnik nosi sa sobom svoj svijet i taj svijet projektira gdje god da je. Iz Šida ću ponijeti segment koji sam već stavio u svoj dosije. Skoro 40 godina odlazim na likovne kolonije u cijeloj Europi. Svaka kolonija je za mene nova akademija, bez obzira jesam li sam s početnicima, mladim akademcima, amaterima, meni je uvijek to korak naprijed mog osobnog rada. Zato jednu sliku nosim kući kao doprinos mom osobnom stvaralaštvu, svijetu koji negujem preko 50 godina«, kaže nam **Šandor Kerekeš**.

Prema riječima domaćina, prilikom organiziranja kolonije u Šidu ideja je bila društvo pojačati domaćim umjetnicima. Ove se godine to i pokazalo: »Nismo svi slikari, nego smo ljudi koji slikaju. Volimo to i mislim da je presudno to da nas ima što više kojima je ljepota, a to je kraj u kojemu živimo, usud«, rekao je **Božidar Stojković**, likovni pedagog i član HKD Šid. Predstavnici ovih dviju udruga na kraju druženja razmijenili su darove izražavajući nadu da će se ova uspješna suradnja nastaviti i idućih godina.

S. Darabašić

SALAŠI I.

Dah prošlosti

Stari salaš je gord poput starca u svečanoj odjeći, čiji je kraj već davnih godina pregazilo vrijeme

Sonta je u prošlosti bila okružena velikim brojem salaša i vinograda. Otkuda god bi se pogledalo u atar, na plavoj ili zelenoj podlozi, dokle pogled doseže, salaši bi se bijelili poput razbacanih bisera. Žitelji Sonte bili su uglavnom sitni zemljoradnici, u pravilu s puno djece. Kako zemlje baš i nije bilo puno, iz generacije u generaciju, nakon smrti oca, djeca su je dijelila na *paklije*, tako da su se ionako sitni posjedi i dalje usitnjavali. Naslijediti bilo kakav dio *grunta* u selu i izgraditi kuću bio je san mnogih mlađih gazda, u suprotnom, gradio bi se salaš na naslijeđenoj njivi bilo gdje u ataru.

ATAR POSUT SALAŠIMA

Ukoliko iz Sonte uskom, asfaltiranom cestom, nagriženom zubom vremena, pođete prema Dunavu, već nekoliko kilometara iza sela naći ćete se na *krstopuću*, iza kojega će vas svi pravci odvesti u svijet koji će vas svojom nepatvorenom lje-

potom natjerati da osjetite dah prošlosti, prepustite se spokoju i blaženstvu onako kako odavno niste. Već tri kilometra iza sela, ukoliko skrenete desno, ili nastavite ravno, ubrzo ćete se naći u tišini nekih prošlih vremena, vratit ćete se u dane, tjedne, mjesce i godine za koje ste već pomislili da su ostali daleko iza vas. Samo uvjetno rečeno cesta, ona zemljana, prašnjava, a u vrijeme obilnijih kiša prepuna teškog, vojvođanskog gliba, jedva prohodna i za traktore, odvest će vas u svijet salaša i salašara. Pred vama puca pogled na dio atara ispresijecanog kanalima, pružajući vam nestvarnu, bajkovitu sliku. Ravnica sve dok oko doseže, čak tamo do ljubavnog zagrljaja Dunava i neba, ravnica po kojoj je nekakva divovska ruka posula salaše i oaze bagremika, neizbrisivih tragova onih davno nestalih.

DIDA MAĆIN SALAŠ

Jedan od najstarijih baš se ne da. Stoji tu, odmah pokraj

krstopuća, nijemo svjedočeci o prolaznosti vremena i promjenjivosti prostora, gord poput starca u svečanoj odjeći, čiji je kraj već davnih godina pregazilo vrijeme. Građen od pletera, oblijepljen blatom, svježe oličen, blješti izdaleka. Debeli krov od trske poput najboljeg klima uređaja čuva prostorije ljeti od vrućine, a zimi od hladnoće. Fasadu mu krase mali *pendžer* s drvenim, u pravilu zelenim kopcima. Iz *ganka* je ulaz u srednju prostoriju, kujnu, iz koje jedna vrata vode u pridnu sobu i danas starinski namještenu. Na jednoj strani prozora je slika Majke Marije s malim Isusom, s druge slika svetog Antuna, a iznad križ izrezbaren u drvetu. Zadnji zid krase stara petrolejka.

FRANJIN RAJ NA ZEMLJI

Današnji vlasnik salaša **Franja Miloš**, rođen 1948. godine, nekada nogometaš srborskog **Radničkog**, od 1998. godine je umirovljenik i salašar. »Na ovom salašu sam rođen, za

njega me vežu najljepša sjećanja. Živjelo se u siromaštvu, skoro na svakom salašu je bilo puno djece, a malo kruha. Naporno se radilo, nadničilo se od rane mladosti kako bi se roditeljima pomoglo prehraniti brojnu obitelj. I pokraj napornog rada i sedmero djece, otac **Mata** i majka **Marija** doživjeli su duboku starost. Čak mislim da su bili najstariji bračni par u Sonti, sa 72 godine zajedničkoga života«, priča nam Franja, nalivajući mlijeko preko kruha nadrobljenog u limenu zdjelicu, kako bi nahranio jednu »neprirodnu koaliciju«: štene, dvoje mačića, dvoje pilića i jedno pače. Složno su navalili na moću. Umorni od jurcanja po prostranom dvorištu, žedni i gladni, zaboravili su na stoljetna životinjska neprijateljstva. Pokraj starog salaša Franja je dao izgraditi novi, što ne znači i kraj života postojećeg. »Ovo zdanje, sa svim komforom kojeg nam može pružiti suvremena civilizacija, nikada neće zasjeniti salaš mojih roditelja. Na salašarski život sam se lako ponovno naviknuo. Sada mi nema većega užitka od iprehrane povrćem koje sam sam proizveo, ribom koju sam u svojem kanalu sam ulovio, voćem koje sam u svojem voćnjaku ubrao. Jedino mi je žao ovih životinja s kojima se svakodnevno družim na salašu, a i njima je suđeno da se nađu na nečijoj trpezi«, priča Franja. Društvo mu često pravi njegov salašarski susjed **Stipa Kenca**, odmah otud, preko kanala. Skupa planiraju restauraciju svojih salaša, susjed je najveći znalac u okolici glede izrade trščanih krovova. »Dok smo živi, podsjećat će nas na jedno davno prošlo vrijeme, na jedan soj građevina, a i ljudi koji nestaju, na stil života kojega više nema«, sa zanosom priča Franja. A stari dida Maćin salaš ostat će na svojem *krstopuću* svjedočiti o jednom izgubljenom vremenu, u našim pjesmama opjevanom i u našim srcima neprežaljenom. Bar dok je Franja živ.

Ivan Andrašić

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Drugi Prostorni plan Republike Srbije

Kada je »regionalizacije Srbije« postala »moda« zahvaljujući ministru **Mladanu Dinkiću** i europskim pristupnim fondovima, ubrzano je započeta revizija starog PPRS i izrada novog.

U prvom PPRS-u regije su spominjane »vrlo stidljivo«, eventualno samo kao administrativne regije, u ovom igraju glavnu ulogu (istina samo statističku), a konačno Srbija je formalno podijeljena na regije koje (osim AP Vojvodine i Grada Beograda) nemaju i neku poželjnu upravno-administrativnu funkciju. Politička elita zemlje nikako da prihvati kako, ako žele i malo »naprijed«, kad-tad moraju izvršiti »istinsku regionalizaciju«, tj. moraju napustiti centralistički model upravljanja državom. Od ujedinjenja »trojedne Srbije« prošlo je 25 godina, za ovo vrijeme jedna pokrajina (regija) dobila je (izborila se) »istinsku autonomiju« koju joj je svojevremeno još važeći ustav (**Koštuničin**) i obećavao, a sudbina istinske regije, Vojvodine, svakog časa visi na »tankom užetu« jer može biti ukinuta, kako su to svojevremeno radikalni i predlagali. Situacija je pomalo shizofrena, »mi bismo išli naprijed, ali oni nas ne puštaju« (prije svega do »poželjnih« fondova), sada parafraziram jednu djevojčicu s ljetovanja, koju smo zvali da dođe kod nas, a ona se potužila roditeljima »oni me zovu, ali ja neću!« No, da idemo dalje, pogledajmo što nam je planirano u drugom Prostornom planu.

CILJEVI DRUGOG PPRS-A

Ovaj plan je izrađen relativno brzo, radi-la ga je Republička agencija za prostorno planiranje, voditelj plana je bio i direktor te agencije dr. **Borislav Stojkov**. Glavni nositelj plana bilo je Ministarstvo životnog okoliša, rudarstva i prostornog planiranja, s tadašnjim ministrom dr. **Oliverom Dulićem** na čelu, koji poput Koštunice »nije bio dovoljno obaviješten«, jer je u predgovoru publikacije koja sadrži plan napisao (malu) pogrešku: »Republika Srbija je po prvi put u svojoj povi-

Demografska
situacija općina u
Republici Srbiji

jesti pristupila izradi Prostornog plana kao suverena država. Državotvornost ne znači samo odrediti i zaštititi granice zemlje i donijeti joj ustav. Državotvornost znači zagledati se i 10 godina u budućnost, utvrditi viziju razvoja jedne zajednice i staviti građanima u izgled progres za sve i za svakoga pojedinačno. No da ne budemo baš sitničavi, nego da malo zavirimo što su nam to planeri i vizionari predviđali, naravno sada smo u prilici i ocijeniti ostvarenje planiranog, jer smo na pola puta »isplaniranog perioda« (proteklo je 5 godina). **Borislav Stojkov** u *Uvodnim napomenama* u pet točaka nabraja najvažnije ciljeve ovog novog PPRS-a, među ostalima: »Da se uspostavi novi sustav planskih rješenja i propozicija kojima se regulira zaštita, uređenje i razvoj na teritoriju Republike Srbije i njenih regionalnih cjelina, kao i da se uspostavi korelacija između fizičko-ekološkog, ekonomskog i socijalnog razvoja na principima održivog prostornog razvoja«. Znači najvažnije je: zaštita postojećih resursa i održivi prostorni razvoj, to su vrlo suvremeni principi planiranja jedne države. Sam plan je podijeljen na tri dijela, u prvom dijelu ocje-

nuje se opće stanje države, iznose se vizije, ciljevi i koncepcija prostornog razvoja, s alternativama: scenarij recesijakog rasta s elementima kriznog upravljanja i scenarij održivog prostornog razvoja. Sve u svemu jedan suvremeni plan.

TKO ĆE RADITI I ZARADITI MIROVINE?

Osim prirodnih danosti, najvažniji »resurs« jedne zemlje su njeni stanovnici. O tome se u Ocjeni stanja kaže: »Ozbiljni poremećaj broja stanovnika, nastavljanje negativnih tendencija, poremećaj osnovnih kontingenata stanovništva, kao i drugih promjena može predstavljati jednu od najznačajnijih prepreka u budućem održivom prostornom razvoju Republike Srbije.« Središnji problem demografskog razvoja je problem depopulacije u dijelovima države, kao i to da je prvi put zabilježen veći broj starih nego mladih, stanovništvo predstavlja jedno od najstarijih na svijetu s 40,7 godina u prosjeku. Plan se koristio podacima iz popisa 2002. godine (bez Kosova, jer tamo nije vršen popis, u međuvremenu izvršen je popis i 2011. ali o tome kasnije). Na priloženoj karti (djelomice preuzeto iz PPRS-a) ova se situacija jasno vidi. Crvene površine su općine koje su demografski krajnje ugrožene (dio Bačke i dijelovi Banata, skoro cijela istočna Srbija), roze su demografski ugrožene općine (među njima Subotica, Sombor, Srijemska Mitrovica i Šid, nažalost tu živi većina hrvatskog pučanstva). Mali broj općina je demografski oslabljen (Zrenjanin, Vršac). Plave površine su demografski izrazito progresivna ili bar stabilna područja. To su Beograd s okolicom, Pančevo, Novi Sad, Vrbas i Temerin. Na jugu Srbije Niš i Vranje s Bujanovcem (Albanci) i dio zapadne Srbije (Sandžak s većinskim bošnjačkim pučanstvom). Znači usprkos »planovima, namjerama itd.« dio Srbije se »prazni«, a stanovništvo se koncentrira u republičkom i pokrajinskom središtu (Beograd i Novi Sad – preko 2 milijuna ili trećina stanovništva države).

Godišnjica proglašenja svetišta u Moroviću

**Već četiri godine svetište Marije Pomoćnice kršćana
i duša u čistilištu svakog drugog u mjesecu okuplja
hodočasnike iz Srijemske biskupije i šire**

Četvrta godišnjica proglašenja svetišta u Moroviću obilježena je 2. rujna. Okupio se veliki broj vjernika iz Vinkovaca, Nijemaca, Soljana, Vrtlinske, Hrtkovaca, Nikinaca, kao i iz okolnih mjesta: Šida, Sota, Gibarca, Jamene, Vašice i Batrovaca. Svečano misno slavlje predvodio je mons. **Đuro Gašparović**, srijemski biskup, u koncelecijaciji s upraviteljem svetišta vlč. **Nikicom Bošnjakovićem**, vlč. **Ivanom Miškićem**, župnikom iz Vrtlinske u Sisačkoj biskupiji, i vlč. **Ivicom Živkovićem**, župnikom u Hrtkovcima i Nikincima.

NE SMIJEMO JEDNI DRUGE NAPUŠTATI

Srijemski biskup je u svojoj propovijedi usporedio okupljanje vjernika na ovom misnom slavlju s Marijinim pohodom Elizabeti, o čemu je govorilo evanđelje. Naglasio je kako je naša dužnost, kao što je Marija pohitala Elizabeti kako bi joj pomogla, da tako i mi ne smijemo jedni druge napuštati, nego jedni za druge moliti i pomagati se, osobito u obitelji. Povezao je okupljanje vjernika na ovom misnom slavlju s apostolskom postojanošću u molitvi, a svatko je došao s drugačijom nakanom: moliti za sebe, svoje pokojne, za obnovu biskupije kao i cijele Crkve, za

obraćenje grješnika, da Majka izmoli milosti onima koji su u potrebi... Posebno se osvrnuo na obitelji, te naglasio kako je obitelj Crkva u malom koja slavi zajedno s Crkvom u svim važnim trenucima svoga života, no vrhunac svakog slavlja treba biti euharistija. Međutim, svatko je različito posjećuje, netko redovito, a netko nikada. Zato je pozvao prisutne da, kao što Marija svoju djecu poziva i okuplja oko oltara, da i oni svoje obitelji potiču na zajedničku molitvu i odlazak na euharistiju.

OBITELJSKE HODOČASNIČKE KAPELICE

Na kraju misnog slavlja biskup je blagoslovio Obiteljske hodočasnike kapelice Marije Pomoćnice kršćana i duša u čistilištu za svaku župu i filijalu kojima upravlja vlč. Nikica Bošnjaković. Svaka kapelica sadrži tri slike: anđela čuvara, Mariju Pomoćnicu kršćana i duša u čistilištu i sveca zaštitnika određene župe ili filijale. Naime, za ove vjernike od nedjelje, 6. 9., kreće obiteljska molitva pred blagoslovljenim kapelicama koja svoje središte ima u euharistiji. Pobožnost je zamišljena tako da obitelj koja želi ugostiti kapelicu u svojoj kući dođe na nedjeljnu misu, uzme kapelicu i do srijede svaki dan u 21 sat pred njom moli molitve

koje će uz nju dobiti. Pobožnost će uključivati Himan Duhu Svetom, Molitvu anđelu čuvaru, uvod i jednu desetinu krunice, Molitvu za mudrost Mudr 9, Isusovu velikosvećeničku molitvu Iv 17, odlomak o blaženstvima Mt 5, 1-11. Uz ove molitve predviđen je razgovor članova obitelji o problemima, planovima i sl., pjevanje jedne duhovne pjesme, čitanje Katekizma Katoličke crkve i još nekog odlomka iz Svetog pisma. U srijedu obitelj koja je imala kapelicu predaje je drugoj obitelji koja pred njom moli do nedjelje, a onda je cijela obitelj donosi na svetu misu. Obitelji koje su ugostile kapelicu obvezuju

se da će svakog četvrtka u 21 sat zajednički moliti. Cilj ove pobožnosti je, prije svega, vratiti molitvu u naše obitelji, pomoći im na putu obraćenja i više ih usmjeriti prema euharistiji. Također, žele se sve obitelji ovih župa i filijala povezati u molitvi za koju je odbran četvrtak kako dan vrlo važan za Crkvu, dan Kristove Posljednje večere i dan kada je ustanovljena euharistija.

Biskup je podržao ovu molitvu u nadi da će kapelice koje je blagoslovio i molitva pred njima u sve obitelji unijeti mir i radost, te ih povezati tako da budu znak zajedništva Crkve.

Ana Hodak

Vitezovi svetog Jurja u Lemešu

Vitezovi reda svetoga Jurja (njih 24) iz Mađarske i Njemačke posjetili su Lemeš i vodeće ustanove lokalne zajednice. U prostorijama Mjesne zajednice dočekao ih je predsjedavajući mjesnog savjeta **Aleksandar Vidaković**, koji je istaknuo važnost međusobne suradnje i pozdravio sve akcije koje je red svetog Jurja sproveo u selu. Goste su primile i direktorica i pedagoginja osnovne škole **Bratstvo-jedinstvo Marina Šain i Valéria Cselénák**. Naime, red je ovom prigodom darivao školsku knjižnicu s preko tisuću naslova na mađarskom jeziku a očekuje se skora donacija knjiga istog obima i na njemačkom jeziku. Posrednik suradnje škole i reda je profesorica razredne nastave **Annamaria Bošnjak**.

Uslijedila je svečana sveta misa u crkvi Rođenja blažene Djevice Marije koju je predslavio bečejski župnik vlč. **László Fuderer** dok su koncelebrirali župnik iz Totova sela vlč. **Jenő, Gutasi** i mjesni župnik vlč. **Antal Egedi**. Gosti su posjetili kapelu Blažene Djevice Marije posrednice milosti na kalvariji koja je prošle godine izvana restaurirana i oličena o trošku reda svetog Jurja gdje su nazočni imali prigodu vidjeti objekt o kojem su do tada samo slušali. Ovom prigodom otkrivena je spomen ploča iznad ulaza u kapelu na koju je položen vijenac, a koja ostaje kao vječni trag aktivnosti reda svetog Jurja u Lemešu i viteza **Mátyus Andrása**, inače rodom Lemešana inicijatora suradnje. Vitezovi su obišli grobnice ispod kapele i vidikovac te se nakon jednosatnog zadržavanja uputili na drugo groblje gdje je 2011. također zauzimanjem Mátyusa i reda podignut drveni zvonik sa zadušnim zvonom teškim 184 kg.

Ž. Z.

VIJESTI

Događanja na Marijanskom svetištu – Bunarić

12. rujna - Ime Marijino, sveta misa u 18 sati

7. listopada - BDM od krunice, sveta misa u 16 sati

Proštenje u Stanišiću

Rimokatolička crkvena zajednica u Stanišiću, u subotu će 12. kolovoza, na blagdan Imena Marijina proslaviti proštenje župe. Također obilježiti će i 200. obljetnicu kako je podignuta mjesna crkva. Program počinje u 9.30 povijesnim izlaganjem i obilaskom kripti ispod oltara te vidikovca na tornju. U 10 sati je prigoda za svetu ispovijed i molitva krunice. Nastup zborova počinje u 10.30 sati, dok će sveta misa biti služena u 11 sati.

Ž. Z.

Proštenje na subotičkoj Kalvariji

Na blagdan Žalosne Gospe, 15. rujna u istoimenoj kapelici na Subotičkoj kalvariji proslavit će se proštenje. Toga dana na kalvariji bit će u 16 sati biti cijelosatno klanjanje kao zadovoljština za grijeh psovke, dok će u 17 sati biti služena svečana dvojezična sveta misa koju će predvoditi ovogodišnji mladomisnici.

Zlatna obljetnica redovničkih zavjeta

U župi Presvetoga Trojstva u Maloj Bosni, u nedjelju 27. rujna proslaviti će se 50. godina redovničkih zavjeta s. Eleonore Merković. Sveta misa počinje u 9 sati.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Isusov navještaj od prvih kršćanskih vremena naziva se Radosna vijest. Radosno u Isusovom poučavanju je to kako nam predstavlja i približava Oca, kako nas upućuje da se i mi Ocu približimo i izgradimo s njim odnos. Međutim, u Markovom evanđelju Isus kaže: »Hoće li tko za mnom, neka se odrekne samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom« (Mk 8,34), pa nam se nameće pitanje kakve veze križ koji je simbol patnje ima s radošću, kako uzimanje križa može biti Radosna vijest.

ISUSOVA RADOSNA VIJEST

Kada se govori o Isusovoj Radosnoj vijesti treba imati na umu da njegova radost nema nikakve veze s našim jeftinim radostima, prolaznim zabavama, stvarima koje samo trenutačno usređuju, a u sebi nemaju nikakvu vrijednost, osim možda materijalnu. Isusova Radosna vijest nije bijeg od teške svakodnevice u zabavu i razonodu. Ona računa s križem, kroz trpljenje ostvaruje i dobiva svoj smisao. To je razlog zašto Isus Petra naziva sotonom (usp. Mk 8, 33), zato što odbacuje trpljenje. Trpljenje je utkano u bit njegova poslanja, izraz je njegove poslušnosti Ocu, pa je sastavni dio i njegova navještaja. Onaj tko odbacuje trpljenje odbacuje i Isusa, a onaj tko prihvaća križ prihvaća njegovu logiku i njega samog. Stoga prihvatiti

Križ je dio Radosne vijesti

trpljenje znači živjeti u logici Radosne vijesti. Da to nije lako prihvatiti i shvatiti najbolje vidimo na Petrovom primjeru, koji ne može razumjeti da Mesija bude izložen trpljenju, zato biva prekoran.

Zbog svega ovoga kršćanstvo se ne smije predstavljati i misliti bez povezanosti s Kristovim križem, a tu je zamka u koju mnogi upadaju. Ono nije samo zadovoljstvo, sreća, osmijesi, mir, bez napora i žrtve, kao što bi često želio današnji čovjek. Napor i muku, žrtvu i odricanje moramo prihvatiti kao sastavni dio kršćanstva, onoga što vjerujemo i ispovijedamo. U našim ovozemaljskim nastojanjima za blagostanjem, dobrim položajima, sigurnošću i prolaznim radostima, često smo u opasnosti zaboraviti logiku Kristove Radosne vijesti, koja nam je paradoksalna, ali je spasonosna. Međutim, ako prihvatimo tu njegovu logiku razmišljanja i djelovanja postajemo njegovi učenici drugačiji od ovog svijeta, kao što je bio i on.

Isus nas na takvo nasljedovanje ne prisiljava, ali nas upozorava da jedino po takvom nasljedovanju možemo biti njegovi učenici. Ne želi on od nas da sebe izlažemo nekoj posebnoj askezi, da se mučimo i tražimo sebi patnje, već želi da budemo u njega zagledani, da ga se držimo i idemo putem kojim nas on vodi, a koji će nekad biti težak. Međutim, što nam taj put bude teži Isus želi da se njega čvršće držimo. Ako tako budemo činili lakše ćemo nositi svoj križ.

DIO KRŽA SVJEDOČENJE VJERE

Prihvatiti križ i krenuti za Isusom izraz je vjere. No, čovjek

je često u situaciji da kaže kako vjeruje, a onda pada na ispitu vjere, jer ona zahtijeva djela. Ona mora biti ne samo dio naše intime daleko od očiju javnosti, nego vidljiva izvana, očita svijetu u kojem živimo, baš kako kaže sv. Jakov: »Tako i vjera: ako nema djela, mrtva je u sebi« (Jak 2,17). Očitovati javno svoju vjeru, zauzeti se za Krista i njegov nauk pred svijetom često je neugodno i može prouzročiti patnju. Ali, to je dio našeg križa koji nosimo ovim svijetom. I kao što Isus traži da prihvatimo križ, tako traži i da prihvatimo sve ono neugodno i bolno što nas može snaći ako se ne stidimo djelima pokazati vjeru. To su činili mučenici prvih kršćanskih vremena. Oni nisu skrivali svoju vjeru iako su znali da ih to dovodi u smrtnu opasnost, jer su isto tako znali da će ih Gospodin nagraditi u vječnosti. To očituje snagu njihove vjere i pokazuje koliko su bili u Krista zagledani. Trpljenja koja može donijeti očitovanje vjere nisu ni blizu onima iz prvih kršćanskih vremena, ali se ljudi svejedno ustručavaju javno se pokazati vjernicima. To nam pokazuje da se današnji čovjek sve teže odriče sebe radi Krista, odbacuje ga iz straha od sitnih neugodnosti, ne prihvaća logiku njegove Radosne vijesti.

No, time se izlaže opasnosti da bez vjere ostane. Ako iz straha od svijeta vjeru ne svjedoči, ako se boji križa koji će mu vjera donijeti, pa je uporno gura u što veću privatnost, ona će polako nestajati, jer »ako nema djela, mrtva je u sebi«. I kao što čovjek želi da mu se ljubav pokaže djelima, tako Isus želi da mu se djelima pokaže vjera, koja je istovremeno i izraz ljubavi prema njemu.

MINI INTERVJU: IVAN BUDINČEVIĆ, MAJSTOR PEČENJA RAKIJE

Tata i stric su mi prenijeli tajnu

Još od najranije mladosti, uz svog oca i strica, **Ivan Budinčević** je upoznao proces pečenja rakije i sve do danas ostao vjeran jednoj lijepoj tradicijskoj vještini ovih krajeva. Kako sam priznaje nikada nije prodao niti jednu litru, jer se rakijom bavi isključivo iz gušta.

Kako je došlo do vašeg prvog kontakta s pečenjem rakije?

U biti moje bavljenje s pečenjem rakije započelo je uz moga oca **Lazu** i njegovog brata **Peru**, koji su imali veliki vinograd na Čavolju pokraj Subotice i imali su kaban za pečenje. Uz njih sam počeo učiti tajne pripravljanja rakije i danas to činim isključivo iz gušta, jer nikada nisam prodao niti jednu litru.

Kada ste samostalno ispekli svoju prvu rakiju?

Ima tome već sigurno tridesetak godina

Koja rakija je specijalnost obitelji Budinčević?

Svake godine se peče nekoliko vrsta rakije: od kruške, jabuke, šljive, zove no kad trebam izdvojiti neku od njih neka to bude kruška. I Viljamovka i obična rakija od kruške.

Kada počinju prve pripreme za prečenje rakije?

Krajem ljeta, baš negdje u ovo vrijeme počinju pripreme. Materijal je već sakupljen i pohranjen u bačve, pa se sada mora pažljivo pratiti proces vrenja, te sve ostale pojedinosti vezane uz sanitarni aspekt cijelog procesa.

Koliko dugo traje pečenje rakije?

Što se tiče pečenja jednog kazana pojedine rakije ono traje recimo jedno poslije podne, dok pripećivanje traje cijeli dan. Naravno sve je to vezano za slobodno vrijeme i dane bez poslovnih obveza.

Na koncu koliko je jaka vaša rakija?

Njena jačina se kreće oko 19 gradi jer tada dobije najbolju aromu ima specifičan okus.

IGRA

Bridge

Bridge je igra za četiri igrača koji su, prema stranama svijeta, podijeljeni u dvije suparničke linije i to sjever-jug (N-S) i istok-zapad (E-W). Igra se odvija sa jednim klasičnim špilom od 52 karte (dakle, bez džokera), pri čemu je jačina karata rangirana od asa, kao najjače karte, a zatim K,Q,J,10,9,8,7,6,5,4,3,2. Pet najjačih karata (A,K,Q,J,10) se nazivaju HONERIMA.

Igra počinje na taj način što jedan od igrača koji se naziva DJELITELJ (engleski: dealer) dijeli svakom po jednu kartu, počevši od igrača koji se nalazi lijevo od njega. Na taj način svaki od igrača je dobio grupu od po 13 karata koju nazivamo LIST, a sve podijeljene karte čine DIJELJENJE. Cilj igre je da bilo NS bilo

EW linija s danom kombinacijom karata ostvare optimalni KONTRAKT (engleski: contract-ugovor), koji se ogleda u određivanju i izigravanju odgovarajuće BOJE i NIVOVA igre.

U bridžu postoji mogućnost igranja u 4 boje prema bojama karata koje su uzlazno rangirane: tref, karo, herc i pik. Uobičajeno je da se tref i karo nazivaju minorskim, a herc i pik majorskim bojama. Kontrakt u boji se naziva ADUTSKIM KONTRAKTOM. Pored toga postoji mogućnost igranja i bez boje, tj. U BEZADUTU (NT-engleski: notrump-bezadut), a koji je po rangu jači od igranja u boji.

Nivo igre se određuje prema broju ŠTIHOVA. Štih se sastoji od četiri karte koje je, po jednu, licem okrenutim prema gore, odigrao svaki od igrača u jednom krugu, što znači da je ukupan broj štihova u bridžu 13. Međutim, samo je sedam nivoa igre, jer prvih šest štihova, koji se nazivaju BUK (engleski: book-knjiga), čine osnovicu, a odigravanje prvog nivoa zahtijeva da se osvoji 7 štihova, drugog osam štihova itd. Najviši, sedmi nivo zahtijeva da se osvoji svih 13 štihova.

Na osnovu navedenog nije teško zaključiti da najniži mogući nivo igre predstavlja 1 tref (1\$), a najviši 7 bezaduta (7NT) ili, šematski prikazano:

Vrednovanje rezultata vrši se na bazi osvojenih zajedničkih štihova parova pojedinih linija.

Licitacija počinje od igrača koji je dijelio karte i nastavlja se redom u lijevo. Licitacija predstavlja sistem dozvoljenih konvencionalnih govora kojima igrači priopćavaju informacije o svojim listovima. Na osnovu ovih informacija parovi procjenjuju visinu i boju kontrakta od koga očekuju da će im donijeti najbolji mogući rezultat. Igračima stoje na raspolaganju sljedeće mogućnosti govora:

- PASS (ili dalje);
- LICITACIJA BOJE ILI BEZADUTA NA ODGOVARAJUĆEM NIVOU (npr.: 1 herc, 2 bezaduta i sl.);
- KONTRA (na protivničku licitaciju u boji ili bezadutu);
- REKONTRA (na protivničku kontratu).

TV PREPORUKA

SUBOTA 12. RUJNA HRT 1 17.55

**Lijepom našom:
Belica**

U središnjem dijelu Međimurske županije smjestila se općina Belica. Ratarski je to kraj, poznat posebno po proizvodnji krumpira (kalampera), pa kao zanimljivost spomenimo da je u središtu mjesta podignut i spomenik krumpiru!

Belica je bila domaćin dviju emisija glazbene serije *Lijepom našom*, a u prvom dijelu nastupaju: KUD *Belica*, KUD *V. Žganec* – Vratišinec, **Ksenija Kramar** i TS KUD-a *Belica*, *Bandisti DVD-a Belica*, **Karlo Čeh**, ŽVS *Stridone* – Štrigova, **Ivica Jurgec**, *Skandal band*, **Mateo Mikulić**, *Milenij*, **Tanja Žagar**, **Mladen Medak Gaga**, **Mirko Švenda Žiga**, *Mejaši te Jacques Houdek*.

Čut ćemo: *Belicku himnu*, *Rijeku Muru*, *Spavaj cvijete moj*, *Vehni, vehni fiolica*, *Pijem tugu mjesto vina* i dr.

Tu su i redovite rubrike *Uslast* i *Živjeli*.

SUBOTA 12. RUJNA HRT 2 20.00

**50. Festival kajkavskih
popevki: Krapina 2015**

Izravno iz Krapine na Drugom HRA i HTV i na Radio Sljemenu pratimo prijenos 50. festivala kajkavskih popevki! Više od 2000 popevki prepoznatljivost je jednog od najstarijih hrvatskih festivala.

11. rujna 2015.

VRIJEDI PROČITATI

FILIP ŠOVAGOVIĆ

Život je gluh

Život je gluh daleko je od sex, drugs nd rock'n'roll poetike, iako se zbiva na potezu birtija – tulum – kazalište – krevet. Riječ je o toplom štivu koje frustracije čini svakodnevnima i već pomireno ih slaže na gomilu ispod koje možda leži nekadašnji pobunjenik, ali još uvijek senzibilizirani mužjak koji ni sam nije siguran što želi biti. I samom mu je smiješno kako se raspada od intenziteta žudnje i nedostatka hrabrosti, ali si ne može pomoći, pa se prepusta čak i pjesničkim digresijama. Treba li se uživjeti u tekst, s ovim romanom nitko ne bi trebao imati problema, jer nije ni pisan da bi ga se uzimalo ozbiljno. Da jest, njegova uneređena logika bila bi, možda i paradoksalno, konzekventnije provedena, a egzistencijalne krize barem malo duže, ako već ne i kvalitetnije opisane, jer čini se da Šovagović za to ima snage ali ne i volje.

PJESMA ZA DUŠU:

Ovih dana

Petar Dragojević

Ti si činila uvijek
da se osjećam mlad
sve dok bijela nam krila
nije slijepio mrak

Kada suze bi ove na prodaju bile
kako bih se lako obogatio s time
kupio bih vrijeme ono što ga nisi
provela kraj mene hej

Ref. 2x
Ovih dana, ovih dana
mraz i tama oko nas
je l' ti žao što si sama
da l' za mene zapitaš

Nisam svetac ni lopov
samo zaljubljen mlad
znam da razmisliš o tom
brineš li što sam sam

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 11. do 17. rujna 2015.

11. RUJNA 1869.

Skromno i bez ikakve pompoznosti pristigao je prvi vlak iz Segedina. Gradnja ove dionice pruge započeta je 14. ožujka 1864. godine. Prvi ašov zemlje iskopao je gradonačelnik **Flat**, a prva kolica zemlje pogurao je **Bodog Corda**, a zatim je 600 radnika prionulo poslu, počevši s radom od tzv. Segedinske kapije.

12. RUJNA 1922.

Rođen je **Gustav Matković**, slikar, grafičar, dizajner. Osnove slikarstva stjecao je na glasovitom Tečaju figuralnog crtanja kojega je vodio **András Hangya**, a nastavio na studiju na Akademiji likovnih umjetnosti u Beogradu i majstorskoj radionici **Jovana Bjelića**. Bio je izraziti portretist i pejzažist. Slike mu odišu svježim kolorom, a rađene su mahom u duhu ekspresionizma.

12. RUJNA 1944.

Na proplanku Jabuka, Širokog dola na Fruškoj gori, od 845 boraca formirana je VIII. vojvodanska brigada. Poslije jednomjesečnih borbi u Srijemu prebačena je u Suboticu, gdje je tijekom listopada popunjena s preko dvije tisuće boraca iz grada i okolice. Istaknula se osobito u borbama protiv naci-fašističkih postrojbi u Baranji, Podravini i Sloveniji.

13. RUJNA 1687.

Vrhovni zapovjednik austrijske carske vojske **Karlo Lotarinški**, unio je na današnji dan zanimljiv zapis u svoj dnevnik: »...Logorovali smo između Szabadke i Ludoša. Budući da je vrijeme bilo loše, sva vojska nije

mogla pristići, te smo tu ostali i sljedećeg dana. Ovaj kraj ima veoma lošu i slanu vodu, stoga je vojska mnogo patila.«

13. RUJNA 1803.

Temeljem natječaja, Kaločka nadbiskupija postavlja **Pavla Sučića** na čelo subotičke rimokatoličke župe. Tijekom njegova djelovanja podignut je župni dvor, posvećen i otvoren 1809. godine. Pavao Sučić je kasnije izabran za biskupa Stolnog Biograda, tj. Sékesfehervára i Đakova, tj. bosansko-srijemskog biskupa.

14. RUJNA 1871.

Na svečanoj sjednici Gradskog vijeća, **Mate Lenard**, dotadašnji gradonačelnik, inauguriran je u dužnost velikog župana slobodnih kraljevskih gradova Subotice, Sombora i Novog Sada. Istodobno, izabrano je i povjerenstvo od sedam činovnika i 35 odbornika, radi provedbe 42. zakonskog članka u cilju osnutka organa kontrole posredstvom gradskih župana.

14. RUJNA 1996.

U prostorijama župnog dvora u Keru otvorena je *Bunjevačko-šokačka knjižnica Ivana Kujundžića*. Time je ujedno počeo spomen-dan svećenika **Ivana Kujundžića**, nekadašnjeg kerskog župnika, bibliografa, pisca, prevoditelja, urednika više hrvatskih listova i drugih publikacija između dvaju svjetskih ratova.

15. RUJNA 1920.

Održana je osnivačka skupština Bunjevačko-šokačke stranke, čija su opća, programska načela bila usmjerena prema borbi za

očuvanje jedinstva države, ali i za uspostavu nedvojbene i djelotvorne autonomije Vojvodine.

15. RUJNA 1946.

Rođena je **Zvezdana Asić**, pje-snikinja, prozna i dramska spisateljica i slikarica. Studij književnosti završila je u Zagrebu, a dramaturgije u Beogradu. Prve radove objavila je u subotičkom časopisu *Rukovet*. Tiskane su joj tri knjige pjesama – *Vidici vetrova, pjesme* (zajedno s **J. Tušakom** i **P. Vukovim**), Subotica 1964; – *Prijatelju, da ne zaplače*, Subotica 1969; – *Fotografije sećanja*, Novi Sad 1998., nadalje tridesetak kazališnih, radijskih i televizijskih djela. Preminula je 4. listopada 2000.

15. RUJNA 1964.

U 65. godini života preminula je darovita spisateljica **Marica Vujković Cvijin**. Nakon završene Trgovačke akademije, službenica je u Subotici i Beogradu. Važnija djela: *Tereza se obratila*, *Vera Novakova*, *Valjda je moralo bit ...* i druga. Rođena je 26. svibnja 1900. godine.

16. RUJNA 1876.

U Đurđinu je rođen **Tomo Gerard Stantić**, svećenik, prvi hrvatski karmelićanin iz ovih krajeva, dugogodišnji poglavar samostana u Somboru, zaslužan za razvitak ovoga reda u Hrvatskoj – nadaleko poznat ispovjednik među bačkim žiteljima. Umro je 24. lipnja 1956. godine, na glasu svetosti, te je pokrenut njegovo proglašenje blaženim.

16. RUJNA 1994.

Aktom Vlade Republike Srbije jezero Ludoš proglašeno je

rezervatom. Ovo jezero, inače, spada u red stepskih jezera i staro je oko 30.000 godina.

17. RUJNA 1919.

Preminuo je arhitekt, projektant, istaknuti gradograditelj i poduzetnik **Titus Mačković**. Studirao je u Beču, Aachenu i Zürichu. U Historijskom arhivu Subotice čuva se oko četiri stotine njegovih projekata (obiteljskih kuća, vila i palača, gospodarskih, prosvjetnih i crkvenih građevina, zgrada vojarni i dr.), od kojih je većina s uspjehom ostvarena. Mnogi su projekti osmišljeni, nastali i ostvareni na poticaj **Lazara Mamužića**, koji je osamnaest godina bio gradonačelnik Subotice, ili na tragu plodne suradnje s njim. Oslanjajući se na europsku graditeljsku tradiciju i njenu onodobnu misao, Titus Mačković je svojim opusom presudno pridonio kako razvoju najužeg i šireg gradskog korpusa, tako i njegovu arhitektonsko-građevinsko-urbanističkom izgledu i cjelokupnoj baštini Subotice, prema kojoj se ona i danas prepoznaje. Neke od njegovih građevina su zaštićena kulturna dobra, odnosno spomenici kulture od velikog značaja. Bio je otac darovite slikarice **Angele Mačković**. Rođen je u Subotici 15. ožujka 1851.

17. RUJNA 1971.

Predstavom *Klupko Pere Budaka* (1917.–2008.), plodnog dramskog pisca, pjesnika i romanopisca, glumca i redatelja, direktora zagrebačkih teatarskih scena i Nakladnog zavoda Maticе hrvatske – započela je nova sezona u subotičkom kazalištu.

»Usred ravne Slavonije, olimpijski stijeg se vije!«

30, a ostali su tu da bodre natjecatelje i uživaju u cjelodnevnom druženju uz kotlovinu i iločku graševinu, ili pak uz osječko pivo, najstarije na svijetu. Ali, istini za volju, moji Gibarčani oduvijek su preferirali bijelo vino. Dok su bili u Gibarcu, obvezno gibaračko bijelo, a nakon progonstva utjehu su potražili u velikoj paleti bijelih kontinentalnih vina od Erduta i Kneževih vinograda do Đakova, Mandičevca, Feričanaca, Kutjeva i brodske Posavine.

»I te, 2002. godine bilo bi nas puno više«, kaže Žika, »ali večer prije, naša je folklorna skupina nastupila na Smotri folklora u Okučanima i tu je bilo 20 – 30 Gibarčana, a tu nedjelju počelo je nogometno prvenstvo i naša je ekipa NK Gibarac '95 odradila prvu utakmicu kao domaćin u Čokadincima, a i tu je 30 – 40 Gibarčana. I sami možete vidjeti koje su to brojke, a nas je u Brođancima bilo pedesetak«.

I **Mata Kopic**, Gibarčan koji se s obitelji skrasio u Čepinskim Martincima, godinama je već koordinator natjecateljskih ekipa i vrlo je zadovoljan postignutima. »Sudjelujemo svake godine i uvijek nas je sve više. Ove smo godine prošli dobro 4 – 5 medalja, što srebrnih što brončanih i čujem neki govore, mogli smo i bolje. Mogli smo, istina, uvijek se može bolje. Ali naša je ekipa izgubila u finalu od ekipe Čepinskih Martinaca, koji su velemaistori u disciplini ringlanje. I naša ženska ekipa je izgubila u finalu u kozani od ekipe Podravske Sesvete. A pogledajte statistiku, Podravske Sesvete su apsolutni šampion *Olimpijade starih športova* u Brođancima s najviše osvojenih priznanja. Treba biti zadovoljan postignutim, jer i olimpijska maksima glasi: Važno je sudjelovati«, zaključio je Mata.

Slavko Žebić

Stihovi u naslovu su iz pjesme *Geslo Olimpijade* u Brođancima, nevelikom ali lijepom selu pokraj Bizovca, nedaleko Osijeka, koju je 1976. godine skladao prof. **Hugo Borenić**, a prvi puta ju je ispjevao u Brođancima oktet HNK-a iz Osijeka, koncem kolovoza te iste godine. Dok pišem ovaj tekst, nedjelja je 30. kolovoza 2015. godine, zvuci ove pjesme čitavoga prijedpodneva odzvanjaju pitomim brođanačkim šorovima i sokacima, upravo je u tijeku 43. po redu *Olimpijada starih športova* u Brođancima, manifestacija koja je ovo živopisno selo upisala na zemljopisnu kartu svijeta. I ove se godine okupilo više od 1.500 sudionika brojnih natjecanja u čudnim disciplinama poput ringlanja, šintera, bange, tokača, kozane, skakanja u vreći i utrke na štulama do potezanja mosora i konopca, čijih 8 natjecatelja teže i više od tone, žive vage. I danas je tu 398 ekipa iz nekih stotinjak udruga, iz polovice hrvatskih županija ali i iz susjedstva,

Vojvodine, Bosne i Hercegovine, Austrije i Mađarske, gdje god ima pripadnika hrvatske manjinske zajednice.

GIBARČANI

Gibarčani su i ove godine na Olimpijadi, a u godini kada obilježavaju 20. obljetnicu osnutka Zavičajne udruge, mogu se pohvaliti kako su u Brođancima 19. put. Bili su i prve godine, istina kao promatrači, a već sljedeće osvojili su i prva priznanja. U tih 19 godina osvojene su brojne medalje, zlatne, za natjecanje u ringlanju, **Snježana Milanović** u ženskoj i **Ilija Andrić** u muškoj konkurenciji, zlatne medalje i ekipama u kozani, zlato za mladoga **Ivana Petra** u trčanju u vreći i zlato za štule, **Andrej Milašević** i **Matei Kopic**.

Gibarčani se mogu pohvaliti i kako su članovi njihove folklorne sekcije sudjelovali u zatvaranju 32. Olimpijade u Brođancima 2004. godine, ali ono zbog čega sam se latio pisanja je sjećanje na

30. Olimpijadu iz 2002. godine, kada su Gibarčani s 49 sudionika bili najbrojnija ekipa u Brođancima, a čast da na čelu mimohoda šorovima brođanačkim, logotip *Olimpijade starih športova* imale su gibaračke djevojčice u živopisnom, gibaračkom, šokačkom ruhu. Bile su to **Martina Josić**, 8 godina, i **Aneta Josić**, 8 godina, a za ruho su se postarale bake. Ta divna dječica danas su 21-godišnje djevojke, Martina je završila Ekonomski fakultet u Osijeku i nada se skorome poslu, a Aneta je završila srednju školu i radi u osječkoj Saponiji. Ako se uskoro pojave prinčevi iz bajke, obje će napustiti roditeljski dom.

EKIPA

U to vrijeme predsjednik Zavičajne udruge Gibarčana bio je **Živan Vidaković** i hvali se kako su Gibarčani u Brođancima uvijek bili jedna od najmnogoljudnijih ekipa, a znalo ih je biti i stotinjak. Istina, natjecatelja 20 –

Rezultati projekta *Aktivni raspust 2015.*

Projekt pod radnim nazivom *Umjetnost na djelu*, koji se proteklih mjeseci raspusta odvijao u OŠ *Bratstvo-jedinstvo*, u Lemešu prikazani su u subotu 5. rujna u mjesnom Domu kulture.

Postav od pedesetak likovnih radova u raznim tehnikama izrade činio je osnovu programa, dok je smjena dramskih i glazbenih nastupa vodila prisutne kroz bogati polusatni sadržaj. Sredstvima osiguranim po projektu nabavljeni su materijali i nastavna sredstva.

Tako je fundus likovne sekcije obogaćen ne samo radovima nego i s petnaest stolnih štafelaja, platnima, četkicama, špahtlama, kvalitetnim bojama te brojnim sitnim inventarom. Filmska sekcija može se pohvaliti odabranim djelima hrvatske kinematografije u svom vlasništvu poput filmova *Koko i duhovi*, *Zagonetni dječak*, *Šegrt Hlapić*, ali i stranim klasicima i trenutačno popularnim

animiranim Diznijevim dugometražnim filmovima. Dramska sekcija je svoja sredstva upotrijebila za nabavu materijala za izradu kostima i kupovinu prateće sitne opreme. Školski glazbeni ansambl obogaćen je stalcima za note, drvenim štapicama i *dembe* bubnjem. Članovi projektnog tima zadovoljni su rezultatima i odzivom četrdesetak aktivnih sudionika projekta svih osnovnoškol-

skih uzrasnih kategorija kada se u obzir uzme da je projekt trajao tijekom cijelog ljetnog raspusta.

Ovo je druga godina zaredom da je škola u Lemešu sudjelovala na natječaju Pokrajinskog tajništva za sport i mladež na polju Aktivnog raspusta. Također, ovogodišnji projekt je za razliku od prošlogodišnjeg skromnijeg i sramežljivog, mnogo ozbiljnije, sadržajima bogatije i kvalitetni-

je zamišljen pa i ostvaren tako da je počeo likovnim radionicama profesorice likovne kulture **Kristine Benja**, nastavljen filmskim aktivnostima nastavnika **Željka Zelića**, zatim dramskim radionicama profesorice razredne nastave **Marije Bagi** i završen glazbenim radionicama pod vodstvom **Marite Topić**, glazbene pedagoginje.

Ž. Zelić

Naša djeca u Bratislavi

domaćica Ana, te su razgledali stari dio grada, dvorac, vidikovac, crkvu sv. Martina gdje je bila krunidba **Marije Terezije**, središte grada, kazalište, operu i druge znamenitosti. Na prigodnoj manifestaciji sudjelovali su i učenici iz Subotice. Šestero djece prikazalo je dio naše tradicije obučeni u bunjevačku narodnu nošnju, a ostali sudionici su bili tamburaši, koji su pokazali glazbeni dio tradicije. Također su imali svoj štand gdje su predstavili rad slamarki, tradicijske predmete i domaće proizvode, koje su osigurali sponzori i dobročinitelji, kojima se Udruga ovim putem zahvaljuje. Nedjelja je bila rezervirana za svetu misu i druženje. Pjevanje i sviranje pod misnim slavljem, koje je službeno na hrvatskom i slovačkom jeziku, predvodila su djeca iz Subotice. Nakon zajedničkog ručka u prelijepom pansionu *Palenica* u susjednom selu, uz župnika i dogradonačelnicu zaduženu za školstvo, razmijenili su darove, te se u veselju razišli, noseći lijepe uspomene u srcu.

Zaziv Duha Svetoga

Svečana sveta misa, Zaziv Duha Svetoga na početku školske godine bit će služena u subotu 12. rujna u subotičkoj katedrali svete Terezije Avilske s početkom u 10.30 sati. Na ovoj misi očekuju se vjeroučenici svih gradskih i prigradskih škola, kao i srednjoškolarci, te studenti.

Ljetovanje za 5

Učenici hrvatskih odjela i oni koji pohađaju predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i ove godine su imali priliku ljetovati u Novom Vinodolskom. Odmaralište Crvenog križa Grada Zagreba je u svoje prostorije primio učenike iz Vojvodine. Ljetovanje je organiziralo Hrvatsko nacionalno vijeće uz

financijsku potporu roditelja.

More su posjetila djeca iz Bezdana, Sonte, Monoštora, Plavne, Vajske i Žednika, te učenici subotičkih škola koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u osnovnim školama *Ivan Milutinović* (Subotica i Mala Bosna), *Sveti Sava* i *Matko Vuković*.

Djeca su svakodnevno imali

razne radionice, navečer ples, izbor naj frizure i druge zabavne aktivnosti, a pored sunca, mora i škole plivanja posjetili su Akvarij u Crikvenici, vozila se turističkim vlakićem po Novom Vinodolskom, te uživala u lokalnoj kulturnoj manifestaciji *Okolotorno* (šetnja starim gradom uz glazbu i fotografiranje s

likovima iz hrvatske povijesti, te prodajnu izložbu ručnih radova). Najveća radost im je bila vožnja pedalinama (i spuštanje toboganom!) do obližnjeg pustog otočića Sveti Marin i stare crkvice na njemu, s kojeg su neki i doplivali do obale. Što reći, bilo je to ljetovanje za 5.

PETAK
11.9.2015.

06:42 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:28 Capri
 10:20 Blaga na vječnom ledu
 11:15 Riječ i život
 11:47 TV kalendar
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Dragocjeni biser, telenovela
 13:15 Kod doktora, talk-show
 14:00 Normalan život
 14:45 Znanstveni krugovi
 15:15 Manjinski mozaik
 15:30 Potrošački kod
 16:58 Hrvatska uživo
 17:49 HAK - promet info
 17:50 Ulicama kružim, dokumentarni film
 19:00 Dnevnik 2
 20:05 Kraljevstvo nebesko, američki film
 22:30 Dnevnik 3
 22:50 Crna lista, serija
 23:35 Zaštitnik, američki film
 01:15 Kod doktora, talk-show
 02:00 Skica za portret
 02:13 Manjinski mozaik
 02:28 Riječ i život
 02:58 Normalan život
 03:43 Potrošački kod
 04:13 U potrazi za Markom Polom, dokumentarna serija
 05:03 Dragocjeni biser, telenovela
 05:48 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica
 06:00 Juhuhu
 09:00 Hello Kitty i prijatelji
 09:25 Noćne more iz svijeta prirode, dokumentarac
 09:55 Kućni ljubimci
 10:20 Ludnica u Clevelandu
 10:40 Dinastija
 12:20 Lia i Tamsen kuhaju
 12:45 Ubojstvo, napisala je - serija
 13:40 U potrazi za vilenjacima, američki film
 15:05 Glazba, glazba
 15:10 Svjetska vrela mladosti, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Stipe u gostima, humoristična serija
 17:20 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 18:05 Dolina sunca, serija
 18:50 Bitange i princeze, humoristična serija
 19:20 Bitange i princeze,

20:00 Zemlja piva, dokumentarni film
 21:30 Vrijeme na Drugom
 21:35 Plijen, mini-serija
 00:05 Sinovi anarhije
 01:05 U potrazi za vilenjacima, američki film
 02:30 Noćni glazbeni program - spotovi
 04:35 49. festival kajkavskih popevki »Popevke za navek«, Krapina 2014.

06:15 RTL Danas, informativna emisija
 07:00 Virus attack, animirana serija
 07:15 Tenkai vitezovi, animirana serija
 07:40 Sve u šest, magazin
 08:05 Pet na pet, kviz
 09:00 TV prodaja
 09:15 Hitna služba, dramska serija
 10:10 TV prodaja
 10:25 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11:25 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 12:20 TV prodaja
 12:35 Hitna služba, dramska serija
 13:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 14:30 Big Brother, show
 15:30 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
 21:10 Big Brother, show uživo
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Big Brother, show uživo
 23:20 Bivši dečko, igrani film, romantična komedija
 01:05 Teksaški masakr motornom pilom: Početak, igrani film,
 02:45 RTL Danas, informativna emisija

SUBOTA
12.9.2015.

07:22 TV kalendar
 07:35 Crna lista
 08:25 Tragovi prošlosti, američki film - Ciklus

klasičnog vesterna
 09:45 Duhovni izazovi
 10:15 Prizma - multinacionalni magazin
 11:00 Kulturna baština
 11:15 Mali jezici Hrvatske, dokumentarni film
 11:47 TV kalendar
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veterani mira
 13:10 Zaštitnik, američki film
 14:50 Ni krivi ni dužni, humoristična serija
 15:25 Kraljevstvo nebesko, američki film
 17:55 Lijepom našom: Belica
 19:00 Dnevnik 2
 19:52 Vrijeme
 20:00 Zavjet ljubavi, američki film
 21:45 Dnevnik 3
 22:05 Američki gangster, američki film
 00:35 Crna lista, serija
 01:25 Tragovi prošlosti, američki film - Ciklus klasičnog vesterna
 02:45 Reprizni program
 02:48 Kulturna baština
 03:03 Mali jezici Hrvatske, dokumentarni film
 03:33 Duhovni izazovi
 04:03 Veterani mira
 04:48 Prizma - multinacionalni magazin
 05:33 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 06:00 Juhuhu
 09:05 Kronike Matta Hattera
 09:35 Babybonus - emisija pod pokroviteljstvom
 10:00 Umorstva u Midsomeru
 11:30 Svetska vrela mladosti, dokumentarna serija
 12:20 Kraljevske toplice: Bad Ischl - Otkriće ljetnog predaha
 13:05 Smočnica u vrtu, dokumentarna serija
 13:28 Najbolja jela Toma Kerridgea, dokumentarna serija
 14:00 Pepeljugini družina, američko-kanadski film
 15:25 Kulinarske pustolovine Pete Mathias na jugu Francuske
 15:50 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
 16:05 Volim Hrvatsku
 17:20 Downton Abbey
 18:30 Zemlja piva, dokumentarni film
 20:00 50. Festival kajkavskih popevki - Popevke znanavek - Krapina 2015.

21:45 Vrijeme na Drugom
 21:49 Gušti su gušti: Klanjec
 22:55 Dolina sreće, serija
 23:45 Dolina sreće, serija
 00:35 Pepeljugini družina, američko-kanadski film
 02:00 Noćni glazbeni program - spotovi
 04:45 Noćni glazbeni program - Emisija zabavne i lake orkestralne glazbe

05:45 RTL Danas, informativna emisija
 06:30 Mala sirena, animirana serija
 06:55 Lego Ninjago, animirana serija
 07:45 Sportske igre mladih, emisija za mlade
 08:15 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11:30 Cirkus, zabavna emisija
 13:05 Dynamo: Majstor nemogućega, zabavna emisija
 16:05 Big Brother, show
 16:10 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16:45 Horvatovi, obiteljska drama
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Kako izdresirati zmaja, igrani film
 21:00 Big Brother, show
 23:00 Lara Croft: Tomb Raider, igrani film
 00:50 Smrtonosna utrka, igrani film
 02:35 Astro show, emisija uživo
 03:00 RTL Danas

NEDJELJA
13.9.2015.

06:22 TV kalendar
 06:35 Klasika mundi
 07:35 Crna lista
 08:25 Kucaj na bilo koja vrata, američki film - Zlatna kinoteka
 10:00 Podstrana: Misa
 11:00 Biblija
 11:10 Pozitivno
 11:47 TV kalendar
 12:00 Dnevnik 1
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva

15:05 Labirint
 15:50 Mir i dobro
 16:15 Mušketiri, serija
 17:10 Vaše more, naše more - dokumentarni film
 17:40 Zlata vrijedan - snimka dodjele nagrade za najbolji OPG
 19:00 Dnevnik 2
 19:52 Vrijeme
 20:00 Naše malo mjesto, dramska serija
 21:05 Počivali u miru
 21:55 Dnevnik 3
 22:12 Vrijeme
 22:20 Otkrivamo: ABBA, glazbeno-dokumentarni film
 23:05 Vino u krvi
 00:40 Nedjeljom u dva:
 01:40 Kucaj na bilo koja vrata, američki film - Zlatna kinoteka
 03:10 Popuna
 03:38 Pozitivno
 04:08 Mir i dobro
 04:33 Plodovi zemlje
 05:23 Split: More
 05:53 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 06:00 Juhuhu
 09:05 Kronike Matta Hattera, serija za djecu
 09:30 Večera u dvorcu, dokumentarna serija
 10:00 Detektiv Murdoch, serija
 10:50 Grantchester, serija
 11:35 Raj, serija
 12:30 Monty Don i vrtovi Francuske: Vrtovi moći i strasti
 13:30 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
 14:30 Divlji pastuh, američki film
 15:55 Kirstie savjetuje: Besplatno opremite svoj dom, dokumentarna serija
 16:45 Kriške sira, dokumentarna serija
 17:10 Kuhanje u divljini: Gers s Michelom Sarranom
 18:00 Seoska gozba: Niza kraj Našica
 18:50 Aureafest - Požega 2015., snimka 2. večeri
 20:00 Pjevaj moju pjesmu
 21:20 Vrijeme na Drugom
 21:26 Događaj, američki film
 22:57 Šamani - gospodari kaosa, dokumentarni film
 23:50 Kalifornikacija
 00:20 Uvijek je sunčano u Philadelphiji

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

50%
Popust na cijene knjiga

I dalje traje popust od 50 posto na cijene svih knjiga objavljenih u nakladi NIU »Hrvatska riječ«. Knjige se mogu kupiti u prostorijama NIU »Hrvatska riječ« – Trg cara Jovana Nenada 15/II., u Subotici ili naručiti putem telefona 024/ 553 355.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

00:45 Šest stupnjeva
01:10 Šest stupnjeva
01:35 Noćni glazbeni program
05:00 Koncerti pop i rock glazbe

06:35 RTL Danas, informativna emisija
07:30 Mala sirena, animirana serija
07:55 Lego Ninjago, animirana serija
09:00 Mijenjaj ženu, dokumentarna sapunica
10:15 Big Brother, show
11:45 Kodno ime: Čistač, igrani film, komedija
13:25 Kako izdresirati zmaja, igrani film, animirani
15:10 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
16:10 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
16:40 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
18:30 RTL Danas, informativna emisija
19:10 RTL Vrijeme, informativna emisija
19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20:00 Zvezdice, glazbeno-natjecateljski show
22:45 Big Brother, show
00:00 Lovac na ubojice, igrani film, akcijski
01:45 Astro show, emisija uživo
02:45 RTL Danas, informativna emisija
03:30 Kraj programa

PONEDJELJAK
14.9.2015.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:05 Vita jela, zelen bor
09:28 Capri
10:20 Plodovi zemlje
11:15 Treća dob
11:47 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:20 Dragocjeni biser, telenovela
13:10 Kod doktora
14:00 Društvena mreža - medicina
15:15 Split: More
15:45 Naše malo misto, dramska serija
16:58 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti

17:07 Hrvatska uživo
17:50 HUŽ - Život je lijep
18:14 HAK - promet info
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:00 Velika obitelj, serija
20:55 Preljub, serija
21:50 Otvoreno
22:35 Dnevnik 3
23:05 Dokumentarna serija
23:35 Tajanstvene marine, dokumentarna serija
00:30 Elitni odred: Danska
01:20 Kod doktora
02:10 Reprizni program
03:13 Ljubav je slijepa, američki film
05:03 Dragocjeni biser
05:48 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica
09:55 Draga Genevieve
10:20 Ludnica u Clevelandu, humoristična serija
10:40 Dinastija
12:20 Lia i Tamsen kuhaju
12:45 Ubojstvo, napisala je
13:33 Djeveruša na zadatku, američki film
14:58 Glazba, glazba
15:10 Kako urediti dom za prodaju
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Stipe u gostima
17:15 Junak u kuhinji
17:40 Na zapovijed, glavni kuharu!
18:05 Dolina sunca, serija
18:50 Bitange i princeze, humoristična serija
19:25 Magazin LP
20:00 Nature's Weirdest Events, dokumentarna serija
20:52 Vrijeme na Drugom
21:00 TV Bingo Show
21:42 Ljubav je slijepa, američki film
23:31 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
00:15 Tračerića
01:00 Djeveruša na zadatku, američki film
02:25 Noćni glazbeni program - spotovi
05:00 Noćni glazbeni program

06:15 RTL Danas, informativna emisija
07:00 Virus attack, animirana serija
07:15 Tenkai vitezovi, animirana serija
07:40 Sve u šest, magazin
08:05 Pet na pet, kviz
09:15 Hitna služba,

dramska serija
10:25 Mijenjaj ženu, dokumentarna sapunica
11:25 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
12:35 Hitna služba, dramska serija
13:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija
14:30 Big Brother, show
15:30 Horvatovi, obiteljska drama
16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas, informativna emisija
19:10 RTL Vrijeme, informativna emisija
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
21:10 Big Brother, show
22:15 RTL Direkt, informativna emisija
22:45 Big Brother, show
23:10 Dr. House, dramska serija
00:05 Kosti, kriminalistička serija
00:55 CSI, kriminalistička serija
01:45 Kosti, kriminalistička serija
02:35 Astro show, emisija uživo
03:35 RTL Danas, informativna emisija
04:15 Kraj programa

UTORAK
15.9.2015.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Vita jela, zelen bor
09:33 Capri, serija
10:25 Tajanstvene marine
11:20 Glas domovine
11:47 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:20 Dragocjeni biser
13:10 Kod doktora, talk-show
14:00 Društvena mreža
15:10 Velika obitelj
16:58 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
17:07 Hrvatska uživo
17:50 HUŽ - Život je lijep
18:14 HAK - promet info
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik
20:00 Velika obitelj, serija
20:55 Dokumentarni film - domaći
21:50 Otvoreno

22:35 Dnevnik 3
22:57 Vrijeme
23:05 Dokumentarna serija - domaća
23:35 Dvorci Loire, dokumentarna serija
00:30 Elitni odred: Danska, serija
01:20 Strana igrana serija
02:10 Kod doktora, talk-show
03:00 Reprizni program
03:23 Tri amigosa, američki film
05:03 Dragocjeni biser, telenovela
05:48 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica
06:00 Juhuhu
09:55 Draga Genevieve, dokumentarna serija
10:20 Visoke potpetice u slami, serija
10:40 Dinastija
11:30 Dinastija
12:20 Patricijina grčka kuhinja
12:45 Ubojstvo, napisala je - serija
13:30 Kako dotjerati Petea, američki film
14:55 Glazba, glazba
15:10 Kako urediti dom za prodaju, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Stipe u gostima, humoristična serija
17:15 Junak u kuhinji, dokumentarna serija
17:40 Na zapovijed, glavni kuharu!
18:05 Dolina sunca, serija
18:50 Bitange i princeze
19:25 Bitange i princeze
20:00 Gradovi budućnosti, dokumentarna serija
20:52 Vrijeme na Drugom
21:00 Tri amigosa, američki film
22:40 Završni udarac, serija
23:25 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
00:10 Lovci na natprirodno
00:55 Kako dotjerati Petea, američki film
02:20 Noćni glazbeni program - spotovi
05:00 Noćni glazbeni program
Emisija pop i rock glazbe
--- NAPOMENA: 15. ili 16.9. Košarka, EP

06:15 RTL Danas, informativna emisija
07:00 Virus attack, animirana serija

07:15 Tenkai vitezovi, animirana serija
07:40 Sve u šest, magazin
08:05 Pet na pet, kviz
09:15 Hitna služba, dramska serija
10:25 Mijenjaj ženu, dokumentarna sapunica
11:25 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
12:35 Hitna služba, dramska serija
13:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija
14:30 Big Brother, show
15:30 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
16:30 RTL Vijesti
17:00 Shopping kraljica
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:10 RTL Vrijeme, informativna emisija
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
21:10 Big Brother, show
22:15 RTL Direkt
22:45 Big Brother, show
23:10 Dr. House, dramska serija
00:05 Kosti
00:55 CSI, kriminalistička serija
01:45 Kosti
02:35 Astro show, emisija uživo
03:35 RTL Danas

SRIJEDA
16.9.2015.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Vita jela, zelen bor
09:33 Capri, serija
10:25 Dvorci Loire
11:20 Eko zona
11:47 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:20 Dragocjeni biser
13:10 Kod doktora
14:00 Društvena mreža - srijeda
15:10 Jezik za svakoga
15:20 Dokumentarni film - domaći
16:05 Velika obitelj, serija
16:58 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
17:07 Hrvatska uživo
17:50 HUŽ - Život je lijep
18:14 HAK - promet info
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:00 Velika obitelj, serija
20:55 Alergije: suvremeni život i ja
21:50 Otvoreno

22:35 Dnevnik 3
23:05 Dokumentarna serija
23:35 Dvorci Loire
00:30 Elitni odred: Danska
01:20 Twin Peaks
02:55 Kod doktora, talk-show
05:08 Dragocjeni biser
05:53 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica
06:00 Juhuhu
09:55 Draga Genevieve, dokumentarna serija
10:20 Visoke potpetice u slami, serija
10:45 Dinastija
12:25 Patricijina grčka kuhinja
12:50 Ubojstvo, napisala je - serija
13:35 Sama na medenom mjesecu, američki film
15:00 Glazba, glazba
15:10 Kako urediti dom za prodaju, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevni
16:45 Stipe u gostima, humoristična serija
17:15 Junak u kuhinji, dokumentarna serija
17:40 Na zapovijed, glavni kuharu!
18:05 Dolina sunca, serija
18:50 Bitange i princeze, humoristična serija
20:00 Bernie Ecclestone, Formula 1 i milijarde u poreznim rajevima, dokumentarni film

20:30 Nogomet, LP
23:00 Vrijeme na Drugom
23:05 Završni udarac
23:50 Zakon i red: Odjel za žrtve
00:35 Lovci na natprirodno, serija
01:20 Sama na medenom mjesecu, američki film
02:45 Noćni glazbeni program - spotovi
05:00 Noćni glazbeni program - Emisija klasične glazbe

06:15 RTL Danas
07:00 Virus attack
07:15 Tenkai vitezovi, animirana serija
07:40 Sve u šest, magazin
08:05 Pet na pet, kviz
09:15 Hitna služba, dramska serija
10:25 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
11:25 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
12:35 Hitna služba, dramska serija
13:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija
14:30 Big Brother, show
15:30 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
16:30 RTL Vijesti
17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:10 RTL Vrijeme
19:15 Pet na pet, kviz

20:00 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
21:10 Big Brother, show
22:15 RTL Direkt
22:45 Big Brother, show
23:10 Dr. House, dramska serija
00:05 Kost, CSI, kriminalistička serija
01:45 Kost
02:35 Astro show, emisija uživo
03:35 RTL Danas

ČETVRTAK 17.9.2015.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Vita jela, zelen bor
09:28 Capri, serija
10:20 Dvorci Loire,
11:15 U mreži Kopačkog rita
12:00 Dnevnik 1
12:20 Dragocjeni biser
13:10 Kod doktora, talk-show
14:00 Društvena mreža
15:10 Jezik za svakoga
16:05 Velika obitelj
16:58 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
17:07 Hrvatska uživo
17:50 HUŽ - Život je lijep
18:14 HAK - promet info
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:00 Velika obitelj
20:55 Ono što jesam:

Putujem, dakle postojim, dokumentarni serijal
21:45 Otvoreno
22:20 Dnevnik 3
22:50 Dokumentarna serija
23:20 Dvorci Loire
00:15 Elitni odred: Danska
01:05 Twin Peaks
01:50 Kod doktora
02:40 Reprizni program
05:03 Dragocjeni biser, telenovela
05:48 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica - zastava, himna
06:00 Juhuhu
09:55 Draga Genevieve
10:20 Visoke potpetice u slami
10:45 Dinastija
11:35 Dinastija, serija
12:25 Patricijina grčka kuhinja
12:50 Ubojstvo, napisala je
13:35 Kako ugoditi Randallima, film
15:00 Glazba, glazba
15:10 Kako urediti dom za prodaju, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Stipe u gostima
17:15 Junak u kuhinji, dokumentarna serija
17:40 Na zapovijed, glavni kuharu!
18:05 Dolina sunca, serija
18:50 Bitange i princeze, humoristična serija
20:00 David Beckham: Istraživanje nepoznatog,

20:50 Vrijeme na Drugom
23:05 Završni udarac, serija
23:50 Zakon i red
00:35 Lovci na natprirodno
01:20 Kako ugoditi Randallima, film
02:45 Noćni glazbeni program

06:15 RTL Danas, informativna emisija
07:00 Virus attack
07:15 Tenkai vitezovi
07:40 Sve u šest, magazin
08:05 Pet na pet, kviz
09:15 Hitna služba
10:25 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
11:25 Četiri vjenčanja, lifestyle
12:35 Hitna služba
13:30 Shopping kraljica
14:30 Big Brother, show
15:30 Horvatovi
16:30 RTL Vijesti
17:00 Shopping kraljica
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:10 RTL Vrijeme
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
21:10 Big Brother, show
22:15 RTL Direkt
22:45 Big Brother, show
23:10 Dr. House, dramska serija
00:05 Kost
00:55 CSI, kriminalistička serija
01:45 Kost
02:35 Astro show, emisija uživo
03:35 RTL Danas, informativna emisija

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od pone-djeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Motrišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE: 18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA: Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 Vojvodanski tjedan
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

SARA DULIĆ, UČENICA TREĆEG RAZREDA GIMNAZIJE, ODJELA NA HRVATSKOM NASTAVNOM JEZIKU

Toliko toga još nismo vidjeli!

Lijepo je čuti kako malo mlađi gledaju na svijet oko sebe, na svoju budućnost. O slobodnom vremenu, planovima, željama, viđenjima nekih stvari, govorimo sa **Sarom Dulić**. Kako je došlo do izbora gimnazije i što očekuje u nekoj budućnosti, pitamo ju.

NAJBOLJI RAZRED I RAZREDNA

»Prije tri i pol godine, trebalo se prvi puta ozbiljno suočiti s velikim pitanjima, budućnošću i pametnim izborom srednje škole. Bila sam od onih koji nikako nisu mogli smisliti što će biti kad porastu. Dakle, logičan slijed je bio gimnazija – opći smjer na hrvatskom jeziku zato što sam pohađala hrvatski odjel Osnovne škole *Ivan Milutinović*. Gimnazijom sam zadovoljna i

da mogu ponovno birati, ona bi opet bila najbolji izbor. Smatram kako je ona jedina škola koja pruža širok spektar mogućnosti, znanja i dobar je temelj za život. Osim svega toga, uči nas lijepom ponašanju, radnim navikama i manirama. Ni za čim ne žalim jer imam najbolji razred i razrednu. Očekivala sam da će biti teško, da ću morati uložiti mnogo truda i rada, pa sam se tako vremenom i navikla. Ostala je još jedna godina u kojoj će se svi većinom posvetiti odabiru fakulteta i pripremama za isti.«

ŠTO DALJE?

Nakon ovoga što nam je ispričala zanimalo nas je što sa studijem, gdje dalje, koliko je vezana za svoj grad?

»Željela bih nastaviti studije bilo gdje van Srbije. Međutim,

kako je to teško ostvarivo zbog financijskih i ostalih razloga, ostaje mi Novi Sad kao najprihvatljivija opcija. Voljela bih da nisam predaleko od kuće, a i da sam blizu prijatelja. Ono što još uvijek ne znam, niti sam blizu odgovora jest što ću upisati. Jednostavno ne mogu pronaći nešto u čemu bih se isticala i nešto što bih istinski voljela raditi i proučavati. Roditelji mi maksimalno pomažu u odluci, uključeni su u svaku nedoumicu i pitanje i rado im se obraćam za pomoć. Zbog svog iskustva često me savjetuju kako je najbolje. Ipak, mislim da sam ja ta koja treba postaviti konačnu odluku i da će je oni prihvatiti i podržati me u svemu jer mi vjeruju i najbitnije im je da ja budem sretna.«

Sara razmišlja usavršavanju u inozemstvu, o nekim novim ljudima, običajima, upoznavanju

neke drugog novoga svijeta. To je i logično, mladi streme k tome, da što više vide, spoznaju, upoznaju, saznaju. Tako da i ovo Sarino razmišljanje o inozemstvu ne čudi.

»Po zavšetku studija bih voljela otići nekud na usavršavanje i ostati tamo. Naučiti novi jezik, prilagoditi se, raditi... Bilo što, ali se ne bih vraćala za stalno u Suboticu. Ne želim pobjeći, dobro je poznato da onaj koji stalno bježi ne traži bolje prebivalište već sebe, nego samo želim više mogućnosti. Veoma volim svoj grad i za njega me vežu neka posebna osjećanja. Stojim uz onu **Mešu Selimovića**. Bez točke za koju si vezan, ne bi volio ni drugi svijet, ne bi imao kud da odeš, jer ne bi bio nigdje. Ali ipak, to nije dovoljno jak razlog da me zadrži ovdje. Svi smo upoznati sa situacijom u našoj državi, znam kako svi priželjkuju bolju budućnost.

Ja bih je radije priželjkivala u inozemstvu.«

POZITIVNO OZRAČJE

»Slobodno vrijeme najviše volim provoditi družeći se s prijateljima. Udubiti se u dobru knjigu navečer mi predstavlja najbolje rješenje za bijeg od stvarnosti. Dugo godina sam trenirala odbojku, prestala sam zbog čestih povreda, ali i dalje stalno odlazim u dvoranu na rekreaciju, kako bih sačuvala kondiciju. Glazba mi je veoma važna, svakodnevni je dio mog života. Nedavno sam dobila stari gramofon i ploče od tate, tako da uživam u dobrim albumima njihove mladosti. Završila sam nižu glazbenu i sviram klavir. Volim holivudske klasike, dobre trilere i drame. Pogledala sam ih dosta i uglavnom na njih gubim dragocjeno vrijeme.«

Kada je u pitanju društvo, Sara kaže: »Izlazim s društvom iako ne volim glazbu koju puštaju u našim klubovima, niti preveliku gužvu. Na kraju se sve ipak svede na to s kim si, a ne gdje si. Zajedno se smijemo, stvaramo pozitivno ozračje. Sretna sam što sam našla dobre prijatelje kojima uvijek mogu vjerovati i za koje znam da me nikada neće iznevjeriti.«

Pred Sarom su mnoga putovanja – prisjetila se prošlogodišnjeg: »Putovala sam prošle godine u Taize, poznatu kršćansku zajednicu u Francuskoj. Obišli smo gradove Njemačke, Francuske i Italije. Najbolje iskustvo u mom životu i nezaboravan provod. Upravo to me potiče za nekim većim i daljim putovanjima. Toliko toga još nismo vidjeli od svijeta.«

Branka Dulić

Hvali svoje roditelje po pitanju kuhanja, pa se samim tim baš i ne pača u kuhinjske poslove. Kada su kolači u pitanju od mame je naučila recept koji dijeli s nama, a poslala nam je i fotografiju.

»Mama i tata su izvrsni kuhari, a ono što je dobro ne treba kvariti, tako da im se ne volim miješati u posao. Šalim se, naravno, zavirim tu i tamo u maminu kuhinju, polako učim. Kad se prave kolači, obvezno sam blizu. Od mame sam naučila jedan jednostavan recept. Radi se o mojim omiljenim čokoladnim mafinima. Poznatiji su pod imenom *Lava kolač*.«

DIJELIMO S VAMA RECEPT!

LAVA KOLAČ

Potrebni sastojci :

- 4 jaja
- 160 g šećera
- 120 g brašna (bijelog ili integralnog)
- 250 g čokolade za kuhanje
- 250 g margarina (za kolače) ili maslaca

Umutiti jaja mikserom i dodati šećer. Otopiti čokoladu i maslac. Umućenim jajima dodati brašno, te poslije miješanja otopljenu čokoladu i maslac. Dobro promiješati. Smjesu sipati u kalupe (najbolje su silikonske korpice (ima ih kod Kineza, jeftino, dodaje Sara). Zagrijati rernu na 200 stupnjeva i peći 8 –11 minuta. Po želji, u kalupe prije sipanja smjese možete dodati sušeno voće, badem, bijelu čokoladu ili višnje...

POGLED S TRIBINA

Ponavljači

Eh, to je sport. To je nogomet. Samo tjedan dana prije na istom ovom mjestu »pogled« prema hrvatskoj nogometnoj reprezentaciji bio je odličaški. Trebalo je samo s uspjehom položiti ispite u Azerbajdžanu i Norveškoj, i poput odličnih đaka posvetiti se ferijama. Ali, izbornik **Kovač** i njegovi učenici kiksali su i od planiranih 4 ili 6 bodova, iz dva susreta skupili samo jedan, mizeran bod. Osobito je to to bilo mizerno protiv Azerbajdžana, momčadi koja je u prvom susretu u Osijeku ispraćena s 6 pogodaka, a u Bakuu je njihova mreža ostala netaknuta. Slično je bilo i protiv Norveške, ali mnogo gore. Slično jer je Hrvatska ponovno bila nemoćna pred protivničkim vratima, no ovoga

puta bila je nemoćna i pred svojim golom. Dva puta je ispadala kompletna lijeva strana i dva puta je **Berget** pospremao loptu iza **Subašićevih** leđa.

I što sad...

Od odlikaša do ponavljača kratak je put. U samo dva susreta. Dojučerašnji lider tablice u skupini H, Hrvatska sada je na trećem mjestu koje vodi u dodatne susrete baraža. Što bi se školskim žargonom reklo, na popravni ispit. Dok će se odlikaši (izravno kvalificirane momčadi) odmarati i pripremati za nastup na predstojećem EP-u, ponavljači (trećeplasirane momčadi) će morati ponovno u klupe (susreti baraža).

No, nemojmo još žuriti. Imaju se odigrati još dva kvalifikacijska susreta. Hrvatska će biti domaćin Bugarskoj (bez ikakvih šansi za plasman) i gostovati na Malti (također bez šansi) i realno bi bilo za očekivati da »ugašeni vatreni« ponovno zaigraju dostojno svom renomeu i ponovno zapale pobjednički žar svoga imena. Norvešku u posljednjem kolu očekuje gostovanje kod Italije u izravnom duelu za prvo mjesto tablice. Šest osvojenih bodova i bilo koji rezultat Norveške izuzev pobjede u Italiji, Hrvatska bi ipak bila druga i izravno izborila plasman u Francusku. Ovisno o raspletu situacije u ostalim skupinama mogla bi biti i najbolja treća, što također vodi izravno na Euro.

A mogli su lijepo odlikaški, ovako će morati ponavljački...

D. P.

KOŠARKA

Dvije pobjede i poraz

Uprva tri susreta skupine C na Europskom košarkaškom prvenstvu reprezentacija Hrvatske zabilježila je dvije pobjede (Slovenija, Makedonija) i jedan poraz (Grčka). Slijede dueli protiv Nizozemske i Gruzije, a četiri prvoplasirane momčadi izborit će plasman u četvrtfinale.

TENIS

Čilić u polufinalu US Opena

Branitelj naslova **Marin Čilić**, pobjedom protiv Francuza **Tsonge** 6:4, 6:4, 3:6, 6:7, 6:4, izborio je plasman u polufinale US Opena. Za mjesto u velikom finalu posljednjeg Grand Slam turnira igrat će protiv **Novaka Đokovića**.

ATLETIKA

Perković bacila rekord Hanžeka

Najbolja svjetska i hrvatska bacačica diska **Sandra Perković** je hicem od 69,88 m u šestoj seriji oborila rekord IAAF Challenge mitinga u Zagrebu popularnog *Hanžekovićevog memorijala*. Skakačica u vis **Ana Šimić** osvojila je drugo mjesto s perskočenihi 1,91 m, dok je trkačica **Andrea Ivančević** zauzela treće mjesto u utrci na 110 m s preponama.

NOGOMET

Dinamo dočekuje Arsenal

Susretima prvoga kola započinje nova sezona nogometne Lige prvaka, a na startu skupine F **Dinamo** na Maksimiru dočekuje momčad londonskog **Arsenala**. U drugom susretu iste skupine sastaju se **Olympiacos** i **Bayern**.

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email: marko.gusak@apartmanikorcula.com

Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Subotica centar – izdaje se uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m², tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel.: 024/529-745, 063/518-218.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavonska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju.

Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavonska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čašure s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjaviceevece, čaršavi, muške čašure i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 062 788924.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali traktor-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Prodaje se apartman 36 m² u Jadranovu 5 km od Crikvenice. Tel.: 024 4527499 ili 064 1839591.

Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 18. 9. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel.: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamučić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

VOJVOĐANSKA KUPALIŠTA I IZLETIŠTA

Štrand i Šikara u Somboru

Opcina Sombor bogata je prirodnim vodama, pa tako i brojnim kupalištima i izletištima. Gradnjom Velikog bačkog kanala u XVIII. stoljeću, grad Sombor je dobio svoja prva kupališta. Tridesetih godina prošlog stoljeća izgrađen je Štrand s lijeve strane Apatinskog mosta, gdje se i danas nalazi. Štrand je oduvijek bio ponos Somboraca, bio je mjesto na kojem su se u sezoni okupljali pripadnici svih društvenih slojeva. Vremenom, sukladno potrebama, izgrađeni su otvoreni olimpijski bazen dimenzija 50 m x 25 m, otvoreni veliki bazen dimenzija 25 m x 8 m, tereni za odbojku na pijesku, tereni za mali nogomet, dječje igralište. Tako danas Sombor ima pravi mali sportski centar na kanalu. Pokraj Štranda, stari Somborci su prepuni priča o svojem nekada kulturnom izletištu Šikara.

Ovo izletište nekada je bilo mjesto na koje su nastavnici vodili učenike kako bi ih u prirodi upoznali s vrstama drveća i drugih biljaka. Bilo je omiljeno i gotovo nezaobilazno mjesto za prvosvibanjske izletnike. Protokom vremena Šikara je gubila posjetitelje, neodržavanje u ratnim devedesetim učinilo je svoje, a u ovom stoljeću sve donedavno nije bilo snage ili političke volje koja bi pokrenula akcije za vraćanje staroga sjaja nekadašnjem ponosu Sombora. Održavanje travnatih površina i šumice bilo je prepušteno dobroj volji ljudi, a Šikare kao zgodnog mjesta za prikazivanje društvene svijesti sjetila bi se tek poneka stranka tijekom prijeizbornih kampanja. Članovi nogometnog kluba Šikara, pored svojega stadiona, uredili su i dječje igralište i terene za male sportove i tenis. Briga grada o toj zelenoj oazi danas je gotovo zanemariva, jedino se povremeno izdvoje minimalna sredstva za košenje trave i čišćenje smeća, što je nedovoljno. Potencijali Šikare su i dalje veliki, ali nažalost danas neiskorišteni. Moglo bi se tu i sada, uz malo volje naći mjesta za učionicu u prirodi, rekreaciju građana, odmor i neobveznu šetnju kroz hladovitu šumicu.

Ivan Andrašić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Svudan prođi...

Piše: Branko Ivković

Faljni čeljadi moja, jevo da vam ispripišam kako sam se i ja gospodski provodio, al nije to za me borme. Ova dica mi tu nazvokala »pa niste baš nigdi išli, pa kad ćete kad sad nećete« i sve tako i ja ajd vidla žaba di se konj potkiva, izvadijo bilete

za me i moju Jelu i čim sam vidijo onaj velik onibus što imade tavan velik kugod čivutska kuća oma skonto da to ne vodi dobrim, al duro sam kojikako tu do glavne varoši, al kad smo dospili med ona brdurina Bože sačuvaj, meni se niki trbu privrnijo, a vamo se najio grožđa i krušaka, ta da vam ne divanim. Kad smo očli tamo ono još gore, nika slana vodurina Božem prosti, ni blizo kugod na Kapunji na dolu, pa ako i proguneš koji gutljaj nije nevolja, a ono gorko ko čivit... fuj. Vamo upekla zvizda triput gore neg kadgod u kopačini kuruza, sav sam izgorijo kugod svića oma drugi dan, a nećeš ti više Braniša vako, ja lipo u lad pa po pivu. Šta sam drugo mogo kad nemađu špricera. I pivo njim sve niko stranjsko u oni mali gvozdeni dobozima, al kad nema kiše dobar je i led. Neg čeljadi moja to sve niki strašljiv svit jal te? Kad je meni dono pincer prvi doboz ja lipo izvadijo bricu, a oni se svi niki posklonjali dalje i glede u me popriko kugod da sam niki bičkaš, a ja samo uzo bricu da otvorim doboz s pivom, otkinijo sam onu ušicu. Jedva sam živ iščekao da izađu ti dani što se platili i da ja lipo dopletem u moj Ivković šor, naidem se šunke i paradičke i napijem vina ko čovik, a tek što sam se bicigle zaželjio... ko rodbine Božem prosti, ja lipo ne znam kako oni tamo opšte i tiradu biciglu, mogu se samo s grede spuščet, a pod gredu je tako strmo da ni pišce ne mož a ne verglat, jedino ako je zametnedu na leđa. Al svaka čast, čim smo stigli na salaš oma su nas obašle komšije i rodbina kaki je red i eto sad se izdivanjivamo, otiće mi bar dva bokala al opšte mi nije ni žao, ovo je za me pravi odmor a ne ono, a da vam priznam uvik sam bijo gladan, samo nike salame za ručak, pekmezića, čaja, a izem ti isranu, kod nas je ručak posli užne i večere najvažniji, čovik mora ist kad radi pa nalte? Neg čuda su se istrevljala dok me nije bilo u šoru, lipo sam se prinerazijo koliko je svit obro i ovrvo, ta još malo pa će nam njive bit čalave kugod Perišina glava, a hasne niotkaleg, posli ove kanikule borme je rđavo rodilo a nisu se sitili da malkoc oprostidu od ovi silni kamata i poreza našim napaćenim svitu, doduše ima kome i jesu... al to je u tajnosti, samo za odabrane, al su to sve uncuti, vrdaj vamo vrdaj onamo pa opet po našim paorskim siromaškim džepu, i onda divanidu kako je kadgod bilo rđavo, kako se nije smilo ovo i ono, al je onda čovik s deset ektara bijo bogat gospodin, a sad smide svašta kast i covat koga oš a sa sto jutara je goljo. Eto to nam je ta naša demokratija, iskali smo eto nam, što kazo moj pokojni đeno, »tražili smo od pogače proju«, a baš tako pa nek se srđi ko oće. Razišli su mi se gosti čeljadi, idem namirit to malo josaga što još nisu oduzeli, ajd zbogom.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Ko bi to i razumijo?

Zaredali sveci, a bać Iva što stariji, sve ji više poštiva. Tako i niki dan. Istina, njegova mu oma ujutru rekla da je svetac samo o pranja i krpanja, al on svejedno taj dan ni tijo ništa radit. Misli se, ako je svetac, svetac je za sve, vada smo makar prid Bogom jednaki. Oma potli fruštuka se lipo navuko, sijo na biciglu, pa se krenijo ko pajtaša i budućega kuma Mate. Njegove reko da će dojt do podne, pa nek za ručak skuva štogoda malo bolje, ka je već svetac. Ko Mate ni ni stigo. Trefi voga, trefi noga, pa

Piše: Ivan Andrašić

sa svakim po rič dvi i vrime projde, ni ne ositiš kako. Ka je bijo na po puta, trefijo i Matu, on ope sijo na njegovu biciglu, pa se krenijo ko nji. Ajd, veli bać Iva, ka je već tako, okreniče se, pa natrag ko njega. Dobro što je njegove reko da skuva štogoda malo bolje, pa će i Matu zadržat na ručku. Ni on se ni protivijo, a u to naišo i kum Tuna. Oma z bicigle veli da bi mogli na jednu, svakako jim bircuz na dva koraka, vada će kogod imat računa častit. Obadva su ga samo ispod oka pogledali, al su sili u bircuz. Bać Iva oma naručijo litru i sodu. »Kume, bođana ti, vad ni i na tvojemu poslu svetac, ka si u vo doba po selu?« pita dok jim je naljivo šprice-re. »Ta kaki, kume, dojće mi niki nadničari pokosit pridnji dvor i okrcit stražnji, pa ću morat malo pripazit na nji. A potli bi tribo otit na koferenciju, vi moji će škularima dilit pisanke, klajbase i sve drugo što triba za škulu. Šteta propušćat, digniću i ja za moju unučad, a snaje će na take koferencije otit svaka u svoje selo, pa će i tamo dignit. Digniće i dica, obadva će na koferenciju u varoš, pa ka i oni dobiju tamo, imaće naši mali pisanki za cilu godinu«, poizdaje se potli par špricera kum Tuna. »Bome, pajto, ja ne znam kako je to sad došlo vrime u vaše politike? Samo ti slušam, pa se ne možem načudit. Na bolovanju si, a sidiš u bircuzu. Sam divaniš kako ćeš na sitnicama izvarat tvoju partiju, a niko ti ništa ne može. Bome, ko nas bi zoto oma isfrko i iz partije i iz službe«, veli Mata i pokaže birtašu da donese još jednu rundu. »A i ti tvoji, šta se sad pravu pametni i dobri? Prvo se rešili da škularima više neće davat knjige zabadva, puno košta, a država mora puno ušparat. Za dram se sitali da bi ji tribovali plaćat dade i matere, nisu to vada državna dica. A vamo zabadva dila pisanke i klajbase, to obnarodovali u svi novina i na televizije. Vidim ja da se svi ozbiljno pripravlju za novo izbiranje, najviše tvoji«, veli bać Iva i izdune špricer. Boca nastalu prazna, ostalo još samo frtalj sode. Kum Tuna pogledao na sate i sto se dizat. »Eto, nekate mislit da ja ne bi zvo rundu, al stvarno moram it još na jedno misto, evo sam već malo i zakasni-jo«, veli i u velike žurbe izajde iz bircuza. Digli se i bać Iva i Mata. Krenili se, da jim se ručak ne skalabući.

MISLI POZNATIH

- **Falaci:** Ne znam kako, ali svaka se žena može izliječiti od bilo koje izmišljene bolesti, ako joj se kaže da je to znak starosti.
- **Sand:** Na početku ljubavnici govore o budućnosti. Kad je ljubav na izmaku, govore o prošlosti.
- **Sagan:** Lako je pametnoj ženi s muškarcima, ali teško njoj među ženama.

KVIZ

Mladen Veža

Koje je godine i gdje rođen hrvatski slikar Mladen Veža?
Kada je i gdje završio Umjetničku akademiju?
Tko mu je bio mentor?
Gdje je službovao kao profesor umjetnosti?
Što su bili njegovi omiljeni slikarski motivi?
Kojom je nagradom ovjenčan za životno djelo?
Kada je i gdje umro Mladen Veža?

Rođen je 7. veljače 1916. godine u Bristu kod Makarske.
Završio je 1937. godine u Zagrebu.
Vladimir Becić.
U gimnazijama u Zagrebu i Karlovcu.
Pejzazi.
Vladimir Nazor (1994.).
Umrro je 19. veljače 2010. godine u Zagrebu.

FOTO KUTAK

Mladi novinar!

VICEVI

Došao pacijent kod doktora i pita:

- Imate li nešto protiv kašlja doktore?

A doktor mu na to odgovara:

- Ne, nemam ništa protiv. Slobodno kašljajte.

Kaže žena mužu:

- Biraj, nogomet ili ja!?

Muž odgovara:

- Mogu li odgovoriti za 90 minuta?

NOGOMET

Bod s gostovanja

SRIJEMSKA MITROVICA – Nogometaši *Bačke 1901* vratili su se iz Srijemske Mitrovice s osvojenim bodom protiv *Radničkog* (0:0) i sada s 5 osvojenih bodova zauzimaju devetu poziciju na tablici Srpske lige skupina Vojvodina. U sljedećem 5. kolu, u subotu 12. rujna od 16 sati crveno – bijeli na svom terenu dočekuju *Železničar* iz Pančeva.

Veliki preokret Tavankuta

ODŽACI – Minimalnu prednost domaćina iz prvog poluvremena Tavakućani su u nastavku susreta s četiri pogotka u mreži *Tekstilca* potpuno neutralizirali i slavili visoku gostujuću pobjedu (4:1). S dvije vezane pobjede *Tavankut* ima šest bodova i nalazi se na petom mjestu Bačke lige. Prilika za novi skok prema vrhu je u nedjelju 13. rujna od 16 sati kada u tavankut stiže somborski *ŽAK*.

Poraz i pobjeda Dinama na startu prvenstva

SONTA – Sončani su u prvom kolu Međuopćinske lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci, na svojem stadionu dočekali solidnu ekipu *Jedinstva 1947* iz Koluta. Gosti su utakmicu započeli otvoreno, pa su prvi i ugrozili vratara *Dinama*, debitanta *Nenada Lukača*. Napadalo se obostrano, a rezultatasku neizvjesnost prekinuo je špic domaćina

Josip Bukovac zgoditkom u 33. minuti. Deset minuta kasnije gostujući nogometaš **Gorjanac** isključen je zbog potezanja Bukovca s leđa u situaciji u kojoj je bio posljednji igrač obrane. U nastavku plavi su materijalizirali brojčanu prednost i s još dva zgoditka Bukovca i po jednim **Klipe**, **Durakovića** i **Erdešija** deklasirali borbene goste visokim rezultatom od 6:0 (1:0). U derbiju drugog kola Sončani su gostovali u Crvenki. Kako se igralo u subotu, plavi su bili oslabljeni za dvojicu najiskusnijih obrambenih igrača, što se odrazilo i na krajnji rezultat od 3:1 (2:1) za domaćina.

I. A.

Neugodno iznenađenje na startu

MONOŠTOR – Iako su već prije starta prvenstva najavljivali borbu za povratak u Područnu ligu Sombor, igrači *Dunava* iz Monoštora već u prvom kolu Međuopćinske lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci priredili su svojim navijačima na stadionu u Doli vrlo teško razočarenje. Izravni takmac za mjesto koje vodi u viši rang natjecanja, ekipa *Crvenke*, deklasirala je svoje nedjeljne domaćine rezultatom od 4:1. Prigodu za popravni igrači *Dunava* su iskoristili u drugom kolu, na gostovanju kod autsajdera *Telečke* iz istoimenog mjesta. Nejaki domaćini igračima *Dunava* nisu uspijevali pružiti dostojan otpor, pa je na koncu rezultat glasilo 0:5 (0:4). Strijelac tri zgoditka bio je nezadrživi **Curnić**, te **Stanković** i **Trbojević**. U narednom kolu ekipa *Dunava* je slobodna.

I. A.

ŠAH

Pobjeda na startu

Šahisti *ŠK HAŠK Zrinjski* zabilježili su pobjedu protiv *Potisje Kanjiža* (5:3) na početku jesenskog dijela natjecanja u Međuopćinskoj ligi. Pobjede su ostvarili **Nikola Skenderović** i **Dragan Godar**, dok su remizirali: **Jeno Farkas**, **Antal Hegediš**, **Zlatko Engi**, **Mirko Mlinkov**, **Stipan Godar** i **Stipan Marjanušić**. Novom pobjedom *HAŠK*-ovci drže vrh tablice s 12 osvojenih bodova ispred *Bačke* iz Pačira koja ima 9 bodova. U sljedećem kolu slijedi derbi susret dvije prvoplasirane momčadi, a s pobjedom bi *HAŠK Zrinjski* osigurao naslov prvaka i palsman u Regionalnu ligu.

HRVANJE

Svjetska bronca Štefaneka

LAS VEGAS – Pobjedom protiv Alžirca **Benaïse** (4:0) **Davor Štefanek** je osvojio brončanu medalju u kategoriji do 66 kg na Svjetskom prvenstvu u grčko-rimskom stilu održanom u Las Vegasu (SAD). Uz još jednu medalju s velikih natjecanja, hrvač rodom iz Subotice, izbio je i vizu za nastup na sljedećim OI u Rio de Janeiru.

TRIATLON

Prvo mjesto za Jelenu Ademi

Trkačica *ARK Trona*, **Jelena Ademi**, osvojila je prvo mjesto na 20. Novosadskom triatlonu u apsolutnoj i seniorskoj ženskoj konkurenciji s vremenom od 1:39, 20. Natjecanje u sprint triatlonu sastojalo se od plivanja na dionici od 750 m, vožnje bicikla (20 km) i trčanja (5 km).

ANTUN BERLEKOVIĆ, AVIOMODELAR IZ SOMBORA

Ljubav duža pod pola stoljeća

novca. Klubovi dobivaju sve manje dotacija, tako da mnogo toga moramo sami kupovati. Danas je dodatni trošak elektronika, koje ima sve više, kao što su tragači koji traže model ako 'pobjegne', kaže naš sugovornik i objašnjava kako se dešava i to »bježanje« što zapravo znači da vjetar može model odnijeti i dvadesetak kilometara. Iako je za ovih pedesetak godina bio sudionik mnogih natjecanja i kao natjecatelj i kao sudac ne može izdvojiti ono koje mu je najdraže, a da je na natjecajima bio uspješan dokazuju odličja koja je sakupio u svojoj kolekciji. Najznačajnije priznanje je treće mjesto na republičkom natjecanju u klasi F1E, a na vojvođanskom natjecanju u istoj klasi drugo mjesto.

Doznajemo kako svaki aviomodelar počinje od nacrtu, a od nacrtu do aviomodela potrebno je mjesec, dva, ali ne kontinuiranog rada, jer je aviomodelarstvo hobi kojim se Berleković bavi u slobodno vrijeme. »Naravno, dogodi se da model padne, a onda isto kao i kod automobila ne baca se već se popravlja«, kaže. Danas mladi nisu toliko zainteresirani za aviomodelarstvo, već više za raketarstvo, odnosno pravljenje modela raketa, za što također postoje posebna natjecanja. »Ovo je sport u kome nema novca i po mom mišljenju to je glavni razlog što mladi, pa ni njihovi roditelji nisu pretjerano zainteresirani«, kaže Berleković.

A novo natjecanje na kome će naš sugovornik biti u ulozi suca očekuje ga već ovog vikenda (ukoliko vrijeme dozvoli) u okolini Somborana na padinama Rančeva. Aeroklub *Sombor* bit će domaćin Bačkog kupa i Državnog prvenstva u klasi slobodnoletećih modela F1A, B i C.

Z. Vasiljević

Antuna Berlekovića zna većina Somboraca zbog naravi posla kojim se bavi, jer više od četiri desetljeća on je vlasnik autoelektričarske radionice. Ali ovo nije priča o njemu kao o majstoru za elektroniku četrkokotača, već o jednoj njegovoj ljubavi kojoj je vjeran više od pola stoljeća, a to je aviomodelarstvo. Neposredno prije ovog razgovora Antun se vratio sa Zlatibora gdje su održana dva svjetska natjecanja, na kojima je bio jedan od sudaca.

SUDAČKA FUNKCIJA PRIZNANJE ZA RAD

Na svjetskom natjecanju u zrakoplovnom modelarstvu sudjelovalo je više od 80 natjecatelja iz 12 zemalja iz cijelog svijeta. Reprezentacija Srbije plasirala se na osmo mjesto. »Sudjelovao sam kao sudac i bio sam jedan od če-

tvorice Somboraca, članova Aero-kuluba *Sombor*, koji su na ovom natjecanju bili u ulozi sudaca. Također Somborac **Stevan Janović**, izbornik državne reprezentacije, sudjelovao je kao natjecatelj i kao član seniorske reprezentacije plasirao se na 15. mjesto u svjetskoj konkurenciji«, kaže Berleković. Prihvaća kako je ovaj plasman za čestitku, s obzirom da je riječ o svjetskom natjecanju, ali dodaje da je mogao biti i bolji da nije bilo jednog malog promašaja na startu. Biti sudac ne može svatko, jer je za to potrebno višegodišnje iskustvo u ovom sportu. »Postiže se radom, a prvo se postaje pomoćnik sudac, a tek onda sudac. Naš je posao mjerenje vremena leta i upisivanje tog vremena u natjecateljski karton. Let štopericama prate dva ili tri suca, a kao službeno vrijeme registrira se sredina tih triju mjerenja«, pojašnjava Berleković svoj sudački posao.

Naš sugovornik također, nama neupućenima, pojašnjava kako se aviomodelari bave izradom modela koje sami prave. Modeli su različiti, od onih školskih, pa do profesionalnih, a to su slobodno leteći modeli koje pokreće vjetar, modeli s motorom koji se navija i motorom s unutarnjim sagorijevanjem i slobodnoleteći modeli, što znači da se upravlja pomoću magneta.

OD SATI TEHNIČKOG DO ZNAČAJNIH PRIZNANJA

Aeroklub *Sombor* radi pri Narodnoj tehnici u Somboru, a Berleković je njegov član od 1965. godine. »Nisam u kontinuitetu bio aktivan svih ovih 50 godina, jer bilo je i manjih prekida. Ta ljubav prema aviomodelarstvu je još iz osnovne škole i sati tehničkog. To je više od ljubavi, jer uzima dosta slobodnog vremena, a i sve više

VII. SMOTRA HRVATSKIH TAMBURAŠKIH SASTAVA

LJUTOVO 2015

LJUTOVO, DOM KULTURE. 13.09.2015. u 20 sati

U PROGRAMU SUDJELUJU :

ŽENSKI TAMBURAŠKI SASTAV
"BEČARUŠE" GRABARJE – HRVATSKA

ORKESTAR
"BABRA" DUŠNOK – MAĐARSKA

TAMBURAŠKI ANSAMBL
"AMAJLIJA" – SUBOTICA

TAMBURAŠKI ANSAMBL
"USPOMENA" – SUBOTICA

HRVATSKO KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO
"LJUTOVO" – LJUTOVO

TAMBURAŠKI SASTAV
"RUŽE" – SUBOTICA

ULAZ JE SLOBODAN